

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL AÇIK ALANLARIN KULLANICILAR TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ: BEŞİKTAŞ ÖRNEĞİ**

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Şehir Plancısı Elif KORKMAZ
Enstitü No: 502981212**

101473

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 22 Ocak 2001
Tezin Savunulduğu Tarih: 01 Şubat 2001**

101473

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU

Diğer Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Nuran ZEREN GÜLERSOY

Prof. Dr. Güzin KONUK (MSÜ)

ŞUBAT 2001

ÖNSÖZ

Nüfus artışı ve kentleşme sonucunda özellikle büyük kentlerde kamusal açık mekanların önemi giderek artmaktadır. Bu çalışmada, kentsel açık alanların tanımı ve sınıflandırılması yapılmış, açık alanların önemi ve tasarım kriterleri belirtilmiş, kullanıcı katılımının önemi vurgulanmış, yapılan sınıflandırma çerçevesinde Beşiktaş Merkez Bölgesi değerlendirilmiştir.

Bu tez çalışmasının hazırlanışı sırasında bilgi ve deneyimleri ile beni yönlendiren ve destekleyen danışmanım Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU'na, bütün çalışmalarımı ilgi, sabır ve anlayışla destekleyerek bana güç veren aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şubat 2001

Elif KORKMAZ
Şehir Plancısı

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

TABLO LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	xii
SUMMARY	xiv
1. GİRİŞ	1
2. KENTSEL AÇIK ALANLAR	3
2.1. Kentsel Açık Alan Tanımı	3
2.2. Kentsel Açık Alanların Sınıflandırılması	4
2.2.1. Parklar	5
2.2.1.1. Kent parkları	5
2.2.1.2. Semt parkları	9
2.2.1.3. Mahalle parkları	10
2.2.2. Meydanlar	11
2.2.2.1. Tarihi meydanlar	12
2.2.2.2. Transit noktaları	14
2.2.2.3. İskele meydanları	15
2.2.2.4. Özel plazalar	17
2.2.2.5. Anıtlar ve çevreleri	17
2.2.2.6. Küçük ölçekli meydanlar	19
2.2.3. Caddeler ve yol aksları	20
2.2.3.1. Kaldırımlar	20
2.2.3.2. Yayalaştırılan alanlar	21
2.2.4. Oyun alanları	23
2.2.4.1. Çocuk oyun alanları	24
2.2.4.2. Mahalle ölçeğinde boş alanlar	26
2.2.5. Rekreasyon alanları	26
2.2.5.1. Spor Alanları	27
2.2.5.2. Piknik Alanları	29
2.2.5.3. Kıyı Alanları	30
2.2.6. Alışveriş Alanları	32
2.2.6.1. Alışveriş Caddeleri	32
2.2.6.2. Pazar Alanları	33

2.3. Kentsel Açık Alanların Tasarım Kriterleri	40
2.3.1. Fonksiyon - Erişilebilirlik	37
2.3.1.1. Erişilebilirlik	37
2.3.1.2. Fonksiyonların çeşitliliği	37
2.3.1.3. Geçirgenlik	37
2.3.2. Form – Biçim – Estetik	38
2.3.2.1. Form	38
2.3.2.2. Algı ve estetik	38
2.3.3. Yaşanabilirlik	38
2.3.3.1. Konfor	38
2.3.3.2. Güvenlik	39
2.3.3.3. Bakım	39
2.3.4. Sosyal yaşam	39
2.3.4.1. Kontrol ve katılım	39
2.3.4.2. Sosyal boyut	40
2.3.4.3. Eşitlik	40
2.3.4.4. Canlılık	40
2.3.5. Kimlik	40
2.3.5.1. Okunabilirlik	40
2.3.5.2. Anlam	41
2.3.5.3. Kimlik	41
3. KENTSEL AÇIK ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	42
3.1. Tasarım Modelleri	42
3.2. Çevresel Değerlendirme	43
3.3. Çevresel Değerlendirmelerle İlgili Araştırma Yöntemleri	44
3.4. Kentsel Açık Alanların Değerlendirilmesi İle İlgili Araştırmalar ve Yaklaşımları	46
3.4.1. Alan araştırmaları	47
3.4.2. Metodolojik araştırmalar	47
3.5. Araştırma Sonuçlarına Dayanarak Ortaya Çıkan ve Kentsel Açık Alanlarda Bulunması Gerken Karakteristikler	49
3.6. Değerlendirme Kriterleri	50
3.6.1. Fonksiyon – Erişilebilirlik	50
3.6.2. Form – Biçim – Estetik	51
3.6.3. Yaşanabilirlik	51
3.6.4. Sosyal yaşam	51
3.6.5. Kimlik – Algı – Anlam	52

4. BEŞİKTAŞ MERKEZ BÖLGESİ'NİN KENTSEL AÇIK ALANLAR YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	53
4.1. Çalışma Alanının Özellikleri	53
4.1.1. Beşiktaş İlçesi'nin konumu ve demografik yapısı	53
4.1.2. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin tarihsel gelişimi	53
4.1.3. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların İstanbul için önemi	62
4.1.4. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların tasarım kriterleri yönünden değerlendirilmesi	62
4.1.4.1. Erişilebilirlik – Fonksiyon	62
4.1.4.2. Yaşanabilirlik	63
4.1.4.3. Sosyal yaşam	64
4.1.4.4. Kimlik	64
4.2. Beşiktaş'taki Kentsel Açık Alanların Kullanıcılarca Değerlendirilmesi	65
4.2.1. Araştırmanın amacı	65
4.2.2. Araştırmanın yöntemi	66
4.2.2.1. Değişkenler	66
4.2.2.2. Örneklem modeli	67
4.2.2.3. Verilerin analiz yöntemi	67
4.2.3. Anket sonuçlarının değerlendirilmesi	67
4.2.3.1. Beşiktaş Merkez Bölgesi kentsel açık alan kullanıcılarının sosyo ekonomik özellikleri	67
4.2.3.2. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların kullanımına ilişkin değişkenler	77
4.2.3.3. Kullanıcıların çevreyi değerlendirmeleri	80
4.2.3.4. Değişkenler arası ilişkilerin çapraz tablolar ile değerlendirilmesi	99
4.2.3.5. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanlar ile kullanım özellikleri, tasarım elemanlarından, fiziksel ve sosyal çevreden memnuniyet ve kullanıcıların algılamaları, değerlendirmeleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi	121
SONUÇ VE ÖNERİLER	135
KAYNAKLAR	141
EKLER	146
EK A	146
ÖZGEÇMİŞ	149

TABLO LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 2.1	: Kentsel açık alanların sınıflandırılması ve örnekleri.....	36
Tablo 4.1	: Beşiktaş İlçesi'nin 1990,1997 ve 2000 nüfuslarının mahallelere göre dağılımı.....	56
Tablo 4.2	: Anket uygulamasının zamana (hafta içi-hafta sonu) göre dağılımı....	66
Tablo 4.3	: Anket uygulamasının zamana (sabah-öğleden sonra) göre dağılımı...	66
Tablo 4.4	: Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı.....	68
Tablo 4.5	: Ankete katılan kişilerin yaş durumu.....	69
Tablo 4.6	: Ankete katılan kişilerin medeni durumları.....	70
Tablo 4.7	: Ankete katılan kişilerin eğitim durumu.....	71
Tablo 4.8	: Ankete katılan kişilerin meslek durumu.....	71
Tablo 4.9	: Ankete katılan kişilerin aylık gelir durumu.....	72
Tablo 4.10	: Ankete katılan kişilerin araç sahipliği.....	73
Tablo 4.11	: Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre.....	73
Tablo 4.12	: Ankete katılanların ikamet ettiği yer.....	74
Tablo 4.13	: Ankete katılanların yaşadığı semt.....	75
Tablo 4.14	: Ankete katılan kişilerden Beşiktaş'ta yaşayanların Beşiktaş'ta ikamet ettiği süre.....	76
Tablo 4.15	: Açık alan kullanıcılarının kentsel açık alanlara gelme amacı.....	77
Tablo 4.16	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşım aracı.....	78
Tablo 4.17	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara geliş sıklığı.....	79
Tablo 4.18	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlarda kalma süresi.....	80
Tablo 4.19	: Kullanıcıların oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	81
Tablo 4.20	: Kullanıcıların çöp kutularından memnuniyet düzeyi.....	81
Tablo 4.21	: Kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	82
Tablo 4.22	: Kullanıcıların döşeme elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	83
Tablo 4.23	: Kullanıcıların çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi.....	84
Tablo 4.24	: Kullanıcıların otoparklardan memnuniyet düzeyi.....	84
Tablo 4.25	: Kullanıcıların genel olarak çevre tasarımından memnuniyet düzeyi...	85
Tablo 4.26	: Kullanıcıların yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi.....	86
Tablo 4.27	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşılabilirlik durumu.....	86
Tablo 4.28	: Açık alanlarda en çok rahatsız edici faktör.....	87
Tablo 4.29	: Kullanıcıların sabit halk pazarının kullanımına ilişkin değerlendirmeleri.....	87
Tablo 4.30	: Kullanıcıların pazarın kaldırılmasına ilişkin değerlendirmeleri.....	88
Tablo 4.31	: Kullanıcılara göre halk pazarının kaldırılma nedenleri.....	89
Tablo 4.32	: Kullanıcıların 75. Yıl Anıtı'nı değerlendirmeleri.....	89
Tablo 4.33	: Kullanıcıların tolpumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi.....	90
Tablo 4.34	: Kullanıcıların açık alanların bakımından memnuniyet düzeyi.....	91
Tablo 4.35	: Kullanıcıların yaya güvenliğini değerlendirmeleri.....	91
Tablo 4.36	: Kullanıcıların yaya hareketliliğini değerlendirmeleri.....	92

Tablo 4.37 : Kullanıcıların daha güvenli geçiş için önerileri.....	93
Tablo 4.38 : Kullanıcıların çevre canlılığından memnuniyet düzeyi.....	94
Tablo 4.39 : Kullanıcıların çevrede yer alan kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi.....	94
Tablo 4.40 : Kullanıcıların sosyal iletişimden memnuniyet düzeyi.....	95
Tablo 4.41 : Kullanıcıların yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı değerlendirmesi.....	96
Tablo 4.42 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en önemli yeri.....	97
Tablo 4.43 : Kullanıcıların çevreye en uygun anıt konusunda değerlendirmeleri.....	97
Tablo 4.44 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumlu yönü.....	98
Tablo 4.45 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumsuz yönü.....	99
Tablo 4.46 : Yaşanılan yer – Geliş amacı.....	100
Tablo 4.47 : Geliş amacı – Açık alanda kalma süresi.....	101
Tablo 4.48 : Meslek – Geliş amacı.....	102
Tablo 4.49 : Cinsiyet – Kentsel mobilyalardan memnuniyet.....	103
Tablo 4.50 : Cinsiyet – Çevresel değerlerden memnuniyet.....	105
Tablo 4.51 : Yaş grupları – Kentsel mobilyalardan memnuniyet.....	106
Tablo 4.52 : Yaş grupları – Çevresel değerlerden memnuniyet.....	108
Tablo 4.53 : Öğrenim durumu – Kentsel mobilyalardan memnuniyet.....	109
Tablo 4.54 : Öğrenim durumu – Çevresel değerlerden memnuniyet.....	111
Tablo 4.55 : Gelir grubu – Kentsel mobilyalardan memnuniyet.....	112
Tablo 4.56 : Gelir grubu – Çevresel değerlerden memnuniyet.....	114
Tablo 4.57 : Yaşanılan yer – Kentsel mobilyalardan memnuniyet.....	115
Tablo 4.58 : Yaşanılan yer – Çevresel değerlerden memnuniyet.....	117
Tablo 4.59 : Cinsiyet, öğrenim durumu, gelir grubu – En çok rahatsız eden faktör.....	118
Tablo 4.60 : Yaşanılan yer – En çok rahatsız eden faktör	118
Tablo 4.61 : Yaşanılan yer – Çevreye en uygun anıt.....	119
Tablo 4.62 : Yaşanılan yer – Beşiktaş'ın en önemli yeri.....	120
Tablo 4.63 : Yaşanılan yer – Beşiktaş'ın en olumlu yönü.....	121
Tablo 4.64 : Yaşanılan yer – Beşiktaş'ın en olumsuz yönü.....	121
Tablo 4.65 : Bölgeler – Geliş amacı.....	122
Tablo 4.66 : Bölgeler – Kullanım sıklığı.....	123
Tablo 4.67 : Bölgeler – Kullanım süresi.....	123
Tablo 4.68 : Bölgeler – Ulaşım aracı.....	124
Tablo 4.69 : Bölgeler – Oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	124
Tablo 4.70 : Bölgeler – Çöp kutularından memnuniyet düzeyi.....	125
Tablo 4.71 : Bölgeler – Aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	125
Tablo 4.72 : Bölgeler – Döşeme kaplamalarından memnuniyet düzeyi.....	126
Tablo 4.73 : Bölgeler – Çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi.....	126
Tablo 4.74 : Bölgeler – Otoparklardan memnuniyet düzeyi.....	127
Tablo 4.75 : Bölgeler – Çevresel düzenlemelerden memnuniyet düzeyi.....	127
Tablo 4.76 : Bölgeler – Yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi.....	128
Tablo 4.77 : Bölgeler – Çevre canlılığından memnuniyet düzeyi.....	128
Tablo 4.78 : Bölgeler – Mevcut kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi.....	129
Tablo 4.79 : Bölgeler – İletişimden memnuniyet düzeyi.....	129
Tablo 4.80 : Bölgeler – Toplumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi.....	129
Tablo 4.81 : Bölgeler – Çevresel bakımdan memnuniyet düzeyi.....	130
Tablo 4.82 : Bölgeler – Erişilebilirlik.....	130

Tablo 4.83 : Bölgeler – Yaya olarak rahat hareket edebilme.....	131
Tablo 4.84 : Bölgeler – Yaya geçişlerinde sorun.....	131
Tablo 4.85 : Bölgeler – En çok rahatsız edici faktör.....	132
Tablo 4.86 : Bölgeler – Beşiktaş’ın en önemli yeri.....	133
Tablo 4.87 : Bölgeler – Beşiktaş’ın en olumlu yönü.....	134
Tablo 4.88 : Bölgeler – Beşiktaş’ın en olumsuz yönü.....	134

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 2.1	: Taksim Gezi Parkı.....	7
Şekil 2.2	: Taksim Gezi Parkı'nda yer alan oturma mekanları.....	7
Şekil 2.3	: Maçka Demokrasi Parkı'nda yer alan, dairesel formda kademeli olarak birbirine bağlanan havuzlar.....	8
Şekil 2.4	: Maçka Demokrasi Parkı'nda doğu – batı arasında yaya bağlantısını sağlayan köprü.....	8
Şekil 2.5	: Serencebey Parkı'ndan bir görünüş.....	9
Şekil 2.6	: Serencebey Parkı'nda yer alan oturma ve dinlenme alanları.....	10
Şekil 2.7	: Abbasağa Parkı'nda yer alan oturma mekanları.....	11
Şekil 2.8	: Beyazıt Meydanı.....	13
Şekil 2.9	: Üsküdar Meydanı.....	13
Şekil 2.10	: Beşiktaş'ta vapur iskelelerinin ve otobüs duraklarının yer aldığı bölge.....	14
Şekil 2.11	: Kadıköy'de vapur iskelelerinin ve otobüs duraklarının yer aldığı bölge.....	15
Şekil 2.12	: Ortaköy İskele Meydanı.....	16
Şekil 2.13	: Beşiktaş iskele bölgesi.....	16
Şekil 2.14	: Taksim Meydanı'nda yer alan Cumhuriyet Anıtı ve çevresi.....	17
Şekil 2.15	: Cumhuriyet anıtı çevresinde yer alan oturma alanları.....	18
Şekil 2.16	: Barbaros Anıtı ve çevresi.....	18
Şekil 2.17	: Beşiktaş'ta yer alan 75. Yıl Anıtı ve çevresi.....	19
Şekil 2.18	: Beşiktaş İhlamurdere Caddesi üzerinde yer alan kaldırımlar.....	21
Şekil 2.19	: Yayalaştırılan alanlara bir örnek: İstiklal Caddesi.....	22
Şekil 2.20	: Köyiçi Bölgesi.....	23
Şekil 2.21	: Bebek Parkı'nda yer alan çocuk oyun alanları.....	25
Şekil 2.22	: Beşiktaş'ta bulunan Mısırlıbahçe Parkı'nda yer alan çocuk oyun alanlarından bir örnek.....	25
Şekil 2.23	: Abbasağa Parkı'nda yer alan basketbol sahası.....	28
Şekil 2.24	: Belgrad Ormanları'nda yer alan yürüyüş ve koşu parkuru.....	28
Şekil 2.25	: Belgrad Ormanları'nda yer alan piknik alanları.....	29
Şekil 2.26	: Arnavutköy sahili.....	30
Şekil 2.27	: Moda sahili.....	31
Şekil 2.28	: Beşiktaş sahili.....	31
Şekil 2.29	: Rumeli Caddesi	33
Şekil 2.30	: Beşiktaş Halk Pazarı.....	34
Şekil 2.31	: Kadıköy Salı Pazarı.....	35
Şekil 3.1	: Kentsel açık alan tasarımında geleneksel yaklaşım	43
Şekil 3.2	: Kentsel açık alan tasarımında değerlendirme yaklaşımı.....	43
Şekil 3.3	: Değerlendirme Şeması.....	44
Şekil 4.1	: Beşiktaş'ın İstanbul içindeki yeri.....	54

Şekil 4.2	: Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin hava fotoğrafı.....	55
Şekil 4.3	: 18. yy'da Beşiktaş Sahilsarayı ve sırtlardaki yerleşim	58
Şekil 4.4	: İhlamur Mesiresi	58
Şekil 4.5	: 1950'li yıllarda Beşiktaş tramvay caddesi	59
Şekil 4.6	: 1957'de Barbaros Bulvarı açılırken	61
Şekil 4.7	: Beşiktaş'ın 1990'lardaki görünümü	61
Şekil 4.8	: Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde tespit edilen kentsel açık alanlar.....	68
Şekil 4.9	: Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı.....	69
Şekil 4.10	: Ankete katılan kişilerin yaş durumu.....	69
Şekil 4.11	: Ankete katılan kişilerin medeni durumları	70
Şekil 4.12	: Ankete katılanların eğitim durumu	71
Şekil 4.13	: Ankete katılan kişilerin mesleki durumu	72
Şekil 4.14	: Ankete katılan kişilerin aylık gelir durumu	72
Şekil 4.15	: Ankete katılan kişilerin araç sahipliği	73
Şekil 4.16	: Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre	74
Şekil 4.17	: Ankete katılanların ikamet ettiği yer.....	74
Şekil 4.18	: Ankete katılanların yaşadığı semt	76
Şekil 4.19	: Kullanıcılardan Beşiktaş'ta yaşayanların Beşiktaş'ta ikamet ettiği süre.....	77
Şekil 4.20	: Açık alan kullanıcılarının kentsel açık alanlara gelme amacı	78
Şekil 4.21	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşım aracı	78
Şekil 4.22	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara geliş sıklığı	79
Şekil 4.23	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlarda kalma süresi	80
Şekil 4.24	: Kullanıcıların oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi.....	81
Şekil 4.25	: Kullanıcıların çöp kutularından memnuniyet düzeyi	82
Şekil 4.26	: Kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi	82
Şekil 4.27	: Kullanıcıların döşeme elemanlarından memnuniyet düzeyi	83
Şekil 4.28	: Kullanıcıların çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi.....	84
Şekil 4.29	: Kullanıcıların otoparklardan memnuniyet düzeyi	84
Şekil 4.30	: Kullanıcıların genel olarak çevre tasarımıyla memnuniyet düzeyi.....	85
Şekil 4.31	: Kullanıcıların yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi	86
Şekil 4.32	: Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşılabilirlik durumu.....	86
Şekil 4.33	: Açık alanlarda en çok rahatsız edici faktör.....	87
Şekil 4.34	: Kullanıcıların sabit halk pazarının kullanımına İlişkin değerlendirmeleri.....	88
Şekil 4.35	: Kullanıcıların pazarın kaldırılmasına ilişkin değerlendirmeleri	88
Şekil 4.36	: Kullanıcılara göre halk pazarının kaldırılma nedenleri.....	89
Şekil 4.37	: Kullanıcıların 75. Yıl Anıtı'nı değerlendirmeleri.....	89
Şekil 4.38	: Kullanıcıların toplumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi.....	90
Şekil 4.39	: Kullanıcıların açık alanların bakımından memnuniyet düzeyi.....	91
Şekil 4.40	: Kullanıcıların yaya güvenliğini değerlendirmeleri.....	92
Şekil 4.41	: Kullanıcıların yaya hareketliliğini değerlendirmeleri.....	92
Şekil 4.42	: Kullanıcıların daha güvenli geçiş için önerileri	93
Şekil 4.43	: Kullanıcıların çevre canlılığından memnuniyet düzeyi	94
Şekil 4.44	: Kullanıcıların çevrede yer alan kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi.....	95
Şekil 4.45	: Kullanıcıların sosyal iletişimden memnuniyet düzeyi	95

Şekil 4.46 : Kullanıcıların yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı değerlendirmesi.....	96
Şekil 4.47 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en önemli yeri	97
Şekil 4.48 : Kullanıcıların çevreye en uygun anıt konusunda değerlendirmeleri.....	97
Şekil 4.49 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumlu yönü.....	98
Şekil 4.50 : Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumsuz yönü.....	99

KENTSEL AÇIK ALANLARIN KULLANICILAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: BEŞİKTAŞ ÖRNEĞİ

ÖZET

Kentsel açık alanlar toplumun kullanımına açık kamusal mekanlardır. Kent halkının karşılaşmasını, bütünleşmesini, birbirleriyle kültür alışverişinde bulunmasını sağlayan alanlardır. Bu yönüyle kamusal açık alanlar, teknik, ekonomik ve estetik boyutlarının yanı sıra sosyal ve kültürel boyutlara da sahiptir. Kentsel açık alanlar, insanların hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçlarını karşılamaları açısından kent yaşamında önemlidir.

Ancak sanayileşme ve göç, kentleşme olgusunun değişmesi, nüfusun hızla artışı ve sosyo ekonomik sorunların ortaya çıkmasına bağlı olarak özellikle büyük kentlerde kamusal açık alanlar giderek azalmaktadır. Bunun sonucu toplumsal yaşam zarar görmektedir. Bu nedenle kamusal açık mekanların önemi giderek artmaktadır.

Kamusal açık alanlar tüm kent halkı tarafından ulaşılabilir nitelikte olmalıdır. Farklı cins, yaş, eğitim düzeyi, sosyal yapı ve ekonomik yapıya sahip kişiler tarafından kullanılmalıdır. Bu nedenle, bu mekanların yaşanabilirliğini artırmak için kullanıcıların istek ve değerlendirmeleri gözönünde bulundurulmalıdır.

Bu çalışmada, açık alan kullanımlarını ve açık alan kullanıcılarının isteklerini saptamak hedeflenmiştir. Bu amaçla, alan araştırması için seçilen Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde anket uygulaması yapılmıştır. Bu çalışmada amaç; kentsel açık alanların kullanıcılarca nasıl değerlendirildiğini irdelemek ve sonuçların bu tür alanların tasarımında kullanılabilirliğini değerlendirmektir.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, amaç ve kapsam yer almaktadır.

İkinci bölümde kentsel açık alan kavramının tanımı, sınıflandırılması ve tasarım kriterleri yer almaktadır.

Tezde kentsel açık alanların sınıflandırılması aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

Parklar

Kent Parkları

Semt Parkları

Mahalle Parkları

Meydanlar

Tarihi Kent Meydanları

Transit Noktaları

İskele Meydanları

Özel Plazalar

Anıtlar ve Çevreleri

Küçük Ölçekli Meydanlar
Caddeler ve Yol Aksları
Kaldırımlar
Yayalaştırılan Alanlar
Oyun Alanları
Çocuk Oyun Alanları
Okul Bahçeleri
Mahalle Ölçeğinde Boş Alanlar
Rekreasyon Alanları
Spor Alanları
Piknik Alanları
Kıyı Alanları
Alışveriş Alanları
Kapalı Çarşılar
Alışveriş Caddeleri
Alışveriş Merkezleri
Pazarlar

Tezde, kentsel açık alanların tasarım kriterleri ise; erişilebilirlik, fonksiyonların çeşitliliği, geçirgenlik, okunabilirlik, canlılık, form, güvenlik, algı ve estetik, konfor, sosyal boyut, eşitlik, bakım, anlam ve kimlik olarak kabul edilmektedir

Üçüncü bölümde, kullanıcıların kentsel açık mekanları değerlendirmeleri ve kentsel açık alanlarla ilgili araştırma yöntemleri kuramsal çerçevede anlatılmaktadır. Yurdumuzda ve yurt dışında yapılan benzer araştırma örnekleri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayanarak saptanan ve çevre kalitesinin en önemli unsurları olarak karşımıza çıkan karakteristikler tanımlanmıştır.

Dördüncü bölümde, çalışma alanı olan Beşiktaş İlçesi'nin konumu ve demografik yapısı, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin tarihsel gelişimi, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların İstanbul için önemi, bölgenin tasarım kriterleri açısından değerlendirilmesi yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yapılan alan araştırmasının amacı, yöntemi anlatılmaktadır. Araştırmada, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde tespit edilen onüç kentsel açık alanda anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Sonuçların değerlendirilmesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Bu bölümde, anket sonuçlarının genel değerlendirilmesi yer almaktadır.

Son bölümde de, sonuç ve önerilere yer verilmektedir. Kullanıcıların sosyo ekonomik yapısı ve yaşam tarzı kentsel açık alanların kullanımını etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle kullanıcıların tercihleri, planlama ve tasarım çalışmalarında ele alınmalıdır. Bu bölümde kullanıcılarca yapılan değerlendirmelerin tasarım açısından önemi ve tasarım kriterlerinin bu değerlendirmelere göre geliştirilmeleri gerekliliği vurgulanmaktadır.

USER'S EVALUATIONS OF URBAN OPEN SPACES: BEŞİKTAŞ SAMPLE

SUMMARY

Public spaces are open space to be used by the community. These spaces give opportunities people to communicate with each other, so urban open spaces not only have technical, economic and aesthetic dimensions, but also they have social and cultural dimensions. Urban open spaces are important because they satisfy people's physical and moral needs.

As a result of continuously increasing number of people, chaotic urbanization movements and socio-economic problems, places for human are being lost. Therefore it is necessary to create urban open spaces. As a result of this, social life of community is being lost.

Open spaces should be publicly accessible. They should be used by people who have different education level, social level, economic level and background, for that reason to increase liveability of these spaces user's demands and evaluations should be taken into account.

The purpose of this study is that determining the open space usage and open space users demands. In that way, the use of open spaces and needs of users are being tried to determine by application of inquiry in Beşiktaş Central District which is chosen as a case study. The purpose aimed to get on this study may be listed as;

- To determine how users evaluate urban open spaces, the urban open space user's demands and evaluations.
- To determine the usefulness of results of evaluations for planning-design studies of urban open spaces.

The thesis comprises in four sections. In the first section introduction, purpose and scope were presented.

In second section, the definitions and characteristics of urban open spaces, the classification of urban open spaces and the design criterias of urban open spaces were presented.

Open spaces can be classified as:

Parks

Urban Parks

Neighbourhood Parks

Small Parks

Squares

Historical Central Squares

Transit Points

Portside Squares
Corporate Plazas
Memorial
Small Scaled Squares
Streets
Sidewalk
Auto Restricted Streets
Playgrounds
Playground Areas
Schoolyards
Community Open Spaces
Recreation Areas
Sport Areas
Picnic Areas
Waterfront Areas
Shopping Areas
Historical Shopping Areas
Shopping Streets
Shopping Centres
Farmer's Marketplaces

The principles of design of urban open spaces are; accessibility, the variability of functions, permeability, legibility, liveability, form, security, perception and aesthetic, comfort, sociability, equality, care, meaning and identity.

In the third section, the theoretical informations of how users evaluate urban open spaces are studied. Design models were presented. Also the case studies, researches and methodological researches of urban open spaces were explained. Then as a result of the researches of urban open spaces, the characteristics of urban open space's quality were presented.

In the fourth section, the physical characteristics and the development of the population of Beşiktaş were presented. The general explanations of historical development of Beşiktaş Central District, the evaluations of urban open space's importance for İstanbul, the evaluations of urban open spaces in Beşiktaş Central District according to design principles which have been determined in section two, were presented in this section. Also, in this section the purpose and method of research which is made in Beşiktaş Central District, was explained.

It was tried to form a sampling model after explaining the methods used and the questionnaire made for this work. Questionnaire made in thirteen different urban open spaces in Beşiktaş Central District. After that the data entered into the computer. The program to be used is statistical package program SPSS. The crosstable analysis processings are made. Also in this section the results and general evaluations of questionnaire were presented.

In the last section, the conclusion and the suggestions have been presented. Then the importance of user's demands and evaluations for planning and design studies was explained. Development of open spaces is proportional to usage of these spaces. Metamorphoses of demography and life style of the community are determinative

factors of open space usage. User's preferences are effective in the future urban space formation. Evaluations of users are important in designing, planning and management of urban open spaces and design criterias should be developed according to user's evaluations.

Finally, the urban open space design studies should be made in the direction of evaluations and needs of users, and the design principles should be improved with regarding the user's demands and evaluations for the panning and design works.

1. GİRİŞ

Düzensiz ve yoğun kentleşme hareketleri ve nüfus artışı sonucu özellikle büyük kentlerde kamusal açık alanlar kaybolmakta ve dolayısıyla toplumsal yaşam ve yaşam kalitesi bozulmaktadır. Bunun sonucu olarak özellikle büyük kentlerimizde kamusal açık mekanların önemi giderek artmakta ve kentsel açık mekanlar yaratma gereksinimi doğmaktadır. Bu amaçla yapılmış düzenleme çalışmalarının birçoğu toplumların gereksinimleri karşılayacak nitelikte ve sayıda olmamakta ve yeni bir kimlik arayışına gereksinim ortaya çıkmaktadır.

Bu tez kapsamında, kentsel açık mekanlar toplumun kullanımına açık olan kamusal mekanlar olarak ifade edilmektedirler. Kent halkının buluştuğu, karşılaştığı, kültür alışverişinde bulunduğu aynı zamanda ihtiyaçlarını karşıladığı ve birtakım faaliyetlerde bulunduğu, yoğun kent yaşamı içinde kent halkının boş zamanlarını değerlendirdiği alanlardır. Aynı zamanda dinlenme, eğlenme, alışveriş ve kültürel faaliyetleri gerçekleştirdiği mekanlardır. Kentsel açık alanların sosyal, kültürel, ekonomik, biçimsel ve estetik boyutları sözkonusudur. Bu boyutlar, parklar, meydanlar, ulaşım aksları, alışveriş alanları, rekreasyonel alanlar vb. tüm kentsel açık alanlarda mevcuttur.

Kamusal açık alanlar tüm kent halkının ulaşabileceği, kullanabileceği alanlar olmalıdır. Bu alanlar toplumun değişik gruplarına hizmet ederler, farklı yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyal yapı, ekonomik yapı ve geçmişe sahip kişilerin biraraya geldiği, boş zamanlarını değerlendirdiği alanlardır. Bu mekanların yaşayabilmesi için bu geniş kullanıcı kitlesinin istek ve ihtiyaçları gözönüne alınmalıdır.

Ülkemizde de yoğun kentleşme hareketleri sonucunda kentlerde açık mekanlar giderek kaybolmaktadır. Yaşam kalitesini artırmak amacıyla birçok açık mekan düzenlemesi yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; kentsel açık alanlardaki kullanıcı isteklerini belirlemek, kullanıcıların bu alanlardan ne tür fayda görmek

istediklerini, kentsel açık alanların kullanıcılarca nasıl değerlendirildiğini ve sonuçların bu tür mekanların tasarımında nasıl kullanıldığını irdelemektir. Çalışma alanı olarak Beşiktaş Merkez Bölgesi seçilmiştir.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; giriş, amaç ve kapsam, ikinci bölümde; kentsel açık alan kavramı, sınıflandırılması, tasarım kriterleri, üçüncü bölümde; kentsel açık alanları kullanıcılarca değerlendirilmesi ve kentsel açık alanlarla ilgili araştırmalar, dördüncü bölümde Beşiktaş İlçesi'nin konumu ve demografik yapısı, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin tarihi gelişimi, anket çalışmalarının değerlendirilmesi, yer almaktadır. Son bölümde de sonuç ve önerilere yer verilmektedir.

2. KENTSEL AÇIK ALANLAR

2.1. Kentsel Açık Alan Tanımı

Kentsel açık alanlar insan istek ve aktivitelerine cevap verebilecek biçimde tasarlanan kamuya açık ve daima kullanılabilir nitelikte alanlardır. Parklar, meydanlar, caddeler, alışveriş alanları, rekreasyon alanları ve boş alanlar önemli kentsel açık alanlardır.

Yapılanmış alanlar, kent dokusu içinde bulunan kamuya ve özel mülkiyete ait binaları içeren, bir form oluşturan alanlardır. Kent insanının, tarihsel süreçle gelişen, zamana ve koşullara bağlı olarak değişen, barınma, çalışma, dinlenme, eğlenme vb. zorunlu ihtiyaçlarına cevap veren alanlardır. Kentsel açık alanlar genellikle yapılanmış alanlar arasında yer alan işlevsel boşluklardır (Tantan, 1996). Önemli olan bu alanların toplumsal yaşamın getirdiği tüm etkinliklerin her kesime hitap edecek şekilde, kent dokusu içinde yer almalarıdır. Kentsel mekanlar, insanların yaşamı ile ilgili önemli bir işleve hizmet eden mekanlardır. Bu nedenle bu mekanların düzenlenmesi kullanıcı istekleri gözönünde bulundurularak yapılmalıdır .

Kentsel açık alanlar esas olarak iki farklı süreç sonucunda form kazanırlar. Birincisi doğal olarak, kendiliğinden gelişim ile oluşan alanlardır ki bu alanlar insanların belli bir aktivite etrafında toplanmaları ile oluşurlar. Bu fonksiyonlar; buluşma, dinlenme, eğlenme, ticaret ya da herhangi bir amaç için toplanma gibi aktivitelerdir. İkinci grup ise planlanmış açık alanlardır. Bu alanlar şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj mimarlarının ortak çalışmaları sonucu oluşturulur ve fonksiyonları ilk grupta yer alan fonksiyonlarla aynıdır (Carr, Francis, Rivlin, Stone, 1992).

Açık alanlar tarihte görüldüğü gibi önemli odak noktaları niteliğindedir. Eski Yunan ve Roma şehirlerinde açık alanlar ‘Agora’ ve ‘Forum’ olarak adlandırılırdı. Rönesans döneminde de açık alanlar, şehir merkezinde şehrin en önemli bölümünü teşkil

ediyorlardı. Şehirler bu dönemde kilise, saray gibi yapıların etrafında oluşan açık alanlarla anlam kazanıyorlardı. Anadolu şehirlerinde de cami ve medrese etrafında açık alanlar, toplanma alanları yer alıyordu. Özellikle meydanlar şehirleri ifade eden bir özellik olarak ortaya çıkmışlardır. Bu anlamda açık alanlar daima insanların buluşma yeri, ticari-kültürel aktivitelerin gerçekleştiği bir rekreasyon alanı olarak görülmektedir. Bu alanlar ekonomik, estetik ve yönetsel fonksiyonlara sahip iken, sanayileşme süreci ile birlikte açık alanların bu işlevleri de değişime uğramıştır.

1960'lerden sonra kentsel tasarım uygulamalarında sosyal ve kültürel yaşamı yönlendirme konusunda kamusal açık mekanların boş zamanları değerlendirme, dinlenme, eğlenme amaçlı kullanımına önem verilmiş, tüm dünyada caddeler, meydanlar ve diğer kamusal açık mekanlar politik ve sosyo kültürel değişimin temel mekanı olarak belirlenmiştir (Zeren, 1991).

Günümüzde, iletişim ve kentsel mekan arasındaki ilişkinin önemi gittikçe artmaktadır. Sosyal etkileşimin en önemli aracı mekandır. İnsanların iletişim ve etkileşimine zemin oluşturma bağlamında ortak kent mekanları bu işlevlerin gerçekleşmesini sağlayan en önemli araçlardır. Kentsel açık alanlar kent halkının aynası kabul edilir. Bu alanlar kentlerin sosyo ekonomik yaşamlarını, kültürlerini yansıtır. Kent kimliğinin önemli bir bileşenidir. Ayrıca bu alanlar eğitici bir rol ve ekolojik bir anlam da yüklenirler (Oktay, 1999).

Kullanıcıların kentsel ortak mekanlar üzerindeki etkisinin azalması sorunu, açık alanların tasarım çalışmalarında önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent halkının kültür, sanat, ticaret aktiviteleri ve etkileşimi için bir merkez olma niteliğini devam ettirebilmesi amacıyla, bu alanların niteliği ve niceliği ile ilgili olarak güçlü bir bilinç ve katılımın gerçekleşmesi gerekmektedir (Oktay, 1999).

2.2. Kentsel Açık Alanların Sınıflandırılması

Bu çalışmada kentsel açık alanların sınıflandırılmasında Carr, Stone, Rivlin ve Francis'in (1992) yapmış oldukları sınıflandırma temel alınmıştır.

2.2.1. Parklar

Parklar en geniş anlamı ile yeşil ya da doğal alanlardır. Yeşil alanlar aynı zamanda kent insanının doğa ile bütünleşmesini sağlayan en önemli çevre objeleridir. Günümüzde özellikle kentlerde yoğunluk artmakta ekolojik düzen ile işlevsel alanlarla doğa arasındaki denge giderek bozulmaktadır. Bu nedenlerle kentlerde yeşil alanlar büyük önem kazanmaya başlamıştır. En küçük ölçekteki yeşil alanlardan kent parklarına kadar tüm yeşil alanlar kent halkının doğa özlemini gidermeye yardımcı mekanlardır (Sezgin, 1996). Kent içi parklar, bloklar arasında yaşayan insanların kısa sürelerde de olsa dinlenme, eğlenme, yenilenme ihtiyaçlarını gidermelerini sağlar. Kentliler için önemli boş zamanları değerlendirme mekanlarıdır. Sosyal, ekonomik, politik ve psikolojik süreç parkın konumunu, genişliğini, şeklini ve tasarımını etkiler (Tantan, 1996).

Parklar sadece insanların doğa ile içiçe oldukları rekreasyon alanları değil aynı zamanda insanların buluştukları yerlerdir. Bu anlamda sosyal boyutu da mevcuttur. İnsanların sınıf, yaş, cins ayrımı yapılmaksızın biraraya geldiği açık alanlardır.

Parkları kent yerleşme hiyerarşisinde şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Kent Parkları
- 2- Semt Parkları
- 3- Mahalle Parkları

2.2.1.1. Kent Parkları

Günümüzde kent parkları kentte yaşayan halkın gezinti ve temiz hava ihtiyaçlarını karşılayan düzenlenmiş ağaçlı ve çiçekli alanlardır.

Kent parkları kent halkının çok mesafe katetmeden ve çok zaman harcamadan kentin gürültü ve karmaşasından uzaklaşmasına olanak tanır. Genellikle kent merkezinin yakınlarında ya da kent sınırlarında yer alır.

Parkların genel kullanım amacı eğlenmek, dinlenmek, gezinti gibi işlevlerdir. Ancak zamanla fonksiyonlar değişikliğe uğramıştır. Günümüzde kent parkları dinlenme,

eğlenme, kültür, spor gibi fonksiyonlar yüklenmeye başlamıştır. Kent parkları ayrıca fonksiyonların çeşitliliğine sahiptir (Sezgin, 1996). Herkesin ihtiyacına cevap verebilecek eğlence ve rekreasyonel aktivitelere sahiptir. Genç ya da yaşlı, grup ya da bireysel, erkek ya da bayan, etnik ya da kültürel gruplar kısaca herkes için aktiviteler yer almaktadır. Her yaştan ve sınıftan kent halkı için parklar doğayla bağlantı sağlar. Kent yaşamındaki doğa özlemini giderdikleri gibi aynı zamanda eğitsel alanlardır. Bu geniş perspektif kentsel yaşamın kalitesi açısından kent parklarının önemini vurgulamaktadır (Hayward, 1986). İstanbul'da yer alan kent parklarına Taksim Gezi Parkı ve Maçka Demokrasi Parkı örnek olarak verilebilir.

Taksim Gezi Parkı, Taksim Meydanı'nın kuzeydoğusunda Cumhuriyet Caddesi ile Mete Caddesi arasında yer almaktadır. H. Prost hazırladığı imar planı çalışmaları dahilinde önerilen park, 1940'da İnönü Gezisi olarak düzenlenmiştir. 1989-1994 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Taksim Meydanı'na canlılık kazandırmak amacıyla Taksim Gezi Parkı düzenlenerek yeniden kullanıma açılmıştır. Yaya trafiğinin bir bölümünü park içerisine çekmek, insanların rahatlayacağı bir çevre oluşturmak düzenlemenin temel amacıdır. (İstanbul Belediyeleri Bilgi İşlem Sanayi ve Ticaret A.Ş., 1994). Park, merkezi bir konumda yer alması nedeniyle tüm kent halkı tarafından kullanılan bir kent parkı niteliğindedir (Şekil 2.1.) (Şekil 2.2.).

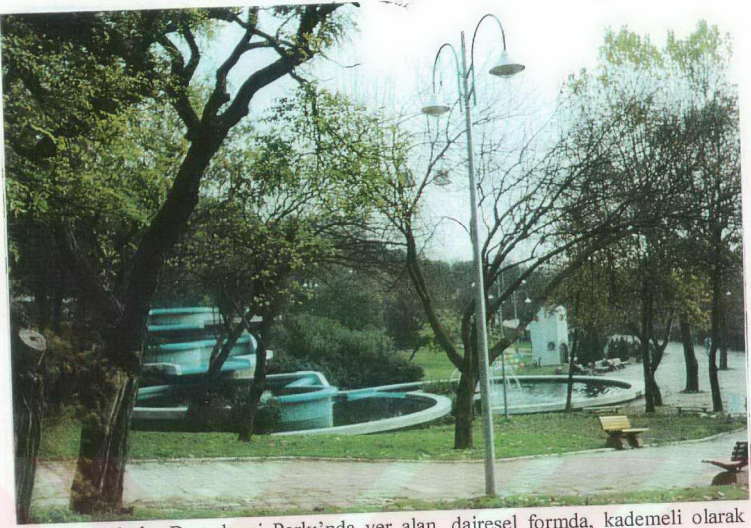
Maçka Parkı, Maçka, Dolmabahçe sırtları, Teşvikiye ve Beşiktaş arasında yer almaktadır. 1966 yılında parkın kuruluşu tamamlandığında bu alanda oturma mekanları, gezi yolları, çocuk bahçeleri, bisiklet yolları ve kademeli havuzlar yer almaktaydı. Çevrenin rekreasyon gereksinimini büyük ölçüde karşılamaktaydı. Ancak zamanla park kendi haline terk edilmiş ve kullanılamaz hale gelmiştir. Parkın önemli bir noktada yer almasına rağmen değerlendirilemediği gözönünde bulundurularak 1990 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesince projelendirilmiştir. Demokrasi Parkı'nın doğu-batı aksı ile kuzey-güney aksının kesiştiği noktada kademeli olarak birbirine bağlanan altı adet dairesel formda havuz yer almaktadır (Şekil 2.3.). Bunlarla ilişkili oturma alanları tasarlanmıştır. Doğu-batı arasındaki yaya bağlantısı bir köprü ile sağlanmıştır (Şekil 2.4.). Kent merkezinde yer alması ve çeşitli kentsel fonksiyonlara yakınlığı nedeniyle tüm kent halkına hitap eden önemli bir kent parkıdır.

Şekil 2.1 Taksim Gezi Parkı

Şekil 2.2 Taksim Gezi Parkı'nda yer alan oturma mekanları

Şekil 2.3 Maçka Demokrasi Parkı'nda yer alan, dairesel formda, kademeli olarak birbirine bağlanan havuzlar

Şekil 2.4 Maçka Demokrasi Parkı'nda doğu-batı arasındaki yaya bağlantısını sağlayan köprü

2.2.1.2.Semt Parkları

Semt parkları ulaşılabilirliği yüksek merkezi alanlarda yer alan düzenlenmiş alanlardır. Bu parklar tarihi olabildiği gibi yeni düzenlenmiş, tasarlanmış açık alanlar da olabilirler (Francis, 1987). Semt parkları yoğun kent yaşamı içerisinde kent sakinlerine dinlenme, eğlenme, sosyal etkileşimde bulunma gibi aktiviteler için fırsatlar sunar.

Park, içinde bulunduğu merkezi bölgede, her yaş kesiminin ve toplumun sosyo ekonomik gruplarının kullanıcı isteklerine cevap verebilecek aktiviteleri içermelidir. Amaç, toplumun açık alan ihtiyacını karşılamaktır. Kısa süreli de olsa kent halkını kent merkezinin yoğunluğundan ve karmaşasından uzaklaştırabilecek nitelikte alan olmalıdır.

Beşiktaş'ta yer alan Serencebey Parkı semt parklarına örnek olarak verilebilir (Şekil 2.5) (Şekil 2.6).

Şekil 2.5 Serencebey Parkı'ndan bir görünüş

Şekil 2.6 Serencebey Parkı'nda yer alan oturma ve dinlenme alanları

2.2.1.3. Mahalle Parkları

Mahalle parkları konut alanları içerisinde yer alan ve genellikle bulundukları çevreye hizmet eden parklardır. Mahalle ölçeğinde olan bu parklar, kent parklarından ve semt parklarından daha küçüktür. Konut alanlarında yaşayan insanların dinlenme, eğlenme, boş vakitlerini değerlendirme gibi aktivitelerini gerçekleştirmelerine olanak sağlar. Genellikle bu tür parklarda çocuk oyun alanları ve sportif aktiviteler yer alır.

Beşiktaş'ta yer alan Abbasağa Parkı mahalle parklarına bir örnek olarak gösterilebilir.

Abbasağa Parkı, Beşiktaş Semti'nde yer almakta ve 15000m² alan kaplamaktadır (Beşiktaş Belediyesi, 1998). Mahalle ölçeğinde park niteliğindedir. Genellikle çevresinde yaşayan kişiler tarafından kullanılır. Parkta çocuk oyun elemanları, spor alanı (basketbol sahası), su elemanı (süs havuzu), oturma ve dinlenme alanları yer almaktadır. Çevresinde yaşayanlar için birbirleriyle karşılaşma, buluşma fırsatları sunan önemli bir kentsel açık alan niteliğindedir (Şekil 2.7) .

Şekil 2.7 Abbasaga Parkı'nda yer alan oturma mekanları

2.2.2. Meydanlar

Meydanlar insanları biraraya toplayan açık alanlardır. Kentlerde aktivitelerin yoğunlaştığı odak noktalarıdır. Meydanlar değişik zamanlarda farklı işlevleri karşılarlar. Ancak hepsinin ortak bir noktası vardır. İnsanların biraraya gelmesi.

Meydanlar değişik zamanlarda farklı işlevleri karşılarlar. Genel olarak meydanlar, pazar yerlerinin çevresinde ve hükümet binalarının, okulların, tiyatro, sinema vb. sosyal aktivitelerin önündeki geniş alanlar olarak oluşmuşlardır.

Meydanların esas fonksiyonu insanların dinlenme, eğlenme, buluşma gibi sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktır. Yüklendikleri fonksiyonlar sosyo kültürel aktiviteler ve ticarettir. Cafeler, barlar, mağazalar, gençlik merkezleri, konser salonları ve kamusal binalar meydanlarda yer alan aktivitelerdir.

Meydanların en önemli mekansal özellikleri kapalılıktır. Bir alanın tanımlanabilmesi için sınırlarının algılanması gerekir. Sınırları olan alanlar meydan oluştururlar. Meydanların bir diğer özellikleri varış ve çıkış noktalarının olmasıdır. Bu anlamda

elemanlarla sağlanır. Bunun yanı sıra meydanlar gereğinden büyük olmamalı ve insan ölçeğinde tasarlanmalıdır.

Meydanlar heykel, havuz, çeşme, oturma elemanları gibi kent mobilyalarının yer aldığı alanlardır. Kullanım ve ölçülerine uygun olarak seçilen bu elemanlar meydanlarda insanları çekici birer unsur olmaktadır.

Kentsel alanlarda meydanları fonksiyonlarına göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Tarihi Meydanlar
- 2- Transit Noktaları
- 3- İskele Meydanları
- 4- Özel Plazalar
- 5- Anıtlar ve Çevreleri
- 6- Küçük Ölçekli Meydanlar
 - Caddelerin Kesişim Noktaları
 - Yapılar Arasında Bulunan Boş Alanlar

2.2.2.1. Tarihi Meydanlar

Bu meydanlar tarihi niteliğe sahip olup eski çağlardan beri bu niteliğini koruyan alanlardır. Dolayısıyla kent için önemli bir nirengi noktası niteliğindedirler. Bu tür meydanlar kentlerin kalbi olarak nitelendirilirler. Genellikle kent merkezlerinde yoğun arazi kullanımının olduğu bölgelerde yer alırlar. Farklı sosyo ekonomik yapıya, kültüre sahip olan kent halkı tarafından kullanılır (Hatipoğlu, 1994). Farklı geçmişe sahip insanların buluştukları, karıştıkları alanlardır. Bu alanlarda sinema, tiyatro, kültür merkezleri, cafeler, restoranlar gibi çeşitli fonksiyonlar yer alır. Ayrıca bu alanlar toplanma alanları niteliğindedir; konserler, gösteriler, sergiler, protestolar için kullanılır. Bu tür meydanlar merkezde yer aldıkları için genellikle kolay erişilebilir ve algılanabilir niteliktedirler.

Tarihi kent meydanlarına Beyazıt Meydanı ve Üsküdar Meydanı örnek olarak verilebilir (Şekil 2.8) (Şekil 2.9) .

Şekil 2.8 Beyazıt Meydanı

Şekil 2.9 Üsküdar Meydanı

2.2.2.2. Transit Noktaları

Toplu taşıma araçlarının durak ve terminalleri de bir anlamda meydan niteliğindedir. İnsanların toplandığı, etrafı izlediği, buluştuğu alanlardır. Toplu taşıma araçlarını kullanan insanların transit gelip geçtiği alanlardır. Bu tür alanlarda genellikle satıcılar, çiçekçiler, büfeler vb. yer alır ve aktivite merkezi olarak mekanın çekiciliğini artırır. Beşiktaş ve Kadıköy kent bütününde önemli transit noktaları niteliğindedirler.

Beşiktaş birçok ana ulaşım aksının düğümlendiği bir konumdur. Bu özelliğinin yanı sıra, aynı zamanda kentin değişik bölgelerine ulaşmak isteyenlerin geçiş alanı olarak kullandığı transit nokta niteliğindedir. Beşiktaş'ta yer alan otobüs durakları ve minibüs durakları ve vapur iskeleleri alana transit nokta olma özelliği kazandırmaktadır (Şekil 2.10).

Kadıköy Meydanı da alanda yer alan otobüs durakları, minibüs durakları ve vapur iskeleleri ile deniz ve kara ulaşımı açısından önemli bir transfer noktası niteliğindedir. Birçok yol aksının kesiştiği önemli bir konumdur. Ayrıca çevresinde yer alan çeşitli fonksiyonlar alanın önemini ve kullanımını artırıcı unsurlardır. Bu anlamda kent bütününde önemli bir açık alan niteliğindedir (Şekil 2.11).

Şekil 2.10 Beşiktaş'ta vapur iskelelerinin ve otobüs duraklarının yer aldığı bölge

Şekil 2.11 Kadıköy’de vapur iskelelerinin ve otobüs duraklarının yer aldığı bölge

2.2.2.3. İskele Meydanları

İskele meydanları önemli kentsel açık alanlardır. Deniz ulaşımını kullanan insanların biraraya geldiği, toplandığı alanlardır. Bu alanlarda genellikle büfeler, kiosklar, satıcılar vb. yer alır. İskele meydanları önemli buluşma noktaları niteliğindedir. Ayrıca insanlar etrafı ya da denizi izleme, dinlenme amaçlarıyla da bu alanları kullanırlar. Bu nedenle bu alanlarda kent mobilyalarına yeterli ölçüde yer verilmelidir.

Ortaköy ve Beşiktaş iskele meydanları önemli örneklerdir. İskele meydanları canlılığın yaşandığı bir kentsel açık alan türüdür. Ortaköy iskelesi özellikle hafta sonları sürekli hareketin olduğu, kullanım yoğunluğunun yaşandığı, insanların birbirleri ile buluştuğu, karşılaştığı bir meydan niteliğindedir (Şekil 2.12) .

Beşiktaş iskele bölgesi de kullanım yoğunluğu nedeniyle sürekli hareketin yaşandığı bir mekandır (Şekil 2.13). Transit nokta olma özelliğini kazandıran otobüs ve minibüs durakları da kullanımı artırıcı faktörlerdir. Beşiktaş iskele bölgesi diğer iskele meydanları gibi genellikle insanların birbirleri ile buluştuğu bir alandır.

Şekil 2.12 Ortaköy İskele Meydanı

Şekil 2.13 Beşiktaş iskele bölgesi

2.2.2.4. Özel Plazalar

Bu tür plazalar genellikle çok katlı yapı komplekslerinin bir parçası niteliğindedirler. Yapıları birbirine bağlar ve bu yapıların girişlerini vurgular (Francis, 1987). Bu alanlar, genellikle ofis binası olarak kullanılan yapılarda çalışanlar için öğle tatillerinde dinlenme amaçlı kullanılırlar. Özel şirketlere ait oldukları için çalışma saatleri dışında bu alanlar kullanılmaz. Özel şirketlerin plazalarında genellikle oturma elemanları ve su ögesi yer alır. Görsel kalite ön plandadır (Cooper, 1990). Yapılar arasında insanların transit gelip geçtiği alanlar olarak da kullanılırlar.

2.2.2.5. Anıtlar ve Çevreleri

Anıtlar ve çevreleri insanların bulunduğu, biraraya geldiği alanlardır. Bu alanlarda özel günlerde törenler düzenlenir. Bir anlamda sosyal etkileşim merkezi niteliğindedirler. Bu tür alanlarda oturma elemanları gibi kent mobilyaları yer alır. Taksim Cumhuriyet Anıtı (Şekil 2.14) (Şekil 2.15) ve Beşiktaş'ta yer alan Barbaros Anıtı (Şekil 2.16) önemli örneklerdir.

Taksim Meydanı'nın gelişiminde Cumhuriyet Anıtı önemlidir. Taksim Cumhuriyet Anıtı'nın inşasından sonra meydan milli bayramlar, milli ve siyasi olaylar için kent ölçeğinde tören ve miting meydanı halini almıştır.

Şekil 2.14 Taksim Meydanı'nda yer alan Cumhuriyet Anıtı ve çevresi

Şekil 2.15 Cumhuriyet Anıtı çevresinde yer alan oturma alanları

Şekil 2.16 Barbaros Anıtı ve çevresi

2.2.2.6. Küçük Ölçekli Meydanlar

Caddelerin Kesişim Noktaları

Bu alanlar, caddelerin kesişim noktalarında genellikle kaldırımların genişletilmesiyle oluşan toplanma mekanlarıdır. Bu alanlarda oturma elemanları, çöp kutuları gibi kent mobilyaları yer alır. İnsanlar bu alanları genellikle bekleme, buluşma, oturma, dinlenme ya da etraflı izleme amaçlarıyla kullanırlar (Francis, 1987). Bu anlamda sosyal açıdan önemli kentsel açık alanlardır. İnsanların buluşmalarına, karşılaşmalarına ve karşılıklı etkileşimde bulunmalarına olanak sağlar.

Beşiktaş'ta yer alan 75. Yıl Anıtı ve çevresi bu tür mekanlara örnek olarak verilebilir (Şekil 2.17).

Şekil 2.17 Beşiktaş'ta yer alan 75. Yıl Anıtı ve çevresi

Yapılar Arasında Bulunan Boş Alanlar

Yapılar arasında yer alan ve insanların buluştuğu, biraraya geldiği, planlanmamış, tasarlanmamış alanlardır. Bu alanlar mahalle ölçeğinde insanların çevrelerini kontrol altına almalarını, geliştirmelerini ve diğer insanlarla etkileşimde bulunmalarını sağlar. Bu tür alanlar toplanma, karşılaşma işlevlerinin yanı sıra çocuklar için oyun

alanı olarak da kullanılırlar. Yapılan araştırmalar çocukların planlanmış park ya da oyun alanlarından çok kendilerine yakın olan boş alanları tercih ettiklerini göstermektedir (Francis, 1987).

2.2.3. Caddeler ve Yol Aksları

Kent karakterini belirleyen en önemli unsurlardan birisi yollardır. Yollar hareketin yer aldığı fiziksel mekanlar olduğu gibi aynı zamanda toplumların sosyal yaşantılarının ve kültürlerinin yansıtıldığı mekanlardır. Kentin erişilebilirliğini sağlayan yol aynı zamanda toplumsal yaşamın en canlı ortamıdır. Birey ve toplum yollarda biraraya gelir, çeşitli etkinlikler yollar boyunca yapılır. Yollar binalara erişilebilirliği sağlarken binalar da yükseklikleri, kullanılan malzemeler ve cephe oranları ile yollara karakter kazandırılır (Kılınçaslan, 1996). Bunun yanı sıra yol boyunca yer alan ağaclar, bitki türleri, su elemanları, kent mobilyaları da yola karakter kazandıran faktörlerdir.

Yaya ulaşımını sağlayan yaya alanları önemli şehrsel açık alanlardır. Yaya alanları, yaya ulaşımını sağlamanın yanında kent halkına sosyal aktiviteler için de olanaklar sağlar. Bu amaçla yaya alanları temiz, cazip, güvenli ve yeterli ölçüde kent mobilyaları ile donatılmış olmalıdır (Tantan, 1996).

Şehrsel açık mekan olarak caddeleri şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Kaldırımlar
- 2- Yayalaştırılan Alanlar

2.2.3.1. Kaldırımlar

Kent ölçeğinde yaya ulaşımının sürekliliğini sağlayan alanlardır. Günümüz kentlerinde yaya ulaşımını sağlayan en önemli alanlardır. Açık yaşama alanı olarak da önemli mekanlardır. Sadece bir geçiş alanı olarak değil üzerinde yer alan aktivitelerle (cafe, restoran, mağazalar vb.) ile ilişkili olarak toplumsal etkinliklere de mekan olurlar. Yaya meydanları ve platformları yaya hareketinin yoğunlaştığı odak noktaları niteliğindedirler. Beşiktaş İhlamurdere Caddesi'nde yaya kullanımının yüksek olduğu kaldırımlar örnek olarak verilebilir (Şekil 2.18).

Şekil 2.18 Beşiktaş İhlamurdere Caddesi üzerinde yer alan kaldırımlar

2.2.3.2. Yayalaştırılan Alanlar

1970’lerde Avrupa’da yaşanabilir caddeler oluşturabilmek için trafiğin kısıtlanması uygulamalarına başlanmıştır. Bu uygulama ile bu alanlar dinlenme, eğlenme, oturma, insanları sosyal olarak etkileşimde bulunmaları için fırsat oluşturmuş ve çocuklar için oyun alanı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Yayalaştırma uygulamaları ile yaşlıların ve çocukların bu alanları kullanımının arttığı görülmektedir (Francis, 1987). Bu uygulamalar ile sosyal aktivitelerin ve dolayısıyla kullanımın da arttığı görülmektedir. Yayalaştırılan alanların bazılarında hafif raylı sistem yer alırken bazıları ise tümü ile yayaaya ayrılmaktadır.

Tümü ile yayalaştırılan alanlar, önceleri taşıt trafiğine açık olan caddelerin trafiğe kapatılarak tamamen yaya kullanımına açılması ile olur. Bu akslar boyunca yaya kullanımına yönelik ağaçlar, kent mobilyaları, heykeller vb. öğeler yer alır. Özellikle günümüzde insanlar şehir merkezinden uzakta yaşamayı ve o bölgelerde alışveriş yapmayı tercih etmektedirler. Merkezi alanların çok yoğun olması ve otopark sorunu yaşanması nedeniyle insanlar şehir dışına yönelmektedirler. Buna karşılık merkezi alanlarda yaşayan ve çalışanlar için yayalaştırılan alanlar büyük önem taşımaktadır.

Konut, iş yerleri, oteller, eğlence alanları ve sosyo kültürel faaliyetlerle bağlantılı olan bu tür alanlar kent merkezlerinde insanları çeken önemli açık alanlar niteliğindedir.

Hafif raylı sistemin bulunduğu alanlar, taşıt trafiğinin kısıtlandığı, yalnızca raylı sistemin bulunduğu yayalaştırılmış alanlardır. Yürüme alanları genişletilmiş ve bir koridor boyunca raylı sisteme yer verilmiştir (Özkal, 1990). Bu tür alanlarda yaya kullanımları ve transit kullanım birbirinin tamamlayıcısı niteliğindedir. Transit yol boyunca bir koridor oluşmakta ve bu koridor boyunca da cafe, restoran, ticaret ve ofis gibi çeşitli kullanım alanları gelişmektedir. Hafif raylı sistemin bulunduğu alanların tümü ile yayalaştırılan alanlara oranla daha başarılı oldukları söylenebilir. Raylı sistem alana canlılık katmakta ve alana erişilebilirliği artırmaktadır.

İstiklal Caddesi yayalaştırılan alanlara önemli örneklerden birisidir (Şekil 2.19). Bu cadde, kültür ve sanat merkezi, alışveriş merkezi, eğlence merkezi, çalışma merkezi, piyasa yolu, transit yol, tören ve kitle hareketi yolu niteliğindedir.

Şekil 2.19 Yayalaştırılan alanlara bir örnek: İstiklal Caddesi

İstiklal Caddesi'nin yayalaştırılmasındaki amaçlar; tarihi dokunun karakterini vurgulamak, mekan kalitesi yaratmak, mimari kalite yaratmak, Beyoğlu'nu çekici ve

tarihi bir merkez haline getirmek, yoğun yaya kullanımı gözönünde bulundurularak alanı tamamen yayalara bırakmak, Tünel-Taksim arasında tramvay bağlantısı ile yaya hareketini desteklemek, ticari ve sosyo kültürel canlılığı artırmaktır (Özdeş, 1990). Cadde boyunca yayalar için mekan yaratmak amacıyla genişlemeler oluşturulamamaktadır. Çünkü cadde boyunca binaların mimari kaliteleri oldukça yüksektir. Ağa Cami önü, Çiçek Pasajı önü, Asmalımesjid, Tünel önemli yaya toplanma alanlarıdır. Cadde boyunca mağazalar, pasajlar, cafeler, restoranlar, sinema ve tiyatrolar yoğun yaya kullanımına olanak sağlamaktadır.

Taşıt trafiğinin kısıtlandığı alanlara Beşiktaş'ta yer alan Köyiçi Bölgesi örnek olarak verilebilir (Şekil 2.20).

Şekil 2.20 Köyiçi Bölgesi

2.2.4. Oyun Alanları

Oyun alanları önemli kentsel açık alanlardır. Oyun alanları birçok fonksiyona sahip olmalıdır. Özellikle çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmalıdır. Bunun yanında çocuklar kadar büyüklerin biraraya geldiği, sosyal etkileşimin olduğu

şehırsel açık alanlardır. Bu nedenle bu tür alanlar büyükler için de aktiviteler içermelidir.

Oyun alanlarını kentsel açık alan olarak şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Çocuk Oyun Alanları
- 2- Okul Bahçeleri
- 3- Mahalle Ölçeğinde Boş Alanlar

2.2.4.1. Çocuk Oyun Alanları

Çocuk oyun alanları çocuğun oyun oynayabileceği, kendini ve terafını tanıyıp yaratıcılığını ve kabiliyetini geliştirebileceği alanlardır. Oyun alanları çocuklara eğitimsel deneyimler kazandırırken onların sosyal iletişimde bulunmalarını da sağlar (Moore, 1974). Bu alanlar yakın bir yürüyüş uzaklığında ve erişilebilir nitelikte olmalıdır. Toz, gürültü, trafik gibi dış etkenlerden korunmalıdır. Güvenlik bu alanlar için çok önemli bir tasarım kriteridir. Güvenli olmalı ve rahat oyun oynamaya imkan vermelidir (Kızıltuğ, 1997). Çocuk oyun alanları çeşitli oyun araçlarını içerirler. Aynı zamanda çocukların biraraya gelmelerini, sosyal etkileşimde bulunmalarını sağlarlar. Ayrıca bu alanlarda sadece çocukların eğlenmeleri değil, doğayı öğrenmeleri, doğa ile içiçe olmaları amaçlanmalıdır. Geleneksel oyun araçlarının yanı sıra yeni geliştirilmiş macera oyunları da yer alabilir. Bu alanlar çocukların olduğu kadar ebeveynlerin de sosyal etkileşimde bulundukları alanlardır. Çocuklarını kontrol altında tutabilmek amacıyla oyun alanına gelen ebeveynler için çocuklarına erişebilir mesafede oturma ve dinlenme alanları tasarlanmalıdır.

Birçok park alanında çocukların eğitime ve gelişimine yönelik oyun alanları yer almaktadır. Örnek olarak Bebek Parkı içinde yer alan çocuk oyun alanları verilebilir (Şekil 2.21).

Beşiktaş'ta bulunan Mısırlıbahçe Parkı içinde yer alan çocuk oyun alanları da örnek olarak gösterilebilir. Mahalle ölçeğinde ve konut grupları arasında yer alan parkta oturma ve dinlenme alanlarının yanı sıra büyük ölçüde çocuk oyun alanlarına da yer verilmiştir (Şekil 2.22).

Şekil 2.21 Bebek Parkı'nda yer alan çocuk oyun alanları

Şekil 2.22 Beşiktaş'ta bulunan Mısırlıbahçe Parkı'nda yer alan çocuk oyun alanlarına bir örnek

2.2.4.2. Mahalle Ölçeğinde Boş Alanlar

Mahalle ölçeğinde boş alanlar geçmişte önemsenmemesine rağmen, sosyo kültürel açıdan incelendiğinde günümüzde önemleri giderek artmaktadır. Bu alanlar çevresinde yaşayan insanlar için önemli karşılaşma ve buluşma noktalarıdır. Özellikle çocuklar planlanmış park ya da oyun alanlarından çok kendilerine daha yakında bulunan bina önlerini, kaldırımları ve boş alanları tercih etmektedirler. Moore (1989), bu tür alanların fiziksel ve görsel olarak ulaşılması güç ise informal kullanımın mümkün olamayacağını, komşuluk ünitesi içinde yer alanların çok uzak mesafeye dağılmış olanlardan daha çok tercih edileceğini belirtmektedir. Bu alanlar rekreasyonel ya da ekolojik açıdan değerlendirilmelidir. Çocuk oyun alanı ya da park gibi işlevler verilebilir. Ayrıca bu alanlarda yer alacak kent mobilyaları da sosyal açıdan etkileşimi artıran faktörler olacaktır.

2.2.5. Rekreasyon Alanları

Rekreasyon oyun, eğlence, dinlenme, yenilenme ve yeniden oluşma anlamlarını taşımaktadır. Rekreasyonun kavram olarak çeşitli tanımları yapılmıştır.

Buttler (1959), rekreasyonu ‘bir kazanç amacıyla yapılmayan, bireye bedensel, ruhsal ve yaratıcı kaynak olan, bireyin zorunlu olmadan bir iç itimle katıldığı, bireyde memnurluk verici ve doyurucu duyular bırakan eylemler’ olarak tanımlamaktadır.

Guggenheimer (1969), rekreasyonun en önemli fonksiyonunun yaşamı zenginleştirmek olduğunu belirterek rekreasyonu ‘bireylere kendilerini ifade etmeleri için yol gösteren, bireyin tabiatında var olan potansiyeli geliştiren ve arzu edilen başarıların gerçekleşmesine yardımcı olan araç olarak ifade etmektedir.

Akesen (1998) ise ‘bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacını taşıyan aynı zamanda bireyin sosyal, ekonomik, kültürel ve fizyolojik olanaklarıyla bağımlı, boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemler’ olarak tanımlamaktadır.

Günümüzde kentsel alanda rekreasyon ihtiyacı giderek artmaktadır. Kentsel alan içerisinde farklı gelir düzeyi ve sosyo kültürel yapıya sahip bireyler yer almaktadır. Bu farklılıklar da farklı rekreasyon ihtiyaçlarını doğurur. Bu nedenle kent bütününde çeşitli rekreasyon alanları tasarlanmalıdır.

Rekreasyon alanlarını şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Spor Alanları
- 2- Piknik Alanları
- 3- Kıyı Alanları

2.2.5.1. Spor Alanları

Günümüzde toplumlar spor ve rekreasyonun insan yaşamı için önemini bilincine varmışlardır. Çağdaş kent yaşamında spor ve rekreasyon giderek önem kazanmaktadır. Spor aktivitelerinin bir bölümü kapalı alanlarda bir bölümü de açık alanlarda yapılmaktadır. Spor bireyin fiziksel ve ruhsal gelişimi üzerinde önemli bir rol oynamaktadır (Kılınçaslan,1997). Bu nedenle spor alanları birey açısından önemlidir. Bunun yanında bu alanların sosyal boyutu da mevcuttur. Aynı amaçla biraraya gelen insanların etkileşimini sağlar. Birey açısından önemli olan bu olgu kentsel yaşama da zenginlik katmaktadır.

Günümüzde spor ve rekreasyon içiçe ele alınmaktadır. Kent içi yeşil alanlar; parklar, korular, orman alanları içerisinde çeşitli spor aktiviteleri yer almaktadır. Park alanları içerisinde basketbol, mini futbol vb. spor alanları bulunmaktadır.

Bu alanlara bir örnek olarak Abbasağa Parkı verilebilir. Park içerisinde basketbol sahası yer almakta ve özellikle çocuklar bu spor alanlarını kullanmaktadır (Şekil 2.23).

Bu alanlara bir diğer örnek olarak Belgrad Ormanları içerisinde yer alan yürüyüş ve koşu parkuru verilebilir. Bu alanda, dinlenme, eğlenme, doğa ile içiçe olma gibi rekreasyonel faaliyetlerin yanısıra spor yapma imkanı da mevcuttur (Şekil 2.24).

Şekil 2.23 Abbasağa Parkı'nda yer alan basketbol sahası

Şekil 2.24 Belgrad Ormanları'nda bulunan yürüyüş ve koşu parkuru

2.2.5.2. Piknik Alanları

Piknik alanları kent içinde önemli rekreasyonel alanlardır. Yeşil alanlar içinde, kent yaşamının karmaşasından uzak, dinlenme, eğlenme ve spor yapma gibi aktivitelere olanak sağlar. Bu alanların sosyal boyutu da önemlidir. İnsanların birbirleriyle tanışıp, sosyal iletişimde bulunmalarını sağlar. Piknik alanlarında oyun alanları, otopark alanları, voleybol ya da futbol gibi spor alanları, yürüyüş patikaları bulunabilir. Bu alanlar diğer açık alanlarla da ilişkilidir. Piknik alanlarında piknik masaları, çöp kutuları gibi elemanlar yer alır, bunların periyodik olarak bakımları yapılmalıdır.

Piknik alanlarının en önemli örneklerinden bir tanesi Belgrad Ormanları'dır. Yeşil alanlar içinde, karmaşadan uzak, dinlenme, eğlenme, gibi rekreasyonel aktiviteler için fırsatlar sunan bir şehirselsel açıktır (Şekil 2.25) .

Şekil 2.25 Belgrad Ormanları'nda yer alan piknik alanları

2.2.5.3. Kıyı Alanları

Diğer bir açık alan tipi ise kıyılarıdır. Deniz kenarları, göl kenarları, nehir kenarları, kıyı parkları, plajlar rekreasyon amaçlı kullanılan kentsel açık alanlardır. Kıyıları boyunca yer alan parklar, oturma alanları, yürüyüş aksları kent halkının dinlenme, eğlenme ve rekreasyon ihtiyacını karşılayan alanlardır (Arslan, Ünal, Gül, Kılıç, Sönmez, 1992).

Bu alanlar geçmişte önemsenmemiş ancak daha sonra kentsel açık alan olarak önem kazanmaya başlamıştır (Francis, 1987). Günümüz kıyı kentlerinde de bu alanlar farklı sosyo kültürel geçmişe sahip kent halkının bulunduğu, etkileşimde bulunduğu önemli kentsel açık alanlar olarak nitelendirilmektedir.

Arnavutköy, Moda ve Beşiktaş sahilleri kıyı alanlarına önemli örneklerdendir (Şekil 2.26) (Şekil 2.27) (Şekil 2.28). Bu alanlarda balık tutma, güneşlenme, gezinti, dinlenme, eğlenme gibi aktiviteler yer almaktadır. Bu özellikleri ile kıyı alanları önemli rekreasyonel alanlardır.

Şekil 2.26 Arnavutköy Sahili

Şekil 2.27 Moda sahili

Şekil 2.28 Beşiktaş sahili

2.2.6. Alışveriş Alanları

Alışveriş alanları kent halkının alışveriş gereksinimlerini karşıladığı alanlardır. Aynı zamanda kentlinin boş zamanlarını değerlendirdiği alanlardır. Kent merkezlerindeki alışveriş alanları ulaşılabilir bir konumda olmalarına rağmen, kent merkezlerinin yoğunluğunun fazla olması, yoğun trafik yükü ve otopark sorunu gibi nedenlerle kent dışında geniş alanlar üzerine kurulan, otopark imkanı sunan büyük alışveriş merkezleri giderek önem kazanmaya başlamıştır (İlze, 1996). Kentlerin kalabalıklaşması ve yoğunluğunun artmasıyla alışveriş için en uygun ortamın rahat ulaşılabilen, güvenli bir çevre içinde yer alması gerektiği düşüncesiyle oluşturulmuşlardır.

Ayrıca semt ölçeğinde, halkın kolayca ulaşabileceği alanlarda, haftanın belli günlerinde kurulan pazar alanları önemli alışveriş mekanlarındandır. Kent halkının daha ucuz ürünlere ulaşabilmelerini sağlar. Ancak kent merkezlerinde kurulan pazar alanlarında da karmaşa ve yoğunluk nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır.

Kentsel açık alanlar olarak alışveriş alanlarını şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1- Alışveriş Caddeleri
- 2- Pazar Alanları

2.2.6.1. Alışveriş Caddeleri

Alışveriş caddeleri, büyük mağazalar, alışveriş birimleri, dükkanlar, kafeler, restoranlar, şehir mobilyaları ve otopark alanları ile bütünlük oluşturan mekanlardır. Bu merkezler kullanımların ve trafiğin yoğunlaştığı akslardır. Alışveriş caddelerinde yaya-taşıt ilişkisinin sağlanması en önemli tasarım kriterlerindendir. Ancak özel otoları ile alışverişe gelenler genelde otopark sorunu ile karşılaşmaktadırlar. Otopark alanları yaya ve taşıt trafiği ile ilişkili ve yeterli biçimde düzenlenmelidir. Yaya ve taşıt trafiğinin birarada olduğu alışveriş caddelerinde yayalar taşıt trafiğinin gürültüsünden ve çevreye verdikleri zararlarından rahatsız olmakta ve kendilerini güvensiz hissetmektedirler. Bu nedenlerle alışveriş caddelerinin trafiğe kapatılması en etkili çözüm olarak görülmektedir. Bir diğer çözüm alışveriş caddelerinin yaya trafiğinin yoğun olduğu saatlerde taşıt trafiğine kapatılmasıdır (İlze, 1996).

Rumeli Caddesi alışveriş caddelerine İstanbul'un Avrupa Yakası'ndan önemli bir örnektir (Şekil 2.29). Cadde merkezi bir konumda olmasından dolayı ulaşım alternatifleri fazladır. Halk otobüsleri, belediye otobüsleri, dolmuş, taksi ve özel oto ile ulaşım sağlanabilmektedir. Cadde üzerinde ve çevresinde otopark için yeterli alan ayrılmamıştır. Bu nedenle alanda ve çevresinde otopark sıkıntısı yaşanmaktadır. Cadde üzerinde mağazalar, cafeler ve restoranlar yer almaktadır. Ticaret faaliyetlerinin yoğunluğu alanın kullanım yoğunluğunu da artırmaktadır. Cadde boyunca yoğun yaya ve taşıt trafiği gözlenmektedir. Cadde üzerinde yolların kesişim noktaları buluşma, karşılaşma noktaları olarak nitelendirilmektedir.

Şekil 2.29 Rumeli Caddesi

2.2.6.2. Pazar Alanları

Pazar yerleri şehirlerde, halkın kolayca ulaşabileceği yerlerde, haftanın bir veya birkaç gününde kurulan açık çarşılardır. Pazarların en büyük özellikleri kapalı alanlarda olmayıp, açık alanlarda kurulmalarıdır. Genellikle haftanın belirli günlerinde otopark alanlarında ya da boş alanlarda kurulurlar. Günümüzde pazar alanları diğer alışveriş alanlarına göre daha ucuz olması, malın çeşitliliği ve her bütçeye uygun malın bulunması nedenleriyle tercih edilmektedirler (Francis, 1987). Pazar alanları alım gücünün giderek azalması sonucu zorunlu olarak tercih edilen alışveriş alanları olmaktadır. İnsanlara ucuz ve taze ürünleri alabilmek için fırsatlar

sunar, ayrıca insanların biraraya gelmesini, iletişimde bulunmalarını, kültür alışverişinde bulunmalarını sağlar.

Semt pazarlarına göre daha az sayıda değişik ürünün satıldığı bir başka pazar yeri de sabit pazarlardır. Yerleşik pazar görünümündedir. Alternatif pazar oluşturmaktadır. Ancak semt pazarları sabit pazarların kurulmasıyla etkilerini yitirmemişlerdir. Genellikle günlük alışverişe hitap eden bu pazarları kullanan kişiler orta ve üst gelir grubuna ait kişilerdir (Evcil, 1991). Sabit pazarlara örnek olarak Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan halk pazarı verilebilir (Şekil 2.30).

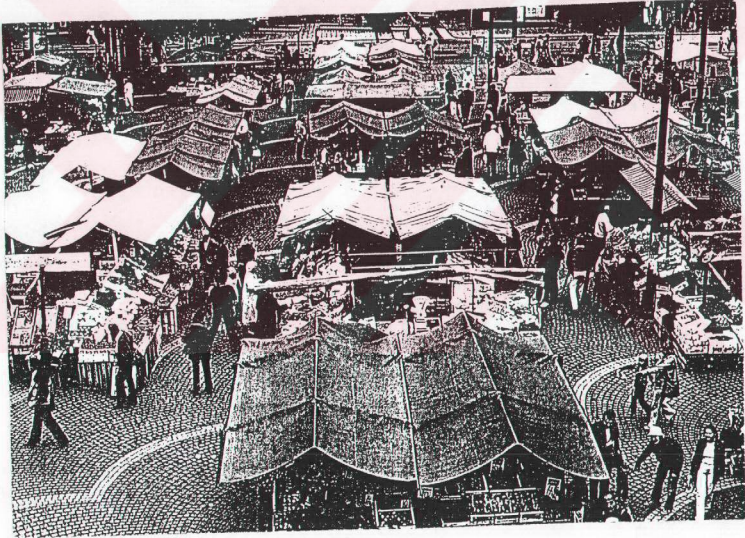

Şekil 2.30 Beşiktaş Halk Pazarı

Haftanın belli günlerinde kurulan pazar alanlarına ise Kadıköy Salıpazarı örnek olarak gösterilebilir (Şekil 2.31). Pazar alanlarına alıcı genellikle yaya olarak ya da birkaç duraklık mesafeden toplu taşıma araçları ile ulaşmaktadır. Ancak Salıpazarı bu etki alanını doğrulamamaktadır.

Salıpazarı tüm İstanbul geneline hatta günübirlik ulaşımı olan yerleşimlere hitap etmektedir (Evcil, 1991). Tercih nedenlerinin başında ekonomik nedenler ve

alışkanlıklar gelmektedir. Ayrıca alıcı Salıpazarı'nda birçok ürünü çeşitli fiyat ve kalitelerde bulabilmektedir. Bu da farklı sosyo ekonomik yapıya sahip alıcıları bu alana çekmektedir. İstanbul içinden ve İstanbul dışından hemen her gelir grubundan kişilerce rağbet görmektedir. Pazar alanında ayrıca sadece kadınlara ait bir kahve vardır. Alışverişten yorulan, sohbetini daha ferah ve dinlenerek yapmak isteyen kadınlar kahvede oturmaktadır. Böylece pazara çıkan bayanlar hem kullanacağı malları seçmek, hem karşılaştığı komşusuyla ya da tanıdığıyla sohbet etmek hem de piyasayı görme fırsatını bulmaktadır (Evcil, 1991).

Şekil 2.31 Kadıköy Salı Pazarı

Francis'in (1992) yapmış olduğu sınıflamaya dayanarak oluşturulan kentsel açık alanların sınıflandırılması ve Türkiye'den örnekler Tablo 2.1.'de görülmektedir.

Tablo 2.1. Kentsel açık alanların sınıflandırılması ve örnekleri

KENTSEL AÇIK ALAN TÜRLERİ	ÖRNEKLER
PARKLAR	
1- Kent Parkları	Taksim Gezi Parkı, Maçka Demokrasi Parkı
2-Semt Parkları	Serencebey Parkı
3-Mahalle Parkları	Abbasağa Parkı
MEYDANLAR	
1-Tarihi Meydanlar	Beyazıt Meydanı, Üsküdar Meydanı
2-Transit Noktaları	Beşiktaş, Kadıköy
3- İskele Meydanları	Ortaköy İskelesi, Beşiktaş iskele bölgesi
4-Özel Plazalar	
5-Anıtlar ve Çevreleri	Taksim Cumhuriyet Anıtı, Barbaros Anıtı
6-Küçük Ölçekli Meydanlar	
- Caddelerin Kesişim Noktaları	Beşiktaş'ta yolların kesişim noktasında yer alan 75. Yıl Anıtı ve çevresi
- Yapılar Arasında Bulunan Boş Alanlar	
CADDELER VE YOL AKSLARI	
1-Kaldırımlar	Beşiktaş İhlamurdere Caddesi
2-Yayalaştırılan Alanlar	İstiklal Caddesi, Köyiçi Bölgesi
OYUN ALANLARI	
1-Çocuk Oyun Alanları	Bebek Parkı, Mısırlıbahçe Parkı
2- Mahalle Ölçeğinde Boş Alanlar	
REKREASYON ALANLARI	
1-Spor Alanları	Abbasağa Parkı, Belgrad Ormanları
2-Piknik Alanları	Belgrad Ormanları
3-Kıyı Alanları	Bebek Sahili, Moda Sahili, Beşiktaş Sahili
ALIŞVERİŞ ALANLARI	
1- Alışveriş Caddeleri	Rumeli Caddesi
2- Pazar Alanları	Beşiktaş Halk Pazarı, Kadıköy Salı Pazarı

2.3. Kentsel Açık Alanların Tasarım Kriterleri

Bu bölümde, kentsel açık alanların tasarım kriterleri tanımlanmıştır. Burada tanımlanan kentsel açık alanların tasarım kriterlerinin saptanmasında Southworth'un (1987) bu konu ile ilgili çalışmalarından ve Oxford Brookes University'nin (2000) çalışmalarından yararlanılmıştır. Bu çalışmalar ışığında açık alanların tasarım kriterleri, fonksiyon - erişilebilirlik öğeleri, form - biçim - estetik öğeleri, kimlik öğeleri, yaşanabilirlik öğeleri ve sosyal yaşam öğeleri olarak gruplandırılmıştır.

2.3.1. Fonksiyon - Erişilebilirlik

Erişilebilirlik, fonksiyonların çeşitliliği, geçirgenlik ve konfor bu grupta yer alan tasarım kriterleri olarak nitelendirilebilir.

2.3.1.1. Erişilebilirlik

Kentsel açık alanlar fonksiyonel olarak erişilebilir nitelikte olmalıdırlar. Açık alanda yer alan fonksiyonların çeşitliliği erişilebilirliği etkileyen önemli faktörlerden birisidir. Alanın konumu ve alanda yer alan faaliyetlerin dağılımı erişilebilirliği etkilemektedir. Bir kentsel açık alanın tasarımında taşıt ile ulaşımın yansısı bu alana erişimde yaya sirkülasyonunun da gözönünde bulundurulması gerekmektedir (Francis, 1987). Açık alanlar gerek konumları ve gerekse içerdikleri alanların, yapıların ve fonksiyonların tasarımı açısından çok geniş bir kitle tarafından erişilebilir nitelikte olmalıdırlar (Oxford Brookes University, 2000).

2.3.1.2. Fonksiyonların Çeşitliliği

Fonksiyonların çeşitliliği erişilebilirlik ile doğrudan ilişkilidir. Aktivitelerin çeşitliliği arttıkça, kentsel alan daha geniş bir kitle tarafından tercih edileceği için erişilebilirliği de artacaktır. (Southworth, 1987). Çeşitlilik çevrenin kalitesini de etkilemektedir. Zaman içerisinde şehirlerde değişik tip ve stillerde yapılar yapılmakta ve bu da çeşitliliğe ayrı bir boyut kazandırmaktadır. Farklı tipte kentsel açık alanlar kendilerine has ayırt edici karakteristiklere sahiptirler. Çağdaş tasarım çalışmaları çeşitliliği artırmayı amaçlamaktadır. Başarılı bir açık alan tasarımı, insanları alana çekecek ve orada kalmalarını sağlayacak nitelikte aktivitelere sahip olmasıyla sağlanır (Oxford Brookes University, 2000). Aktivitelerin çeşitliliği ayrıca o alanda farklı geçmişe, farklı kültüre ve farklı zevklere sahip kişileri biraraya getirecektir.

2.3.1.3. Geçirgenlik

Kentsel açık alanlar içerisinde rahat hareketliliği sağlayacak alternatif yollar yer almalıdır. Yeni geliştirilecek açık alanlar hareketliliği, akıcılığı artıracak yönde olmalıdır (Oxford Brookes University, 2000). Tasarım çalışmaları, mevcut hareketin

ne yönde olduğuna, mevcut durumun analizine dayanarak yapılmalıdır. Böylece yeni geliştirilecek açık alanlar hareketi yönlendirmede kolaylık sağlayacaktır.

2.3.2. Form - Biçim - Estetik

2.3.2.1. Form

Kentsel açık alan tasarımı insan ölçeği temeldir. Alanın kullanışlılığı insan ölçeğinde olup olmamasına bağlıdır. Ayrıca bu özellik alanın görsel kalite ve çekicilik kazandırır. Kentsel alanlara zenginlik katar ve bir imaja sahip olmalarını sağlar.

2.3.2.2. Algı ve Estetik

Algı ve estetik çevresel kalitenin önemli bir boyutudur. Bireylerin bir mekanı kullanımı onu nasıl algıladıklarına bağlıdır. Farklı sosyo ekonomik yapıya ve farklı geçmişe sahip bireyler çevrelerini birbirlerinden farklı algırlar. Bu nedenle çevresel kalitenin oluşturulmasında farklı tercihler söz konusudur. Bir açık alan tasarımı, görsel kalite tasarımcılar açısından birinci derecede önemli bir faktör iken kullanıcılar tarafından birinci derecede önemli bir faktör olarak kabul edilmemektedir (Francis, 1987).

2.3.3. Yaşanabilirlik

Konfor, güvenlik ve bakım yaşanabilirliği tanımlayan tasarım kriterleri olarak belirtilebilir.

2.3.3.1. Konfor

Kentsel açık alanlar için bir diğer tasarım kriteri konfordur. Yeterli ve konforlu oturma alanları, güneşlenme, yer döşemeleri, bitkilendirme, rüzgar, yağış ve diğer iklimatik korunma açık alan kullanımını etkileyen en önemli etkenlerdendir (Southworth, 1987).

2.3.3.2. Güvenlik

Güvenlik, bireylerin açık alanları kullanmada gözönünde bulundurdıkları en önemli faktördür. Kentsel açık alanların tasarımında istenmeyen, güvenliği bozucu unsurlar uzaklaştırılmalıdır. Güvenliği bozucu öğeler alanın kullanımını ve dolayısıyla sosyal entegrasyonu, sosyal çeşitliliği azaltacaktır. Güvenlik özellikle bayanları, çocukların ve yaşlıların açık alanları kullanımında birinci derecede etkilidir. Çocukların açık alanlara ulaşımında ve bu alanları kullanımında, alanın çevresinde yer alan trafiğin hızının güvenlik açısından birinci derecede etkili faktör olduğu belirtilmektedir (Oxford Brookes University, 2000).

2.3.3.3. Bakım

Kentsel açık alanların ve bu alanlarda yer alan elemanların bakımı periyodik olarak yapılmalıdır. Bakımsız olan alanlar zamanla kullanılamaz hale gelmektedir. Bu da alanın işlevini kaybetmesine sebep olur. (Francis, 1987). Açık alanlarda yer alan aydınlatma elemanları, oturma elemanları gibi kent mobilyalarının, yollar, havuzlar gibi mimari elemanların ve yeşil alanların bakımı, bu alanların kullanıcılar tarafından tercih edilmesinde etkili faktörlerdir (Oxford Brookes University, 2000). Bu alanlarda dayanıklı ve bakımı kolay malzemeler tercih edilmelidir.

2.3.4. Sosyal Yaşam

Kontrol ve katılım, sosyal boyut, eşitlik ve canlılık bu grupta yer alan tasarım kriterleri olarak tanımlanabilirler.

2.3.4.1. Kontrol ve Katılım

Tasarım aşamasında kullanıcıların katılımının sağlanması, onların isteklerini belirtebilmesi ve değerlendirme yapabilmesi açık alanın kalitesini ve kullanılabilirliğini artıracaktır (Francis, 1987). Alanın kullanılabilirliğini artırmak amacıyla kullanıcıların kontrol ve katılımının sağlanması şarttır. Fiziksel çevre, alanda bulunacak aktiviteler kullanıcıların istekleri doğrultusunda tasarlanmalıdır. Kullanıcıların katılımı ile canlı, algılanabilir, anlamlı açık alanlar oluşturulacaktır.

2.3.4.2. Sosyal Boyut

Kentsel açık alanların sosyal boyutu çok önemlidir. Farklı geçmişe ve statüye sahip kent halkının toplandığı, biraraya geldiği alanlardır (Southworth, 1987). Sosyal etkileşim için fırsatlar sunan alanlardır. Bu amaçlarla toplanma alanları, oturma alanları, oyun alanları planlanmalıdır.

2.3.4.3. Eşitlik

Kentsel açık alanlar tüm kent halkına eşit kullanım imkanı vermemelidir. Farklı sosyo kültürel ve ekonomik yapıya sahip, farklı yaş, cins ve gruptan bireylerin eşit olarak yararlanabileceği alanlar olmalıdır (Southworth, 1987). Bu da fonksiyonların çeşitliliğini beraberinde getirir.

2.3.4.4. Canlılık

Kentsel açık alanların canlılığı o alanların kullanımını etkileyen en önemli unsurlardan bir tanesidir. Alanın canlılığı, içerisinde yer alan aktivitelerin çeşitliliği ile ilişkilidir. Dinlenme, eğlenme, spor ve ticarete dönük aktiviteler olabilir. Ticari aktiviteler aynı zamanda ekonomik canlılığı ve faydayı sağlar (Southworth, 1987). Açık alanlarda yer alan fonksiyonlar alanın gündüz ve gece kullanımını da etkiler. Gündüz ve gece kullanılan mekanlar sürekli canlılığını korur. Yalnız gündüz kullanılan açık alanlarda ise genellikle geceleri güvenlik sorunu yaşanmaktadır.

2.3.5. Kimlik

Bu grupta yer alan tasarım kriterleri okunabilirlik, anlam ve kimlik olarak tanımlanabilir.

2.3.5.1. Okunabilirlik

Bir kentsel açık alanın okunabilirliği onun bireyler tarafından algılanıp algılanmaması ya da bireylere ne ifade ettiği ile ilgilidir (Oxford Brookes University, 2000). Okunabilirlik önemlidir, çünkü bu alanlar birer referans noktası niteliğindedir.

niteliğindedir ve şehir içinde bireylere yol bulmada yardımcı olur. Yeni tasarım çalışmalarında okunabilirliği artırıcı nitelikte öğeler gözönünde bulundurulmalıdır. Bu özellikler çeşitliliği sağlayacak ve şehirlerin farklı bölgelerine ayırt edici özellikler kazandıracaktır.

2.3.5.2. Anlam

Bireyler için çevrenin bir anlam ifade etmesi kentsel kalitenin önemli bir boyutudur. Alanın anlam kazanmasında çevrenin sosyal boyutu önemli bir etkindir (Southworth, 1987). Kentsel açık alanların tasarımının başarısı o alanların kullanımına, bu da mekanın kullanıcıya bir anlam ifade etmesine bağlıdır.

2.3.5.3. Kimlik

Bir kentsel alanın algılanabilmesi o alanın kimliği ve imajı ile doğrudan ilişkilidir. Kentsel alanın kullanıcıya bir anlam ifade etmesi gerekir. Bir alanın kimliği ise o alanın tarihi ile anlam kazanır. Bu nedenle tarihi korumanın bir kentsel mekanın kimliğinin oluşturulmasında önemli bir yeri vardır.

3. KENTSEL AÇIK ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, kentsel açık alanların tasarımı çalışmalarında ne tür amaç ve hedeflerin saptandığı ve hangi yöntemlerin kullanıldığı konuları üzerine yapılan araştırmalar tanıtılmaktadır. Fiziksel ve sosyal çevrenin analizi, kullanıcıların çevreyi algılamaları araştırma çalışmalarında büyük önem taşımaktadır.

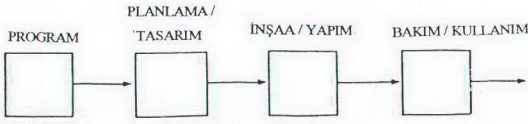
Değerlendirme çalışmaları, çevresel yönetim ve tasarım çalışmalarında, karar verme sürecinde çevrenin gelişimine, iyileştirilmesine yönelik bilgileri sağlamayı amaçlar. Çevre kalitesini geliştirmek açısından kullanıcıların çevreyi değerlendirme çalışmaları önem taşımaktadır. Kullanıcıların değerlendirmelerini ele alan çalışmalar çevre ile ilgili politikaların değiştirilmesi ya da geliştirilmesi ile sonuçlanabilir.

3.1. Tasarım Modelleri

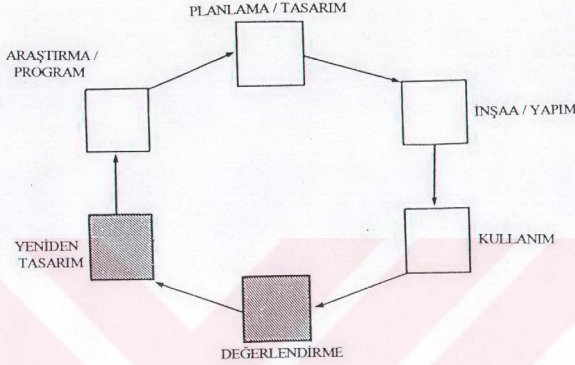
Açık alanların tasarım modelleri incelendiğinde, geleneksel modelden değerlendirme modeline geçiş sözkonusu olmaktadır. Şekil 3.1’de kentsel açık alanların tasarımına ve gelişimine yönelik geleneksel lineer yaklaşım görülmektedir.

Şekil 3.2’de de kentsel açık alanların tasarımına ve gelişimine yönelik değerlendirme yaklaşımı görülmektedir. Bu şemadan görüldüğü gibi açık alanların inşaatı ve kullanımından sonra değerlendirmeye ve yeniden tasarımına olanak tanınmaktadır.

Kentsel açık alanları zamanla değişen kullanım ve kullanıcı isteklerine adapte edebilmek ve mevcut açık alanları geliştirmek amacıyla değerlendirme yapılabilmektedir. Başarılı kentsel açık alanlar değişen kullanım ve kullanıcı isteklerine adapte olabilen alanlardır. Başarılı alanlar oluşturabilmek için tasarımcıların çalışmalarında, kullanıcıların değerlendirmelerine ve katılımlarına önem vermeleri gerekmektedir.

Şekil 3.1 Kentsel açık alan tasarımında geleneksel yaklaşım

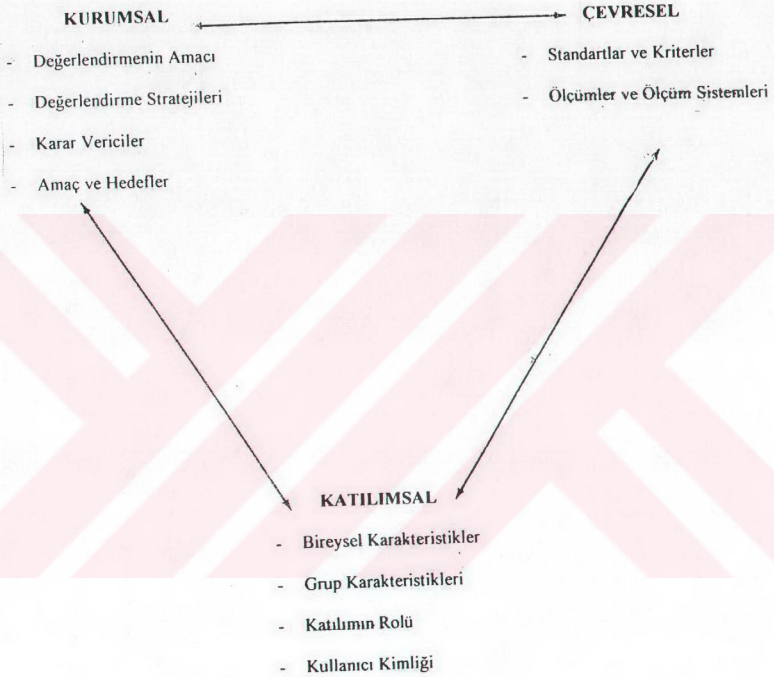
Şekil 3.2 Kentsel açık alan tasarımında değerlendirme yaklaşımı

3.1. Çevresel Değerlendirme

Değerlendirme çalışmaları, kentsel açık alanlarda daha önceden önemsenmeyen problemlerin ve sosyal isteklerin tanımlanmasına, kentsel çevrede yenilenmesi gereken alanların belirlenmesine yardımcı olur. Bu yolla çevresel planlama, tasarım ve yönetime yeni yaklaşımlar kazandırır. Bir başka deyişle plancıların, tasarımcıların ve yöneticilerin çevre ile ilgili doğru karar almalarına yardımcı olurlar.

Değerlendirme çalışmaları sadece çevrenin fiziki yapısı ile ilgili değil aynı zamanda kullanıcıların çevreyi algılamaları, geçmiş yaşantıları, ekonomik yapıları, sosyo kültürel yapıları ile de ilgilidir. Kullanıcıları sosyo ekonomik, bireysel ve diğer özellikleri çevre kalitesini algılama biçimlerini de etkilemekte ve çevreye duyarlılık açısından farklılıklarını ortaya çıkarmaktadır. Buna bağlı olarak kullanıcıların istekleri de farklılaşmaktadır.

Çevresel değerlendirme çalışmalarında üç boyut ön plana çıkmaktadır. Kurumsal boyut, çevresel boyut ve katılımsal boyut. Kurumsal boyut niçin, nasıl ve kimin için değerlendirmenin yapıldığı ile ilgilidir. Çevresel boyut fiziksel çevreyi, ölçü ve kriterleri, standartları içerir. Katılımsal boyut da kullanıcıların karakteristiklerini ve değerlendirme çalışmalarındaki rolünü içerir (Şekil 3.3) (Zube, 1980).

Şekil 3.3 Değerlendirme şeması

3.3. Çevresel Değerlendirmelerle İlgili Araştırma Yöntemleri

Açık alan araştırmalarında kullanılan gelişmiş yöntemlerden bir tanesi bilgi toplama ve davranışsal harita oluşturma yöntemidir. Davranışsal harita oluşturma yönteminin amacı; harita üzerinde bölgesel davranışları ve çeşidini tanımlamak ve tasarım çalışmaları için bir kaynak oluşturmaktır.

Katılımsal metod açık alan araştırmalarında karşımıza çıkan bir başka yöntemdir. Açık mekanlar toplumun değişik gruplarına, ilgi ve ihtiyaçlarına hizmet ederler. Bu nedenle bu alanların tasarımında kullanıcı istek ve değerlendirmelerinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Bu alanları kullananların yanında kullanmayanların da görüşleri alınmalıdır. Kullanıcı isteklerini belirlemek ve rekreasyonel tercihleri saptamak amacıyla yapılan çalışmalardan birisi Knopf ve Driver'a (1977) aittir. Kişisel farklılıklar ile rekreasyonel aktivitelerin tercihi arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Rekreasyon alanları ve aktiviteler üzerine yaptıkları çalışmalarında kullanıcıların tercihlerini saptamak amacıyla gözlem çalışmalarına ve kullanıcıların istek ve değerlendirmelerini saptamak amacıyla da anket çalışmalarına yer vermişlerdir. Michigan'da yapılan alan araştırmasında rekreasyon alanları içerisinde dokuz aktivite türü belirlenmiş ve her bir aktivite için 50 anket yapılmıştır. Anket uygulamalarında yaş ve cinsiyet dağılımının eşit olmasına önem verilmiştir. Araştırmada aktivitelere katılanların değerlendirmelerinin yanısıra aktivitelere katılmayanların da görüşleri alınmıştır. Bu yolla en çok tercih edilen aktiviteler saptanmıştır. Sonuçta aktivitelerin tercihinde bireysel farklılıkların, sosyo ekonomik karakteristiklerin, bireylerin geçmiş yaşantılarının önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Bu tür çalışmalar, tasarımcılara ve plancılara ne tür rekreasyon aktivitelerinin nerede, ne zaman ve kimin için olması gerektiği konusunda önemli bilgiler vermektedir.

Açık alan tasarımlarında önemli olan tasarımın kimin için, nerede, ne zaman olacağı, hangi aktiviteleri içereceği, insanların isteklerinin ne olduğu, geçmişten günümüze ihtiyaçların değişimi, insanların açık alanları kullanırken ne tür davranışlar gösterdiklerinin incelenmesidir. Bu amaçla açık alan çalışmalarında gözlem metoduna yer verilmiştir. Tantan (1996), 'açık mekan kullanımı ile kullanıcı isteklerinin irdelenmesi' konusunda araştırma yapmıştır. Literatür araştırması, kentsel açık alan kavramının tanımlanması yapıldıktan sonra Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkı'nda alan araştırması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar, arazide yapılan tespitler ile gözlem ve anket soruştırmalarını kapsamaktadır. Gözlem formu bu alana gelenlerin sayısı, hangi aktivitelerin yapıldığı sorularına cevap aramak için tasarlanmıştır. Bu amaçla park dört bölgeye ayrılarak tanımlanmıştır. Kullanıcıların yaş, cinsiyet, ilgilendiği aktivite, bölgenin gözlem yapılan dönemdeki iklim durumunun kayıt edilmesine çalışılarak kullanıcıları hangi bölgede yoğunlaştığı

saptanmıştır. Anket soruları ile de Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkı'nın beğenilen ve beğenilmeyen yönleri, ayrıca kullanıcıların istekleri saptanmaya çalışılmıştır.

Açık alan araştırmalarında kullanılan bir diğer yöntem medyanın kullanılmasıdır. Video kamera ya da fotoğraflar kullanılarak kullanıcıların değerlendirmelerine imkan verilir. En çok tercih edilen yöntemlerden bir tanesi fotoğrafların kullanımıdır. Kullanıcıların açık alan tercihlerini ortaya çıkarmak amacıyla bu yöntem kullanılır. Harvey ve Hull (1989) birlikte yaptıkları çalışmada Circumplex etki modelini kullanmışlardır. İnsanların çevresel etkileri iki ana eksen; memnuniyet ve farkında olma olguları içerisinde değerlendirilmiştir. Konut alanlarında yer alan parklarda çekilen fotoğraflar kullanıcılara gösterilerek insanların çevre imajı ve çevresel etkisi incelenmiştir. Fotoğraflar, yüksek, orta, düşük ağaç yoğunluğuna sahip alanlar, yeşil alanlar, yollu ya da yolsuz olarak sınıflandırılmıştır. Kullanıcılara anket soruları yöneltilmiştir. Sonuçlar regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Sonuçta, Circumplex etki modelinin çevre ve davranış araştırmaları için kullanılabilirliği ortaya çıkmıştır.

Atasoy ve Turuthan (1991) 'konut yakın çevresi ve açık alanlar kalite sorunu' konusunda yaptıkları araştırmada insanların çevre kalitesine verdikleri önemi saptamayı hedeflemişlerdir. Çevre kalitesi ile ilgili literatür araştırması ve kavramsal tanımları yapıldıktan sonra tarihsel gelişimini incelemişlerdir. Daha sonra mekansal çalışma olarak bir toplu konut alanında uygulama yapılmıştır. Otuz aile ile yapılan çalışmada kullanıcıların yakın çevresine olan duyarlılığı ölçülmüştür. Anket soruları ve fotoğraflar ile çevrenin beğenilen ya da beğenilmeyen yönleri ortaya çıkartılmıştır. Beğenilmeyen yönlerin kullanıma yönelik olduğu saptanmıştır. Sonuçta, yapılan çalışmaların, kullanıcıların gereksinimleri ve çevresel kalite standartları gözönünde bulundurularak gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.4. Kentsel Açık Alanların Değerlendirilmesi İle İlgili Araştırmalar ve Yaklaşımları

Son yıllarda kamusal açık alanların kalitesine verilen önem artmaktadır. Daha başarılı kentsel mekanlar yaratılmasında kullanıcıların çevresel değerlendirmesine başvuran çalışmalar giderek önem kazanmaktadır. Araştırmacılar, açık alanların

kullanımı ve anlamı ile ilgili teorik ve pratik bilgilere ulaşarak, çevre kalitesinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar.

3.4.1. Alan Araştırmaları

Açık alanlar, geçmişte genellikle de kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayamaması yönünden eleştirilmiştir. Düzenlenmiş pekçok açık alanda yer alan aktivitelerin kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayamaması sonucu kullanılmamaları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Parklar, alışveriş alanları, oyun alanları gibi birçok kentsel açık alanda alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Alan araştırmalarında, araştırmacılar, bu alanların kullanımını, algılanmasını ve anlamını temel sorularla test ederler. Eubank ve Ahrens'in (1985) araştırmaları Hollanda ve Batı Almanya'da mahalle ölçeğinde caddelerin çocuklar tarafından oyun alanı olarak kullanıldığını ortaya çıkarmıştır. Araştırmanın sonucunda kullanımın yoğun olduğu bölgelerde çocuklar için yeni oyun caddeleri oluşturulmuştur. Burada söz konusu açık alanın algılanması ve kullanımı yeni çalışmalarda yönlendirici olmuştur.

3.4.2. Metodolojik Araştırmalar

Metodolojik açıdan alan araştırmasına benzer bir yaklaşım uygulamalı çalışmalardır. Mevcut bir açık alanda tespit edilen problemlerin çözümüne yönelik yaklaşımları içerir. Bu tür araştırmaların gelişebilmesi için ve açık alanların kalitesinin artırılabilmesi için kamu ve özel sektörün ilgisinin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

Bir diğer metodolojik yaklaşım, eylem (action) araştırmalarıdır. Bu tür araştırmalar, araştırma bulgularının sürekli geri besleme ile sınanmasını amaçlar. Moore'un (1980) çalışmaları eylem araştırmalarına örnek olarak gösterilebilir. Moore çocukları oyun alanlarının aktif tasarımcıları olarak değerlendirmektedir. Oyun alanlarının çocukların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda programlanması ve tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım karşılaştırma çalışmalarından da

yararlanmaktadır. Araştırmacılar, çalışmaların sonuçlarına dayanarak farklı tasarım ve yönetim kriterleri geliştirmektedir.

Birçok araştırma yöntemi, kentsel açık alanların özellikleriyle ve bu alanlarda yer alan aktivitelerle ilgili çalışmaları içermektedir. Francis'in (1987) yaptığı sınıflamaya göre, kentsel açık alanlarla ilgili araştırmalar geleneksel ve gelişen açık alan türlerinde yapılan araştırmalardır.

Kent parkları geleneksel açık alanların en önemlilerindendir. New York'ta yer alan Central Park'ın yenileme çalışmaları, uygulama araştırmalarına örnek olarak gösterilebilir. Tasarımcılar ve plancılar tarafından eski tasarım çalışmalarına ve tarihi araştırmalara dayanarak Park ile ilgili bilgi toplanmış, alanın kullanımı ile ilgili araştırmalar yapılmış ve bitkilendirmeye ilişkin envanter oluşturulmuştur. (Barrow, 1987) Araştırmacılar ve yöneticiler zaman içinde parkların kullanıcılarının değiştiğini ve parkların da değişen kullanıcı isteklerine adapte edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Geleneksel açık alanların bir diğer örneği semt parklarıdır. Bu alanlar kentlerde genellikle konut alanları içerisinde yer almaktadır. Semt parklarında çocuk oyun alanları, spor aktiviteleri gibi çeşitli fonksiyonlar da yer alabilmektedir.

Çocuk oyun alanları, çevresel tasarım çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Oyun alanları ile ilgili birçok araştırma geleneksel oyun elemanlarının kullanılmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Geleneksel oyun alanlarında yapılan araştırmalar, bu alanlarda geleneksel olmayan formda tasarımlara ve öğelere yer verilmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Brown ve Burger (1984), karşılaştırma yöntemini kullanarak altı oyun alanında yaptıkları gözlemler sonucunda taşınabilir oyun araçlarının çocuklar tarafından daha çok tercih edildiği, daha uzun süre kullanıldığı ve geleneksel oyun araçlarından çok bu tür oyunları tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Diğer bir geleneksel açık alan tipi yayalaştırma alanlarıdır. Bu alanlarda yaya kullanımına yönelik öğelere yer verilmiştir. Bu alanlarda, banklar, oturma ve dinlenme mekanları yer almaktadır. 1960 ve 1970'lerde şehir merkezlerinin

yenilenmesi çalışmaları ile özel plazalar ve ticari yapılarla ilişkili meydanlar önem kazanmıştır. Bu alanlar binalar arasında açık alanlar oluşturduğu gibi binaların girişini vurgulamaktadırlar. New York'ta yer alan Graze Plaza kullanımından çok binaların girişini vurgulamak amacıyla oluşturulmuş ve görselliği ön plana çıkarmıştır (Francis, 1987).

Geleneksel açık alanlar zamanla kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Bunun sonucu kentlerde yeni açık alan tipolojileri ortaya çıkmıştır. Mahalle ölçeğinde açık alanlar buna örnek olarak gösterilebilir. Bu tür alanlar çevresinde yaşayan kişiler tarafından kullanılır ve kişilerin çevrelerini geliştirmelerini, kontrol altında tutmalarını sağlar. Kaliforniya'da yer alan bir park ve mahalle ölçeğinde boş alan karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, parkın bakım masraflarının 27 kat daha fazla olduğu, buna karşılık kullanım olarak sadece 4 kat daha fazla kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır (Francis, 1987). Ayrıca görsel kalite, güvenlik ve aktiviteler açısından mahalle ölçeğinde açık alanların daha çok beğenildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Mahalle ölçeğinde açık alanların, kaldırımların, yolların kesişim noktalarının, boş alanların önemli kentsel açık alanlar olduğunu söyleyebiliriz. Araştırmacılar, binaların girişinin, kaldırımların ve boş alanların çocuklar tarafından planlanmış park ve oyun alanlarından daha çok tercih edildiğini belirtmektedirler.

İnsanların biraraya geldiği, karşılaştığı, yapılar arasındaki yollar, caddelerin kesişim noktaları, otobüs durakları ya da kaldırımların genişleyen bölümleri gibi küçük ölçekli boş alanlar da önemli açık alanlar olarak kabul edilmektedir. Bu alanlar, sosyal yaşamın ve kültür alışverişinin gerçekleştiği alanlardır. San Francisco'da yapılan çevre düzenleme planlarında (1985) bu tür küçük ölçekli boş alanlarda sosyal etkileşimi artırmak amacıyla kent mobilyaları ve alışveriş standları yer almaktadır.

3.5. Araştırma Sonuçlarına Dayanarak Ortaya Çıkan ve Kentsel Açık Alanlarda Bulunması Gereken Karakteristikler

Düzenlenmiş açık alanların başarısı kullanım yoğunluğu ile ifadelendirilir. Kullanıcıların tercih etmediği bir açık alan başarısız sayılır. Kentsel açık alanlarla

ilgili çeşitli araştırma sonuçlarına bağlı olarak ortaya çıkan ve açık alan kalitesini oluşturan özellikler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır: (Francis, 1987)

- Açık alanlar çeşitli kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir,
- Buna bağlı olarak açık alanlarda çeşitli aktiviteler yer almalıdır,
- Kullanıcılar açık alanlarda kendilerini güvende hissetmelidirler,
- Kullanıcıların kontrolü ve katılımı için olanaklar sağlanmalıdır,
- Açık alanlar konforlu olmalıdır,
- Tüm kent halkı tarafından ulaşılabilir nitelikte olmalıdır,
- Çevreyi tanımaya, öğrenmeye yönelik fırsatlar vermemelidir,
- Ekolojik açıdan sağlıklı ve doğal çevreye uyumlu olmalıdır,
- Çevresine ekonomik fayda sağlamalıdır,
- Zamanla değişen ihtiyaçlar karşısında değerlendirilebilmeli, geliştirilebilmelidir,
- Demokratik olmalıdır,
- Çevresinde yaşayanlar, çalışanlar ve bu alanları kullananlar tarafından beğenilen bir yer olmalıdır.

3.6. Değerlendirme Kriterleri

Açık alan araştırmalarında kullanılan ve açık alanların kalitesini tanımlayan kavramlar dört ana başlık altında gruplandırılarak incelenmiştir.

3.6.1. Fonksiyon - Erişilebilirlik

Açık alanların kimler tarafından, hangi amaçla ve ne kadar süre kullanıldığı açık alan tasarımlarında önemlidir. Bazı açık alanların kullanılmaması ya da amaçlanandan farklı kullanımlara sahne olması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanların yaşayabilmesi, alanların kullanılmasına bağlıdır. Alanların kullanımları ile ilgili olarak açık alan kullanıcılarının değerlendirmeleri alan araştırmalarında önemli bir yere sahiptir. Ayrıca açık alanların ulaşılabilirlik durumu alanın kullanımında etkili olan en önemli faktörlerden birisidir. Bu nedenle açık alanın kullanıcılar tarafından erişilebilir olup olmadığı araştırılmalıdır. Açık alan araştırmalarında üzerinde önemle durulan bir diğer konu konfordur. İstenmeyen hava koşullarından korunma, yeterli ve konforlu oturma mekanları açık alan kullanımını etkileyen

önemli faktörler olarak belirtilebilir. Alan araştırmalarında kullanıcıların açık alanlarda konforu oluşturan öğelerden memnuniyeti ve değerlendirmeleri araştırılmalıdır.

3.6.2. Form – Biçim – Estetik

Form, biçim ve estetik çevresel kalitenin önemli bir boyutudur. Açık alanların algılanmasını ve kullanımını etkileyen faktörlerdir. Bu nedenle açık alan araştırmalarında, çevresel kaliteyi oluşturmak amacıyla form, biçim ve estetik yönlerden kullanıcıların değerlendirmelerine yer verilmelidir.

3.6.3. Yaşanabilirlik

Kullanıcılar için güvenlik açık alan kullanımını etkileyen en önemli faktördür. Güvenli olmayan açık alanlarda sosyal çeşitlilik azalmakta ve zamanla bu alanlar kullanılmamaktadır. Bu nedenle kullanıcıların toplumsal güvenliği değerlendirmeleri alan araştırmalarında önem taşımaktadır. Yaya güvenliği de açık alanların kullanımını etkileyen bir başka faktördür. Özellikle çocuklar ve yaşlılar için güvenlik önemlidir. Hart (1980), çocukların açık alanlara ulaşmasında trafik hızını tehlike oluşturan en önemli faktör olarak değerlendirmektedir. Özellikle yaya – taşıt trafiğinin yoğun olarak birarada bulunduğu alanlarda yaya güvenliği kullanıcıların açık alanları kullanımını etkilemektedir.

Açık alanların bakımı da bu alanların kullanıcılar tarafından tercih edilmesinde önemlidir. Bu nedenle açık alan araştırmalarında kullanıcıların bu alanların bakımından memnuniyetinin araştırılması gerekmektedir.

3.6.4. Sosyal Yaşam

Açık alanların yaşayabilmesi alanların kullanımına bağlıdır. Açık alanların sosyal etkileşime olanak vermesi, bu alanların kullanımını ve dolayısıyla çevre canlılığını beraberinde getirecektir. Açık alanların tasarım çalışmalarında üzerinde önemle durulan konular kullanıcıların sosyal etkileşimi ve çevre canlılığını değerlendirmeleridir. Alanların kullanımını doğrudan etkileyen faktörlerdir.

3.6.5. Kimlik – Algı – Anlam

Açık alanın kalitesi ve başarısı onun çevresine bir anlam ifade edebilmesine bağlıdır. Çevrenin insanlara bir anlam ifade etmesi kentsel kalitenin önemli bir boyutudur. Appleyard (1979) sosyal ve politik sembollerle açık alanların anlam yüklediklerini belirtmektedir. Bir kentsel alanın algılanması o alanın tarihi, kimliği ve imajı ile doğrudan ilişkilidir. İnsanların çevrelerini nasıl algıladıkları o çevreyi kullanma biçimlerini doğrudan etkiler. Bu konuda birçok deneysel çalışma yapılmıştır. Im (1984), yaptığı araştırmalar sonucunda parklarda oluşturulan yapay tepelikler ve bitkilendirme ile alanın görsel kalitesinin artırıldığını ve buna bağlı olarak kullanımın da arttığını belirtmektedir. Açık alanların kullanıcılar üzerinde yarattığı anlam, kullanıcılar açısından bu alanların tarihi önemi, kent bütününde önemli referans noktaları olan bu alanların yaşamak, yön bulmak açısından kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi açık alanların tasarımı çalışmalarında önemli bir yere sahiptir ve açık alan çalışmalarında bu öğelerin araştırılması gerekmektedir.

4. BEŞİKTAŞ MERKEZ BÖLGESİ'NİN KENTSEL AÇIK ALANLAR YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Çalışma Alanının Özellikleri

Bu bölümde, çalışma alanı olarak seçilen Beşiktaş'ın genel özellikleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Beşiktaş İlçesi'nin konumu ve demografik yapısı ile ilgili ve Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin tarihi gelişimi, bölgede yer alan kentsel açık alanların İstanbul kent bütünündeki önemi açıklanmakta ve bu alanların tasarım kriterleri açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

4.1.1. Beşiktaş İlçesi'nin Konumu ve Demografik Yapısı

Beşiktaş İstanbul İli Avrupa yakasında yer alan bir ilçedir (Şekil 4.1) (Şekil 4.2). Doğusunda İstanbul Boğazı, batısında Şişli İlçesi, kuzeyinde Sarıyer İlçesi ve güneyinde Beyoğlu İlçesi yer almaktadır. Yüzölçümü 1520 ha'dır. İstanbul Boğazı'na kıyısının uzunluğu 8375 m'dir. 23 Mahallesi vardır. Bunlar: Abbasağa, Akat, Arnavutköy, Balmumcu, Bebek, Cihannüma, Dikilitaş, Gayrettepe, Etiler, Konaklar, Kuruçeşme, Kültür, Levazım, Levent, Mecidiye, Muradiye, Nispetiye, Ortaköy, Sinanpaşa, Türkali, Vişnezade, Yıldız mahalleleridir.

İlçe'nin nüfusu 2000 sayımına göre 191776'dır. 1990, 1997 ve 2000 nüfuslarının mahallelere göre dağılımı tablo 4.1.1'de gösterilmiştir (Beşiktaş Belediyesi, 1998) (DİE, 2000).

4.1.2. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin Tarihsel Gelişimi

Beşiktaş Osmanlı Dönemi'nde bir yerleşim yeri kimliği kazanmıştır. Beşiktaş'ın bu dönemde bir yerleşim yeri kimliği kazanması Karadeniz'in geniş ölçüde Osmanlı Devleti'nin denetimi altına girmesi sayesinde olmuştur. Boğaziçi'nde yerleşmeyi

Karadeniz

Marmara Denizi

Şekil 4.1 Beşiktaş'ın İstanbul içindeki yeri

Şekil 4.2 Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin hava fotoğrafı

Tablo 4.1. Beşiktaş İlçesi'nin 1990, 1997 ve 2000 nüfuslarının mahallelere göre dağılımı

MAHALLE	1990	1997	2000
Abbasağa	11222	5905	5480
Akatlar	14599	16792	16585
Arnavutköy	5334	5434	4889
Balmumcu	7323	2957	2095
Bebek	9197	6410	5753
Cihannüma	5845	4774	4537
Dikilitaş	14935	15827	16424
Gayrettepe	13840	13123	12167
Etiler	9916	11287	10206
Konaklar	8444	16711	15585
Kuruçeşme	5401	3834	3485
Kültür	5338	5685	4739
Levazım		3905	6402
Levent	6090	3384	2968
Mecidiye	11807	11294	11657
Muradiye	6504	6234	5865
Nispetiye	14611	13659	12783
Ortaköy	12985	13608	8635
Sinanpaşa	2668	2694	2432
Türkali	6639	12179	11154
Ulus			6424
Vişnezade	9268	7500	6713
Yıldız	6555	5507	5680
Özel Sayım	3689	10953	9118
TOPLAM	192210	201109	191776

etkileyen bir başka unsur da iklim koşullarıdır. Özellikle kıyı kesiminin sert kuzeyli ve güneyli hava akımlarına açık oluşu ve denizin yarattığı nem kıyı boyu yapılarının çok korunaklı olmasını gerektirir. Bu dönemde daha çok ahşap yapılar yapılmaktaydı. Bu tür yapıların kıyılarda ancak yazlık yerleşmeye elvermesi Boğaziçi'nin 20.yy'a kadar uzanan tarihi boyunca yalı denen özgün bir mimari türün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Asıl yerleşmeler ise sert hava akımlarından daha az etkilenen koylarda, vadilerde, tepelerin güneye bakan yamaçlarında olmuştur. Beşiktaş'ın gelişmesi de bu doğrultudadır (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

İstanbul'un fethinden sonra İkinci Mehmet (Fatih) iskan siyasetiyle İstanbul hızla nüfus kazanmaya başlamıştır. Yalnız suriçi İstanbul değil Galata da bu gelişmeden

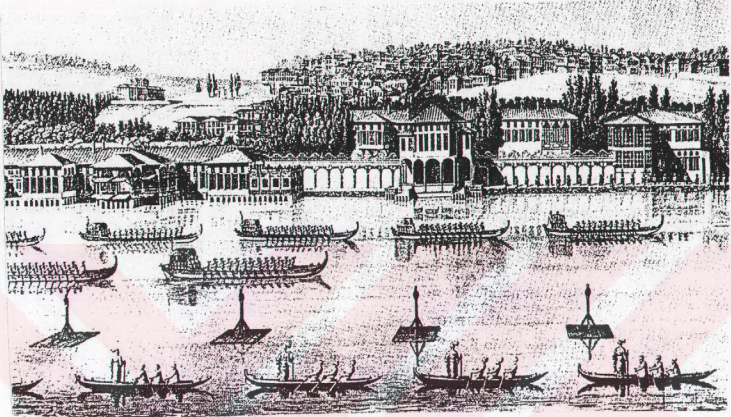
nasibini almıştır. Galata'nın topoğrafik yapısı ve bir ticaret kolonisi olma özelliğini ve ayrıcalığını sürdürmesi halkı yeni yerleşmeler için Haliç'in kuzey kıyılarına ve Boğaziçi'ne doğru yöneltmiştir. Beşiktaş Boğaziçi kıyılarında gelişen ilk yerleşme yeri olmuştur. İkinci Mehmet (Fatih) dönemi sonlarında Beşiktaş'ta iki mahallenin teşekkül ettiği anlaşılmaktadır. Bunlar, Rum Ali Mescidi Mahallesi ve Ekmekçibaşı Mescidi Mahallesi'dir. Bu mahalleler günümüzde de varlıklarını sürdürmektedir (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

Kıyı kesimi İkinci Beyazıt Dönemi'nde kaptan-ı deryalara verilmiş daha sonra Beşiktaş Bahçesi olarak anılacak Dolmabahçe'den Hayrettin İskeleyi'ne kadar uzanan bu alanda kaptan-ı deryalar için bir yalı yaptırılmıştır. Beşiktaş'ın kaptan-ı deryaların semti olmasının bir sonucu da burada bıraktıkları eserlerdir. Önce Barbaros Hayrettin Paşa Mimar Sinan'a bir Cami, medrese ve darülcürre ile 1541 tarihli türbesini yaptırmıştır. Bu yapılardan türbe dışında hiçbirisi günümüze ulaşmamıştır. Ardından Kaptan-ı Derya Sinan Paşa Mimar Sinan'a cami, medrese ve çifte hamamdan oluşan bir külliye inşa ettirmiştir. Bu yapılardan hamam dışındakiler günümüze ulaşmamıştır. Kılıç Ali Paşa da Tophane'deki asıl külliyesinin yanısıra Mimar Sinan'a Çırağan'da bir cami ile bir sibyan mektebi yaptırmıştır. Bu yapılar da günümüze ulaşmamıştır (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

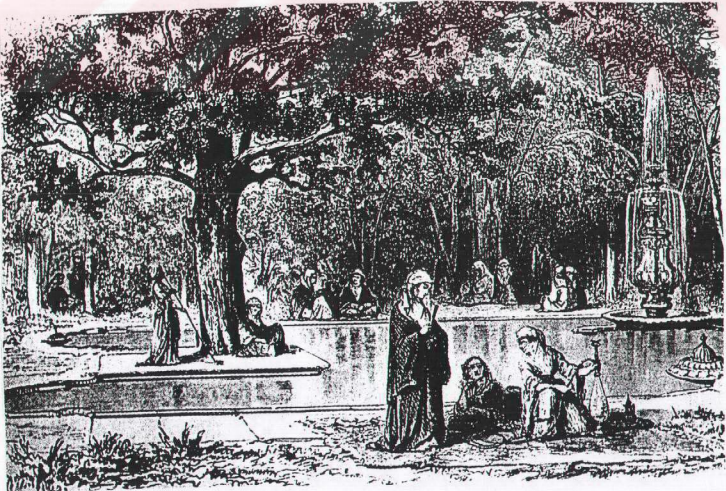
17.yy'da Beşiktaş'ın çehresinin hayli değişmeye başladığı görülür. Birinci Ahmet Dönemi'nde (1603-1617) Dolmabahçe koyu doldurulmuş, Kaptan-ı Derya Çağalazade Yusuf Paşa'nın oturduğu Çağalazade Yalı'sı yıktırılarak Beşiktaş Sarayı'nın ilk yapıları inşa edilmiştir. Bu dönemden başlayarak üç yüz yıllık süreçte Beşiktaş kıyıları hanedan üyelerine ait birbiri ardınca yapılan, yenilenen onlarca sarayla donatılmıştır. Bu sarayların hepsi yazlık saraylardır ve ilkbaharda yayımlanan göç fermanıyla taşınılır, sonbahardaki fermanla da kışlık saraylara dönüldü. Bu dönemde sarayla ilgili kişilerin ve Osmanlı üst tabakasında seçkin bir yeri olan ilmiye sınıfı mensuplarının Beşiktaş'a rağbet ettiklerini görmekteyiz. Beşiktaş 17.yy'da Abbasğa ve Vişnezade Mahalle'lerinin oluşumuyla sırtlara doğru gelişmesini sürdürmüştür (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

Kır-kent iççeliğinin yoğun olduğu Beşiktaş 18.yy'da da bu özelliğini sürdürmüştür. 18.yy'da Beşiktaş yerleşimi bir yandan Beşiktaş Deresi ile İhlamur Dersi vadisi

boyunca genişlerken öte yandan Serencebey sırtları da iskana açılmaya başlamıştır (Şekil 4.3) İhlamur Deresi'nin Fulya'ya kavuştuğu yer ve bugünkü Topağacı sırtları 18.yy'da Hacı Hüseyin Bağlı olarak anılırdı. Bu bağ semtin en büyük mesiresi olmuş ve içindeki köşkün yerine de 19.yy'da İhlamur Kasrı yapılmıştır (Şekil 4.4) (İstanbul Ansiklopedisi, 1984).

Şekil 4.3 18. yy'da Beşiktaş Sahilsarayı ve sırtlardaki yerleşim

Şekil 4.4 İhlamur Mesiresi

1839'da Tanzimat'ın ilanıyla başlayan dönemde Beşiktaş'ta özellikle mimarlık alanındaki değişim yoğun olarak görülmüştür. Bu değişimin günümüze kalan izleri olarak Dolmabahçe Sarayı, Çırağan Sarayı, Feriye Sarayları, Yıldız Sarayı, İhlamur Kasrı, Ortaköy Cami, Yıldız Cami, Bezmialem Valide Sultan Çeşmesi, Şeyh Zafir Türbesi ile Akaretler örnek verilebilir (İstanbul Ansiklopedisi, 1984).

19.yy'da yaşanan önemli bir gelişme de kent içindeki insan hareketliliğini artıran ulaşım ve toplu taşıma araçlarında yaşanmıştır. Galata köprülerinin inşası Beşiktaş'ın İstanbul'a bağıını güçlendirmiş, 1851'de Şirket-i Hayriye'nin kurulmasıyla Boğaziçi iskelelerine düzenli vapur seferleri başlamış, bu da bütün Boğaziçi köylerini, nüfus, yaşam biçimi ve mimari açıdan etkilemiştir. 1869'da imtiyazı verilen tramvay şirketi de ilk hattı 1872'de Azapkapı-Beşiktaş arasında işletmeye açmıştır. Atlı olan bu ilk tramvaylar 1913'de elektrikli olduktan sonra Bebek'e kadar uzanan hatta 1961'e kadar hizmet vermişlerdir (Şekil 4.5) (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

Şekil 4.5 1950'li yıllarda Beşiktaş tramvay caddesi

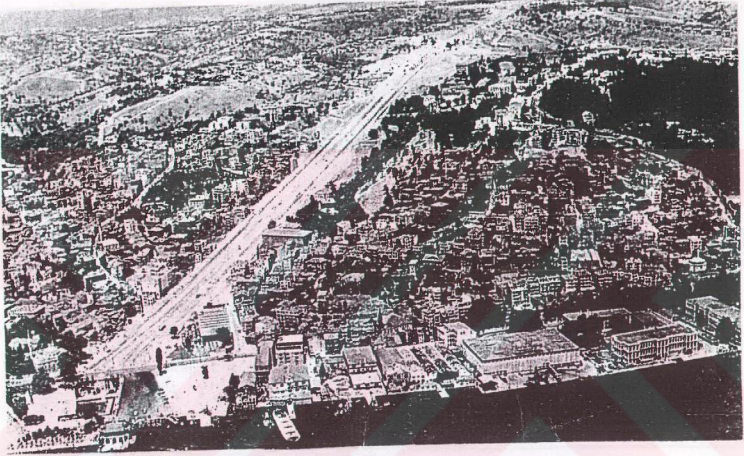
29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildiğinde Beşiktaş kentin Beyoğlu yakasının bir parçası durumundaydı. Yönetmelik bakımından da Beyoğlu Mutasarrıflığı'na bağlıydı. Birinci Dünya Savaşı ve müteakibe yıllarının yarattığı yıkım kentin yaşamını her yönüyle etkilemiştir. Beşiktaş'tan Arnavutköy'e kadar kıyı boyunca sıralanan sahil saraylar ve yalılar boşalmış, bunların kimi kamu kurumlarına verilmiş, kimi depo ve okul olarak kullanılmaya başlanmış, kimi de yıkılmıştır (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

Beşiktaş'ın çehresini değiştiren ilk girişimler, Fransız şehir plancısı H. Prost'a hazırlatılan ve 1939'da onaylanan nazım plan doğrultusunda oluşmuştur. Bulvarlar açmak, meydanlar oluşturmak, mevcut yolları genişletmek ve iyileştirmek, yeşil alanları düzenlemek, rekreasyon alanları yaratmak, su, elektrik, ulaşım gibi temel belediye hizmetlerinde nicelik ve nitelik bakımından artışlar sağlamak ve kente Cumhuriyet'in simgesi olarak anıtsal yapılar yaptırmak olarak özetlenebilecek temel ilkeler doğrultusundaki bu hareketin Beşiktaş'ta bıraktığı izler şöyle sıralanabilir: Dolmabahçe'den Rumeli Hisarı'na uzanan ve ilçeyi kente bağlayan ana yol ile Zincirlikuyu-Beşiktaş yolu ve semtin iç kesimlerini ana yola bağlayan İhlamurdere Caddesi'nin niteliği yükseltilmiştir. Beşiktaş İskelesi'nin arkasında bulunan sokaklar istimlak edilerek bu bölgede açık alan oluşturulmuş, bu alana Barbaros Anıtı yapılmış, önündeki şebekeli duvar kaldırılarak Barbaros Hayrettin Paşa Türbesi ortaya çıkartılmıştır. Abbasağa Camii'nin yanında ve mahalle dokusu içinde kalan Abbasağa Mezarlığı kaldırılarak park olarak düzenlenmiştir. Aynı şekilde Spor Caddesi'ni Maçka'ya bağlayan kavşağın solunda yer alan Maçka Mezarlığı'nın bir bölümü de yolu genişletmek amacıyla kaldırılmıştır. Ayrıca bu dönemde Taşlık Parkı ile Vişnezade Parkı oluşturulmuş, Yıldız Sarayı'nın dış bahçesi, içindeki Çadır Köşkü ya da Malta Köşkü ile birlikte satın alınarak Yıldız Parkı haline getirilmiştir. Dolmabahçe'den Nişantaşı'na uzanan vadi park olarak düzenlenirken Dolmabahçe'yi Maçka'ya bağlayan Bayıldım Yokuşu bir seyir terası halinde yenilenmiştir (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

1950'ler aynı zamanda yüksek nüfus artışı ile birlikte iç göçün de hız kazanmaya başladığı yıllardır. Kent bir sanayi, ticaret ve turizm merkezi olarak yeniden biçimlenmeye başlamıştır. Bu süreç içerisinde kent içindeki ve çevresindeki yollar genişletilmiş, bulvarlar açılmış, rıhtım ve liman tesisleri yapılmış ve toplu konutlardan oluşan mahalleler inşa edilmiştir. Tüm bu değişimlerden Beşiktaş da

nasibini almıştır (Şekil 4.6). Dolmabahçe-Rumeli Hisarı sahil yolu bir kez daha genişletilmiş, Zincirlikuyu-Büyükdere yolu İstinye ve Tarabya bağlantılarıyla bir bulvar olarak yeniden inşa edilmiştir. Beşiktaş önemli bir iş merkezi haline gelmeye başlamıştır. 1960'ların ortalarına kadar ahşap dokusunu ve bostanlarını koruyan Beşiktaş Merkezi giderek apartmanlaşmaya başlamıştır (Beşiktaş Belediyesi, 1998).

Şekil 4.7'de Beşiktaş'ın 1990'lardaki görünümü yer almaktadır.

Şekil 4.6 1957'de Barbaros Bulvarı açılırken

Şekil 4.7 Beşiktaş'ın 1990'lardaki görünümü

4.1.3. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde Yer Alan Kentsel Açık Alanların İstanbul İçin Önemi

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar İstanbul kent bütününde önemli bir yere sahiptir. İskeleler ve otobüs durakları alana transit nokta olma özelliği kazandırmaktadır. Bir geçiş noktası olarak kullanılmaktadır. Bu da alanda yoğunluğun artmasında önemli bir etkidir. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin yoğun ticaret aktivitesine sahip olması da kullanım yoğunluğunu artırıcı bir unsurdur. Bu bölgede yoğun gündüz kullanımı görülmektedir. Ticaret merkezi olması ve gündüz nüfusunun artması açık alan kullanımını da etkilemektedir. Kentsel açık alanların gündüz saatlerinde, özellikle sabah ve akşam saatlerinde yoğun olarak kullanıldığını görülmektedir. Gözlemlerimize göre, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar gelip geçiş amaçlı, transit nokta olarak kullanılmaktadır. Bu alanlar, aynı zamanda insanların birbirleri ile buluştukları, karşılaştıkları buluşma noktaları olarak da değerlendirilebilir. Özellikle iskeleler, 75. Yıl Anıt ve çevresi önemli buluşma noktalarıdır.

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde semt parkı olarak Serencebey Parkı, mahalle parkı olarak Abbasağa Parkı ve sahilde yer alan park, gezinti alanı bu bölgede yaşayanlar ve çalışanlar tarafından rekreasyonel amaçlı kullanılan açık alanlardır. Bu alanların hafta içi öğle tatillerinde ve hafta sonlarında daha yoğun olarak kullanılmaktadır.

4.1.4. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde Yer Alan Açık Alanların Tasarım Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu bölümde Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar, ikinci bölümde tanımlanan kentsel açık alanların tasarım kriterleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

4.1.4.1. Erişilebilirlik - Fonksiyon

- Erişilebilirlik

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde bulunan açık alanların erişilebilirlik düzeyi yüksektir. Alanda deniz ulaşımını sağlayan iskeleler, otobüs ve minibüs durakları erişilebilirliği

artırmaktadır. Bölgede yer alan fonksiyonların çeşitliliği, kullanımı dolayısıyla erişilebilirliği artırmaktadır.

- Fonksiyonların Çeşitliliği

Fonksiyonların çeşitliliği erişilebilirlik ile doğrudan ilişkili olan bir tasarım kriteridir. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan iskeleler, otobüs ve minibüs durakları, anıtlar ve çevreleri, ticaret alanları, balık pazarı, sabit halk pazarı, parklar ve rekreasyonel alanlar, mahalle ölçeğinde boş alanlar farklı kültüre, farklı geçmişe, farklı sosyal yapıya, farklı ekonomik yapıya ve farklı ihtiyaçlara sahip kent halkının biraraya gelmesini sağlamaktadır.

4.1.4.2. Yaşanabilirlik

- Konfor

Konforun sağlanması, estetik ve fonksiyonel açıdan şehirsal açık alanların kalitesini artırmaktadır. Yeterli ölçüde oturma alanları, aydınlatma elemanları, çöp kutularının kullanımı, bitkilendirme, rüzgar ve yağıştan korunma gibi özellikler kentsel açık alanların kullanımını etkilemektedir. Beşiktaş'ta iskele bölgesi'nde ve otobüs duraklarının bulunduğu alanda yeterli ve düzenli biçimde bu öğelerin yer almadığı görülmektedir. Park alanlarında, 75. Yıl Anıtı çevresinde ve Sinan Paşa Cami'nin yanında bulunan açık alanda kent mobilyaları yer almaktadır.

- Güvenlik

Güvenlik iki yönlü ele alınmaktadır; yaya güvenliği ve toplumsal güvenlik. Beşiktaş Merkez Bölgesi trafik yoğunluğu yüksek olan bir bölgedir. Beşiktaş Merkezi trafiğin düğüm noktası niteliğindedir. Kentsel açık alanlar önemli trafik aksları ile bölünmekte ve yaya güvenliği sorunu ortaya çıkmaktadır. Beşiktaş gündüz kullanımı yoğun ancak gece kullanımı az yoğun bir bölgedir ve geceleri gündüzlere oranla daha az güvenli bir bölge olarak kabul edilmektedir.

4.1.4.3. Sosyal Yaşam

- Sosyal Boyut

Kentsel açık alanların tüm kent halkı için eşit kullanım imkanlarına olanak vermesi ve bireyler arasında sosyal etkileşimi sağlaması önemli bir boyutudur. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar da tüm kent halkı tarafından ulaşılabilir niteliktedir ve herkese eşit kullanım imkanı vermektedir. Kentsel açık alanlar Beşiktaş'ta sosyal etkileşimin gerçekleştiği alanlar olarak nitelendirilebilir.

- Eşitlik

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar tüm kent halkının eşit olarak yararlanabildiği ve bireyler arasında etkileşimin sağlanabildiği alanlardır. Farklı geçmişe ve statüye sahip kent halkının kullandığı buluşma, karşılaşma ve toplanma alanları olarak nitelendirilebilirler.

- Canlılık

Kentsel açık alanın kullanım yoğunluğu, aktivitelerin çeşitliliği alanı canlandıran en önemli unsurlardır. Beşiktaş, transit nokta olma özelliği ve alanda bulunan fonksiyonların çeşitliliği sonucu kullanım yoğunluğu yüksek olan bir bölgedir. Özellikle gündüz saatlerinde kullanım yoğunluğu yüksektir. Bu da alanın canlılığını beraberinde getirmektedir.

4.1.4.4. Kimlik

- Kimlik

Bir kentsel alanın kent halkına bir anlam ifade etmesi, algılanabilmesi o alanın kimliği ile yakından ilişkilidir. Kimliği oluşturan tarihsel elemanlar algılamada önemli rol oynar. Beşiktaş tarihin zamanla tahribe uğradığı bir alandır. Beşiktaş bugün bir kimlik arayışı içindedir.

- Okunabilirlik

Bir açık alanın okunabilirliği bireyler tarafından algılanması ile doğrudan ilgilidir. Bu alanlar birer referans noktası niteliğindedirler. Bu anlamda Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan iskeleler, Deniz Müzesi, 75. Yıl Anıtı ve çevresi, sabit halk pazarı, balık pazarı ve Sinan Paşa Cami bireylere yol bulmada yardımcı olan, okunabilirliği yüksek, önemli referans noktalarıdır.

4.2. Beşiktaş'taki Kentsel Açık Alanların Kullanıcılarca Değerlendirilmesi

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde çeşitli tipte kentsel alanlar gözlenmektedir. Kent bütününde bir transit nokta niteliğinde olması, yoğun iş ve ticaret aktivitelerine sahip olması nedeniyle Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanların kullanım yoğunluğu yüksektir. Beşiktaş'ta bulunan kentsel açık alanları değerlendirdiğimizde, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde bulunan Barbaros Anıtı, 75. Yıl Anıtı, Beşiktaş Sabit Halk Pazarı, Köyiçi Bölgesi alışveriş alanı, sahilde bulunan kıyı alanları, Beşiktaş iskele bölgesi, otobüs duraklarının bulunduğu alanlar olarak gruplayabiliriz.

4.2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, kentsel açık alanların kullanıcılarca değerlendirilmesi ve sonuçların tasarımıda kullanılabilirliğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, alan araştırmasından önce konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, tasarım kriterleri belirlenmiştir. Çalışma alanı olan Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde önceden saptanan kentsel açık alanlarda tespit ve anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amaçları aşağıdaki şekilde saptanmıştır;

- Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların saptanması,
- Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde bulunan kentsel açık alanların kullanıcılarca değerlendirilmelerinin irdelenmesi,
- Sonuçların Beşiktaş'ın daha iyi bir çevre olmasında kullanılabilirliğini araştırmaktır.

4.2.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada anket yöntemi kullanılarak kullanıcı istek ve değerlendirmeleri saptanmıştır. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde saptanan 13 kentsel açık alanda toplam 195 anket yapılmıştır. Hafta içi- hafta sonu ve öğleden evvel - öğleden sonra olmak üzere farklı zamanlarda anket uygulamaları gerçekleştirilmiştir. (Tablo 4.2) (Tablo 4.3) Anket çalışmalarında yanıt verecek kişiler rastgele seçilmiştir. Anket sonuçları SPSS (PC) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Kasım-Aralık aylarında gerçekleştirilen anket çalışmasının verileri sıklık dağılımı ve çapraz değerlendirme ile analiz edilmiştir.

Tablo 4.2. Anket uygulamasının zamana (hafta içi-hafta sonu) göre dağılımı

	Sıklık	%
Hafta içi	130	66,6
Hafta sonu	65	33,3

Tablo 4.3. Anket uygulamasının zamana (sabah-öğleden sonra) göre dağılımı

	Sıklık	%
Öğleden evvel	104	53,3
Öğleden sonra	91	46,6

4.2.2.1. Değişkenler

Açık alan kullanıcılarına uygulanan anket formu (Ek A) üç grup değişkeni içermektedir:

- 1- Kullanıcıların sosyo ekonomik özellikleri,
 - 2- Alanın kullanımına ait değişkenler,
 - 3- Kullanıcıların açık alanları değerlendirmelerine ilişkin değişkenler
- a- Beşli skala ile değerlendirme; kullanıcıların açık alanlardan memnuniyetleri beşli skala ile değerlendirilmiştir. Ankete katılan 195 kişinin kentsel mobilyalardan, fiziksel ve sosyal çevreden memnuniyetini ölçmek amacıyla beşli skala oluşturulmuştur. Cevaplar, çok memnun, memnun, fikri yok, memnun değil ve hiç memnun değil biçiminde gruplandırılmıştır.
- b- Açık uçlu sorularla değerlendirme

4.2.2.2. Örneklem Modeli

Bu çalışmada, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde önceden saptanan kentsel açık alanlar örneklem alanı olarak seçilmiştir. Bu alanların kullanıcı ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verebildiğini ve kullanıcıların bu alanlardan beklentilerini değerlendirebilmek amacıyla Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanlar onüç bölgeye ayrılarak tanımlanmış ve her bölgede kullanıcılara 15 anket olmak üzere toplam 195 anket çalışması yapılmıştır. Bu bölgeler; otobüs durakları ve çevreleri (8,12,13), anıtlar ve çevreleri (1,5), iskele bölgesi (2,3), sahilde yer alan park alanı (4), pazar alanı (6,7) ve alışveriş alanları (9,10,11) olarak saptanmıştır. Bu bölgeler özellikle gündüz saatlerinde yoğun kullanım gözlendiği kentsel açık alanlar olarak nitelendirilebilir. (Şekil 4.8)

4.2.2.3. Verilerin Analiz Yöntemi

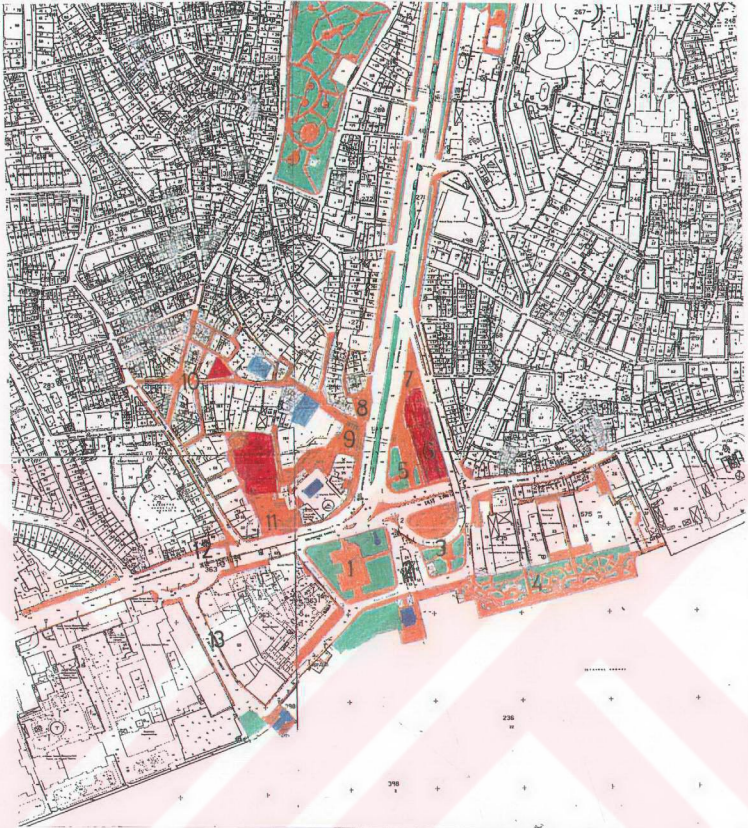
Anket çalışmasının tamamlanmasından sonra her deneğin verdiği yanıtlara göre kodlamalar yapılmıştır. Açık uçlu sorular ise önce gruplanmış ve oluşturulan gruplara göre kodlamaları yapılmıştır. Yapılan anket kodlamaları doğrultusunda her soru için tanım kartları oluşturulmuştur. Verilerin değerlendirilmesi, istatistiksel analiz programı olan SPSS paket programı ile yapılmıştır. Bütün verilerin bilgisayara girilmesinden sonra, sıklık dağılımları ve çapraz değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

4.2.3. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Değişkenler üç ana başlık altında toplanmıştır. Daha sonra değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla çapraz tablolar yapılmıştır.

4.2.3.1. Beşiktaş Merkez Bölgesi Kentsel Açık Alan Kullanıcılarının Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Bu bölümde Beşiktaş Merkez Bölgesi kentsel açık alan kullanıcılarının sosyo-ekonomik özellikleri analiz edilmektedir.

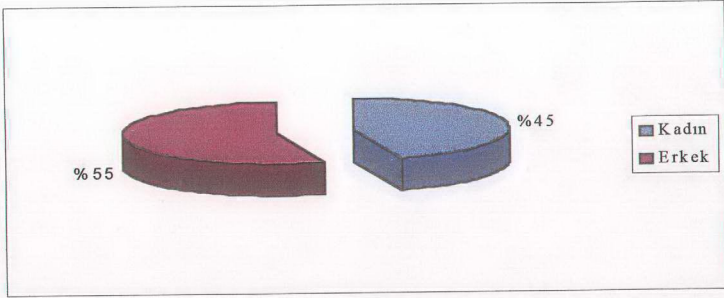
Şekil 4.8. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde tespit edilen kentsel açık alanlar

Cinsiyet

Yapılan anket çalışmasının sonucunda, ankete katılan kişilerin %45'inin kadın, %55'inin erkek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.4. Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	%
Kadın	88	45
Erkek	107	55
Toplam	195	100

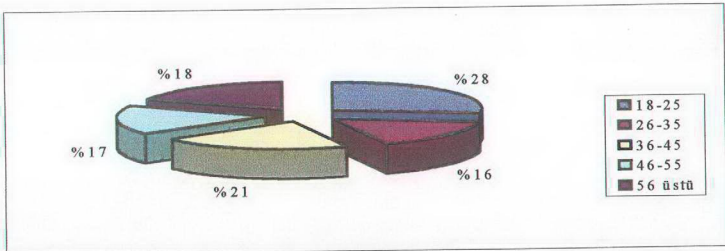
Şekil 4.9. Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

Yaş

Açık alan kullanıcılarının yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, 18-25 yaş grubunun %28 oranı ile en büyük grubu oluşturduğu, %21 oranı ile 36-45 yaş grubunun, %18 oranı ile 56 ve üstü yaş grubunun, %17 oranı ile 46-55 yaş grubunun ve %16 oranı ile de 26-35 yaş grubunun yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4.5. Ankete katılan kişilerin yaş durumu

Yaş	Sıklık	%
18-25	54	28
26-35	32	16
36-45	41	21
46-55	33	17
56 üstü	35	18
Toplam	195	100

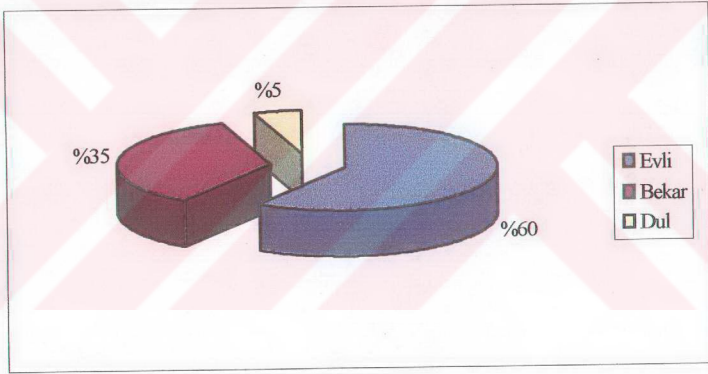
Şekil 4.10. Ankete katılan kişilerin yaş durumu

Medeni Durum

Ankete katılan açık alan kullanıcılarının medeni durumları incelendiğinde, %60 oranla evli olanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Bekar olanların %35 ve dul olanların ise %5 oranında oldukları gözlenmektedir.

Tablo 4.6. Ankete katılan kişilerin medeni durumları

Medeni Durum	Sıklık	%
Evli	116	60
Bekar	69	35
Dul	10	5
Toplam	195	100

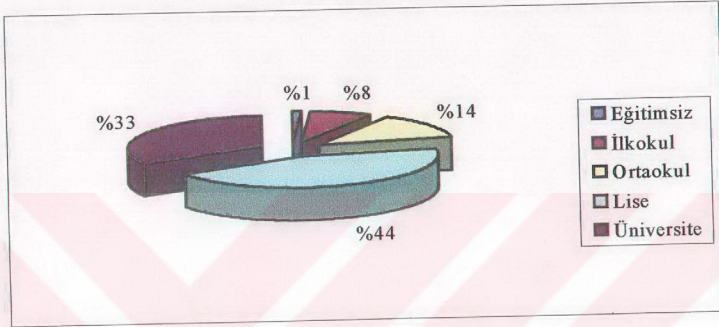
Şekil 4.11. Ankete katılan kişilerin medeni durumları

Eğitim Durumu

Eğitim durumuna göre bir değerlendirme yapıldığında, %44 oranı ile lise mezunu olanların en büyük grubu oluşturduğu görülmektedir. Üniversite mezunları %33, ortaokul mezunları %14, ilkokul mezunları %8 oranındadır. %1 oranı ile eğitimsiz kullanıcılara rastlanmıştır.

Tablo 4.7. Ankete katılan kişilerin eğitim durumu

Öğrenim Durumu	Sıklık	%
Eğitimsiz	2	1
İlkokul	15	8
Ortaokul	27	14
Lise	88	44
Üniversite	65	33
Toplam	195	100

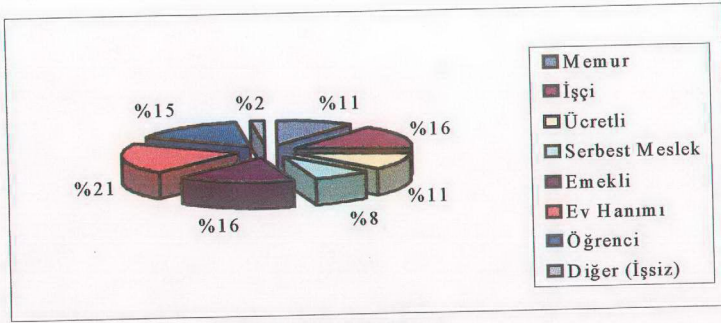
Şekil 4.12. Ankete katılanların eğitim durumu

Meslek

Kullanıcıların mesleki durumları incelendiğinde, ev hanımları %21 oranı ile en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunu, %16 oranla emekliler ve yine %16 oranla işçiler, %15 oranla öğrenciler, %11 oranla emekliler, %11 oranla ücretliler, %8 oranla serbest meslek sahipleri ve %2 oranla da işsizler takip etmektedir.

Tablo 4.8. Ankete katılan kişilerin meslek durumu

Meslek	Sıklık	%
Memur	21	11
İşçi	31	16
Ücretli	21	11
Serbest Meslek	16	8
Emekli	32	16
Ev Hanımı	40	21
Öğrenci	30	15
Diğer (İşsiz)	4	2
Toplam	195	100

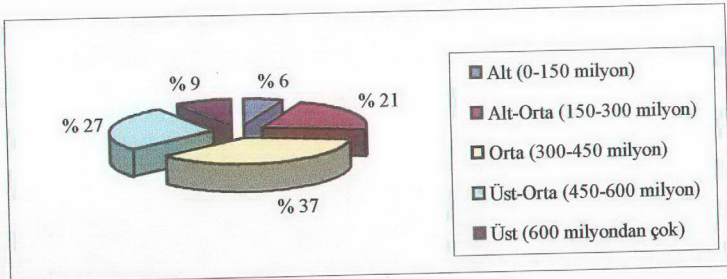
Şekil 4.13. Ankete katılan kişilerin mesleki durumu

Gelir Grubu

Kullanıcıların aylık gelirine ait sorular, gelir grupları oluşturularak sorulmuştur. Bu gruplamaya göre, kullanıcıların %37 oranında orta gelir grubu, %27 oranında üst-orta gelir grubu, %21 oranında alt-orta gelir grubu, %9 oranında üst gelir grubu, %6 oranında da alt gelir grubu oldukları görülmektedir.

Tablo 4.9. Ankete katılan kişilerin aylık gelir durumu

Gelir Grubu	Sıklık	%
Alt (0-150 milyon)	12	6
Alt-Orta (150-300 milyon)	41	21
Orta (300-450 milyon)	72	37
Üst-Orta (450-600 milyon)	53	27
Üst (600 milyondan çok)	17	9
Toplam	195	100

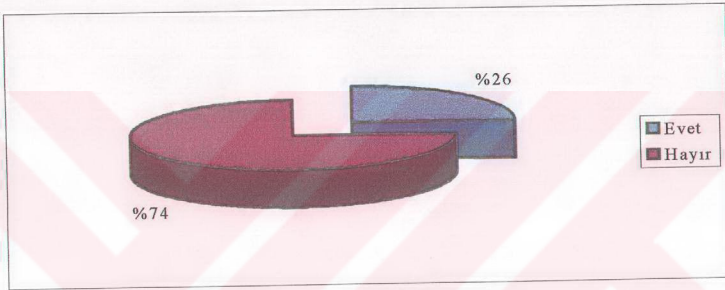
Şekil 4.14. Ankete katılan kişilerin aylık gelir durumu

Araç Sahipliliği

Ankete katılan 195 kişiye sorulan ‘Arabanız var mı?’ sorusuna %74 oranında hayır, %26 oranında evet yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.10. Ankete katılan kişilerin araç sahipliği

Arabanız var mı?	Sıklık	%
Evet	50	26
Hayır	145	74
Toplam	195	100

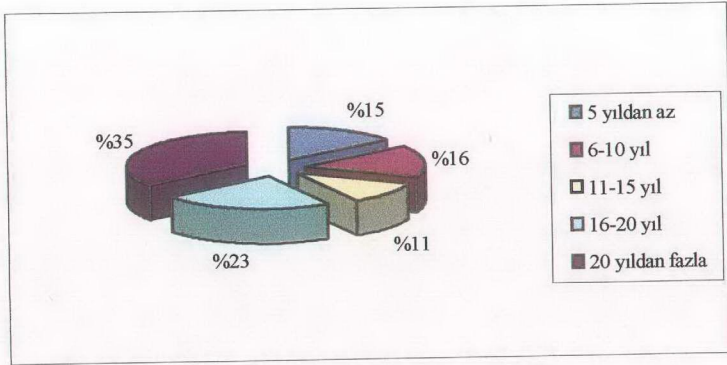
Şekil 4.15. Ankete katılan kişilerin araç sahipliği

Kullanıcıların İstanbul'da İkamet Ettiği Süre

Kullanıcıların İstanbul'da yaşama süreleri değerlendirildiğinde, 20 yıldan fazla süredir yaşayanlar %35 oranındadır. Diğer kullanıcılar ise %23 oranla 16-20 yıldır, %16 oranla 6-10 yıldır, %15 oranla 5 yıldan az süredir ve %11 oranla 11-15 yıldır İstanbul'da yaşamaktadır.

Tablo 4.11. Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre

İst.'da Yaşama Süresi	Sıklık	%
5 yıldan az	30	15
6-10 yıl	31	16
11-15 yıl	21	11
16-20 yıl	45	23
20 yıldan fazla	68	35
Toplam	195	100

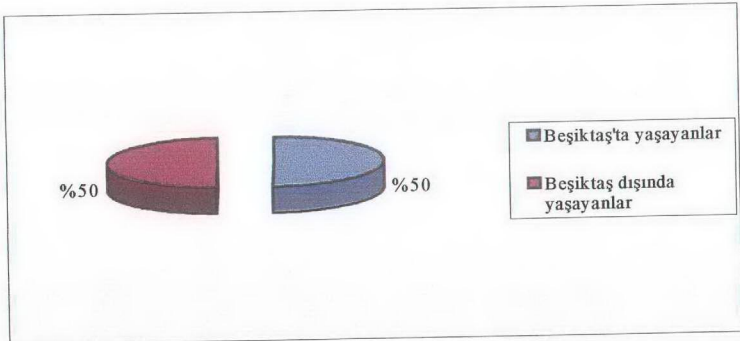
Şekil 4.16. Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre

Kullanıcıların İkamet Ettiği Yer

Ankete katılan açık alan kullanıcılarının %50'sinin Beşiktaş'ta ve %50'sinin de Beşiktaş dışında yaşadığı saptanmıştır.

Tablo 4.12. Ankete katılanların ikamet ettiği yer

Oturulan Yer	Sıklık	%
Beşiktaş'ta yaşayanlar	98	50
Beşiktaş dışında yaşayanlar	97	50
Toplam	195	100

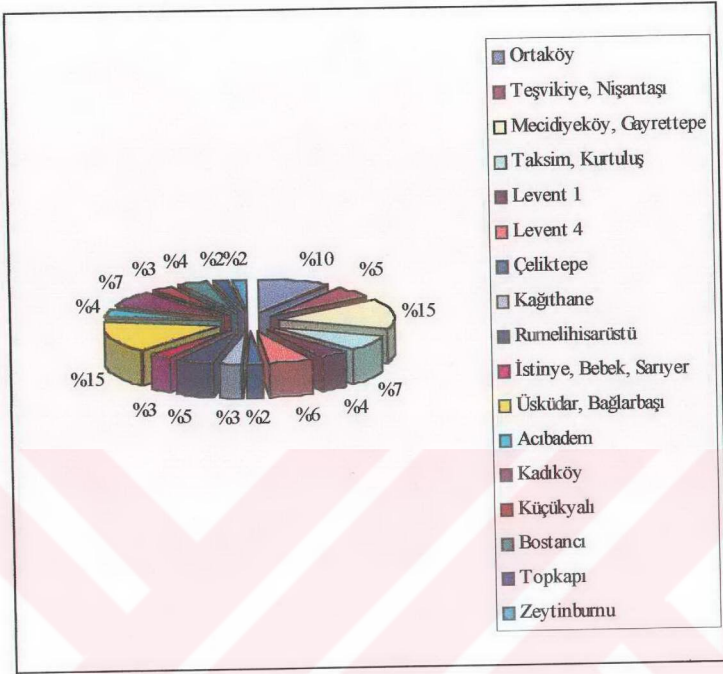
Şekil 4.17. Ankete katılanların ikamet ettiği yer

Kullanıcıların Yaşadığı Semt

Beşiktaş dışında yaşayanların oturdukları semtlere göre dağılımı incelendiğinde, İstanbul 'un Anadolu ve Avrupa yakasından birçok semtte yaşayan kişiler tarafından kullanıldığı görülmektedir. Beşiktaş'ın transit nokta niteliğinde olması; islelelerin, otobüs ve minibüs duraklarının yer alması ve ayrıca bir iş merkezi niteliğinde olması İstanbul'un çeşitli semtlerinden gelen kişiler tarafından kullanılmasına neden olmaktadır. Ankete katılan kişilerin yaşadıkları semtler incelendiğinde, kullanıcıların, %5'inin Ortaköy'de, %8'inin Mecidiyeköy ve Gayrettepe'de, %8'inin Üsküdar, Bağlarbaşı semtlerinde, %4'ünün Taksim'de, %4'ünün Kadıköy'de, %3'ünün Nişantaşı, Teşvikiye bölgesinde, %3'ünün 4.Levent'te, %3'ünün Rumelihisarüstü'nde, %2'sinin 1. Levent'te, %2'sinin Acıbadem'de, %2'sinin Bostancı'da, %1'inin Çeliktepe'de, %1'inin Kağıthane'de, %1'inin İstinye, Bebek, Sarıyer bölgesi'nde, %1'inin Topkapı'da ve yine 51'inin Zeytinburnu'nda yaşadığı gözlenmiştir.

Tablo 4.13. Ankete katılanların yaşadığı semt

Oturulan Semt	Sıklık	%
Beşiktaş	98	50
Ortaköy	10	5
Teşvikiye, Nişantaşı	5	3
Mecidiyeköy, Gayrettepe	15	8
Taksim, Kurtuluş	7	4
Levent 1	4	2
Levent 4	6	3
Çeliktepe	2	1
Kağıthane	3	1
Rumelihisarüstü	5	3
İstinye, Bebek, Sarıyer	3	1
Üsküdar, Bağlarbaşı	15	8
Acıbadem	4	2
Kadıköy	7	4
Küçükyalı	3	1
Bostancı	4	2
Topkapı	2	1
Zeytinburnu	2	1
Toplam	195	100

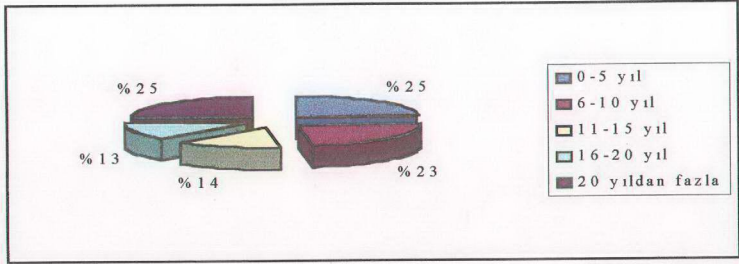
Şekil 4.18. Ankete katılanların yaşadığı semt

Beşiktaş'ta Yaşayan Kullanıcıların Beşiktaş'ta İkamet Ettiği Süre

Ankete katılan ve Beşiktaş'ta yaşayan 98 kişinin, %25'i 0-5 yıldır, %25'i 20 yıldan fazla süredir, %23'ü 6-10 yıldır, %14'ü 11-15 yıldır ve %13'ü 16-20 yıldır bu bölgede yaşamaktadır.

Tablo 4.14. Ankete katılan kişilerden Beşiktaş'ta yaşayanların Beşiktaş'ta ikamet ettiği süre

Beşiktaş'ta Yaşama Süresi	Sıklık	%
0-5 yıl	24	25
6-10 yıl	23	23
11-15 yıl	14	14
16-20 yıl	13	13
20 yıldan fazla	24	25
Toplam	98	100

Şekil 4.19. Kullanıcılardan Beşiktaş'ta yaşayanların Beşiktaş'ta ikamet ettiği süre

4.2.3.2. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde Yer Alan Kentsel Açık Alanların Kullanımına İlişkin Değişkenler

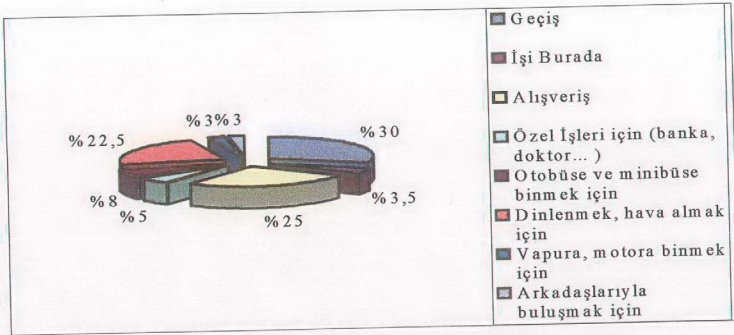
Bu bölümde Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların kullanımı ile ilgili değişkenler analiz edilecektir.

Kullanım Amacı

Onüç farklı kentsel açık alanda yapılan anket çalışmasında, kullanıcıların %30 oranında geçiş amacıyla, %25 oranında alışveriş için, %22,5 oranında dinlenmek, hava almak için, %6 oranında otobüse binmek için, %5 oranında özel işleri (banka, doktor vs.) için, %3 oranında vapura, motora binmek için, %3 oranında arkadaşlarıyla buluşmak için, %3,5 oranında işi burada olduğu için, %2 oranında minibüse binmek için bu bölgeleri tercih ettikleri gözlenmektedir.

Tablo 4.15. Açık alan kullanıcılarının kentsel açık alanlara gelme amacı

Geliş Amacı	Sıklık	%
Geçiş	60	30
İşi Burada	7	3,5
Alışveriş	50	25
Özel İşleri için (banka, doktor...)	10	5
Otobüse ve minibüse binmek için	14	8
Dinlenmek, hava almak için	44	22,5
Vapura, motora binmek için	5	3
Arkadaşlarıyla buluşmak için	5	3
Toplam	195	100

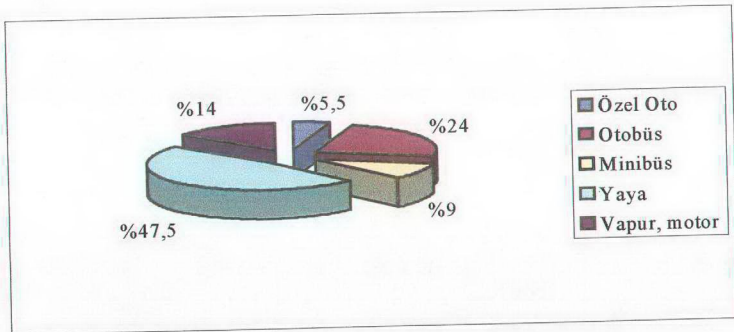
Şekil 4.20. Açık alan kullanıcılarının kentsel açık alanlara gelme amacı

Kullanılan Ulaşım Aracı Türü

Kullanıcılar, kentsel açık alanlara, %47,5 oranında yaya olarak ulaşmaktadır. Otobüs ile gelenler %24, deniz taşıtları ile gelenler %14, minibüs ile gelenler %9, özel oto ile gelenler %5,5 oranındadır.

Tablo 4.16. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşım aracı

Ulaşım Aracı	Sıklık	%
Özel Oto	10	5,5
Otobüs	47	24
Minibüs	18	9
Yaya	93	47,5
Vapur, motor	27	14
Toplam	195	100

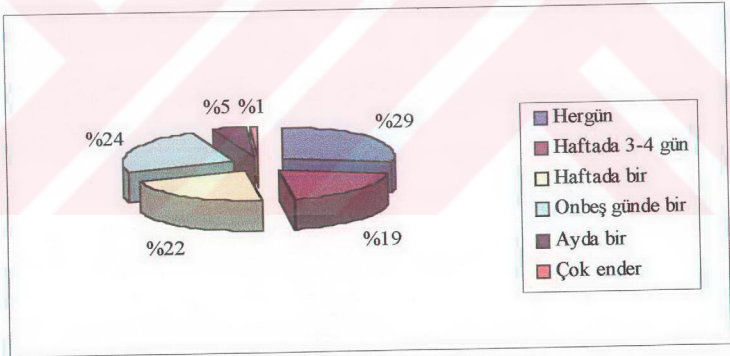
Şekil 4.21. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşım aracı

Açık Alanların Kullanım Sıklığı

Kentsel açık alanlara geliş sıklığı hergün, haftada 3-4 gün, haftada bir, onbeş günde bir, ayda bir ve çok ender şeklinde gruplanmıştır. Anket sonuçlarına göre, kullanıcıların %29'unun hergün, %24'ünün onbeş günde bir, %22'sinin haftada bir, %19'unun haftada 3-4 gün, %5'inin ayda bir ve %1'inin çok ender açık alanlara geldiği saptanmıştır.

Tablo 4.17. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara geliş sıklığı

Geliş Sıklığı	Sıklık	%
Hergün	55	29
Haftada 3-4 gün	38	19
Haftada bir	43	22
Onbeş günde bir	47	24
Ayda bir	10	5
Çok ender	2	1
Toplam	195	100

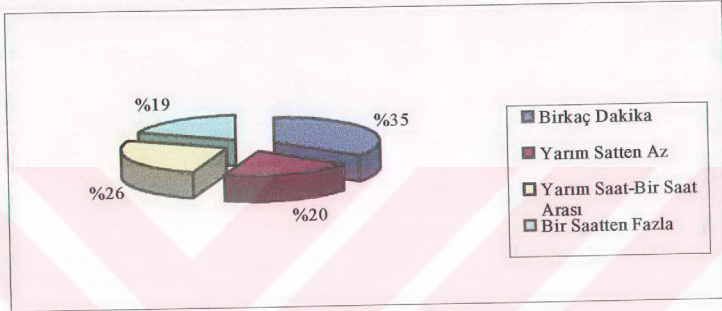
Şekil 4.22. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara geliş sıklığı

Kullanım Süresi

Anket sonuçlarına göre, kullanıcıların %35'i 5-10 dakika, %26'sı yarım saat-bir saat arası, %20'si yarım saatten az ve %19'u bir saatten fazla şehirsels açık alanlarda kalmaktadır.

Tablo 4.18. Açık alan kullanıcılarının açık alanlarda kalma süresi

Açık Alanda Kalma Süresi	Sıklık	%
5-10 Dakika	69	35
Yarım Satten Az	39	20
Yarım Saat-Bir Saat Arası	50	26
Bir Saatten Fazla	37	19
Toplam	195	100

Şekil 4.23. Açık alan kullanıcılarının açık alanlarda kalma süresi

4.2.3.3. Kullanıcıların Çevreyi Değerlendirmeleri

Bu bölümde, değerlendirme kriterleri çerçevesinde, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanların kullanıcılarca değerlendirmesinin analizi yapılacaktır.

Kullanıcıların açık alanları;

- a- Beşli skala ile
- b- Açık uçlu sorularla değerlendirmesi yapılmıştır.

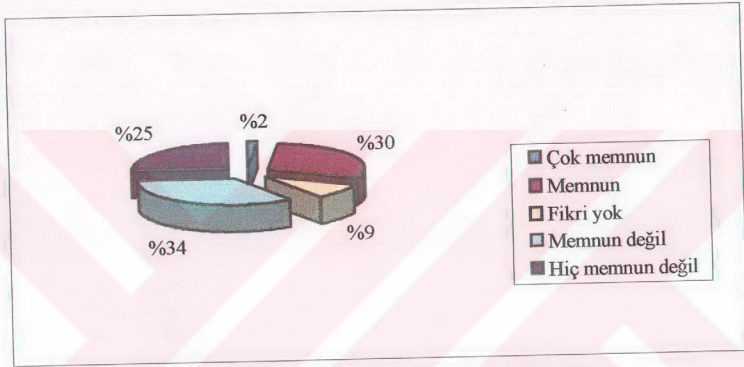
- Fonksiyon - Erişilebilirlik

Kullanıcıların Oturma Elemanlarından Memnuniyet Düzeyi

Anket sonuçları değerlendirildiğinde, açık alan kullanıcılarının %34'ü oturma elemanlarından memnun değil, %30'u memnun, %25'i hiç memnun değil ve %2'si çok memnundur. Ankete katılan kişilerin %9'u bir fikir beyan etmemiştir.

Tablo 4.19. Kullanıcıların oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi

Oturma Elemanları	Sıklık	%
Çok memnun	3	2
Memnun	59	30
Fikri yok	17	9
Memnun değil	68	34
Hiç memnun değil	48	25
Toplam	195	100

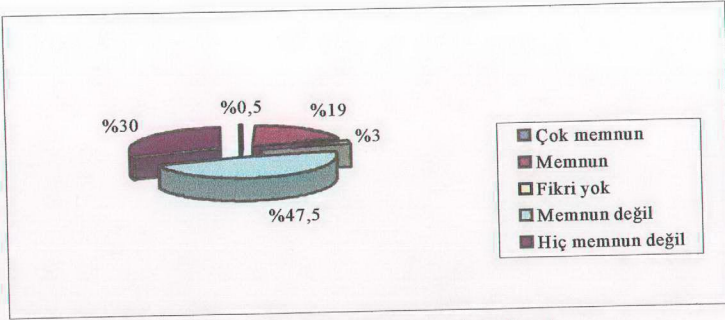
Şekil 4.24. Kullanıcıların oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Çöp Kutularından Memnuniyet Düzeyi

Kullanıcıların %47,5'i açık alanlarda yer alan çöp kutularınada memnun değildir. %30'u hiç memnun olmadığını belirtmiştir. Memnun olanların oranı %19, çok memnun olanların oranı %0,5 ve fikri olmayanların oranı ise %3'tür.

Tablo 4.20. Kullanıcıların çöp kutularından memnuniyet düzeyi

Çöp Kutuları	Sıklık	%
Çok memnun	1	0,5
Memnun	37	19
Fikri yok	5	3
Memnun değil	93	47,5
Hiç memnun değil	59	30
Toplam	195	100

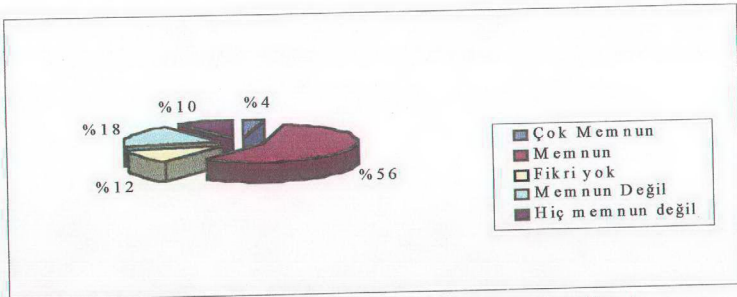
Şekil 4.25. Kullanıcıların çöp kutularından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Aydınlatma Elemanlarından Memnuniyet Düzeyi

Kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnuniyeti incelendiğinde, %50 oranında memnun, %20 oranında memnun değil, %17 oranında fikri yok, %10 oranında hiç memnun değil ve %3 oranında çok memnun oldukları görülmektedir.

Tablo 4.21. Kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi

Aydınlatma Elemanları	Sıklık	%
Çok Memnun	7	4
Memnun	110	56
Fikri yok	23	12
Memnun Değil	36	18
Hiç memnun değil	19	10
Toplam	195	100

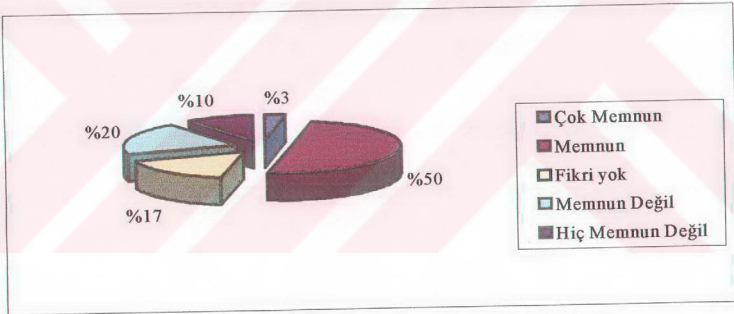
Şekil 4.26. Kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Döşeme Elemanlarından Memnuniyet Düzeyi

Kullanıcıların %50'si döşeme kaplamalarından memnun olduklarını, %20'si memnun olmadıklarını, %10'u hiç memnun olmadıklarını ve %3'ü çok memnun olduklarını belirtmişlerdir. Kullanıcıların %17'si ise bu konuda bir fikir beyan etmemişlerdir.

Tablo 4.22. Kullanıcıların döşeme elemanlarından memnuniyet düzeyi

Döşeme Kaplamaları	Sıklık	%
Çok Memnun	6	3
Memnun	98	50
Fikri yok	33	17
Memnun Değil	39	20
Hiç Memnun Değil	19	10
Toplam	195	100

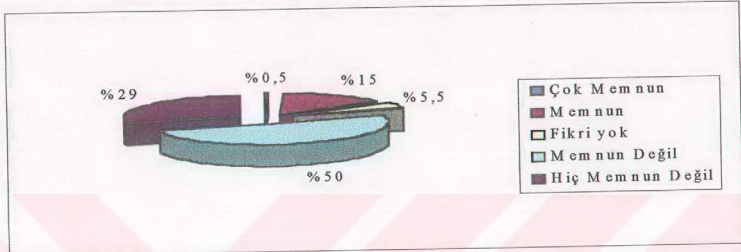
Şekil 4.27. Kullanıcıların döşeme elemanlarından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Çevredeki Yeşil Alanlardan Memnuniyet Düzeyi

Kullanıcıların yeşil alanlar konusundaki değerlendirmeleri incelendiğinde, yeşil alanlardan memnun olmayanlar %50 oranla en büyük grubu oluşturmaktadır. Bunun ardından %29 oranla hiç memnun değil cevabı gelmektedir. Anket katılanların %15'i yeşil alanlardan memnun olduğunu, %0,5'i çok memnun olduğunu belirtmektedir. %5,5'i de bu konuda bir fikir beyan etmemiştir.

Tablo 4.23 Kullanıcıların çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi

Yeşil Alanlar	Sıklık	%
Çok Memnun	1	0,5
Memnun	30	15
Fikri yok	9	5,5
Memnun Değil	98	50
Hiç Memnun Değil	57	29
Toplam	195	100

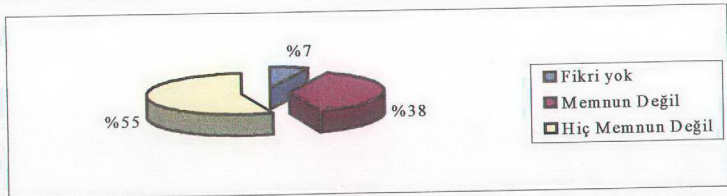
Şekil 4.28 Kullanıcıların çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Otoparklardan Memnuniyet Düzeyi

Anket sonuçları değerlendirildiğinde, otoparklardan memnun ve çok memnun olan kullanıcıya rastlanmamıştır. Kullanıcıların %55'i hiç memnun olmadıklarını, %38'i memnun olmadıklarını, %7'si ise bu konuda bir fikirleri olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.24. Açık alan kullanıcıların otoparklardan memnuniyeti

Otopark	Sıklık	%
Fikri yok	13	7
Memnun Değil	74	38
Hiç Memnun Değil	108	55
Toplam	195	100

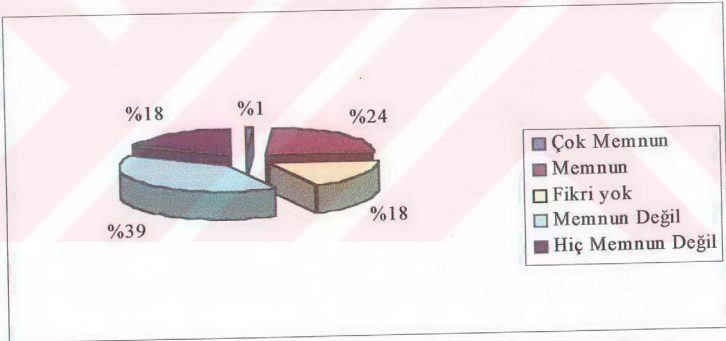
Şekil 4.29 Kullanıcıların otoparklardan memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Genel Olarak Çevre Tasarımından Memnuniyet Düzeyi

Kullanıcıların genel olarak tasarım elemanlarından memnuniyeti incelendiğinde, ankete katılanlardan memnun olmayanların oranının %39, memnun olanların oranının % 24, hiç memnun olmayanların oranının %18, fikri olmayanların oranının %18 ve çok memnun olanların oranının %1 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.25 Açık alan kullanıcıların genel olarak çevre tasarımından memnuniyeti

Tasarım Elemanları	Sıklık	%
Çok Memnun	2	1
Memnun	47	24
Fikri yok	35	18
Memnun Değil	76	39
Hiç Memnun Değil	35	18
Toplam	195	100

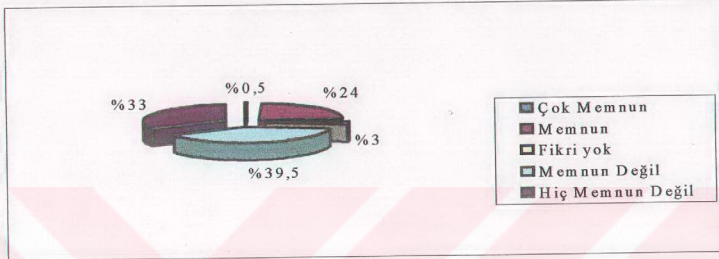
Şekil 4.30 Kullanıcıların genel olarak çevre tasarımından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Yaya Geçişlerinden Memnuniyet Düzeyi

Açık alan kullanıcılarının yaya geçişlerinden memnuniyeti incelendiğinde, kullanıcıların %39,5'inin memnun olmadığı, %33'ünün hiç memnun olmadığı, %24'ünün memnun olduğu, %3'ünün bir fikir belirtmediği ve %0,5'inin çok memnun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.26 Kullanıcıların yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi

Yaya Geçişleri	Sıklık	%
Çok Memnun	1	0,5
Memnun	47	24
Fikri yok	6	3
Memnun Değil	77	39,5
Hiç Memnun Değil	64	33
Toplam	195	100

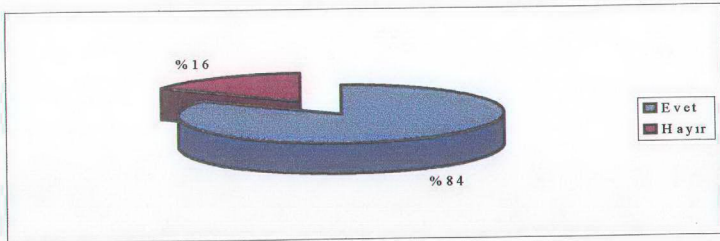
Şekil 4.31 Kullanıcıların yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi

Açık Alanların Ulaşılabilirlik Durumu

Ankete katılan 195 kişiye sorulan ‘Bu bölgeye kolay ulaşabiliyor musunuz?’ sorusuna %84 oranında ‘Evet’, %16 oranında ‘Hayır’ cevabı verilmiştir.

Tablo 4.27. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşılabilirlik durumu

Kolay Ulaşılıyor musunuz?	Sıklık	%
Evet	163	84
Hayır	32	16
Toplam	195	100

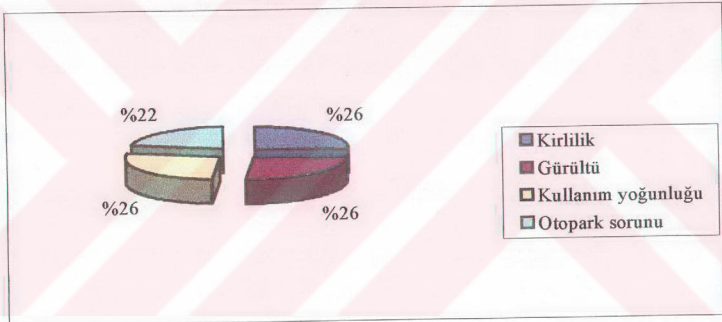
Şekil 4.32. Açık alan kullanıcılarının açık alanlara ulaşılabilirlik durumu

Açık Alanlarda En Çok Rahatsızlık Verici Faktör

Anket sonuçlarına göre kullanıcıların açık alanlarda en çok rahatsız olduğu faktörler, %26 oranla gürültü, %26 oranla kirlilik, %26 oranla kullanım yoğunluğu ve %22 oranla otopark sorunudur.

Tablo 4.28. Açık alanlarda en çok rahatsız edici faktör

En Çok Rahatsız Edici Faktör	Sıklık	%
Kirlilik	50	26
Gürültü	50	26
Kullanım yoğunluğu	53	26
Otopark sorunu	42	22
Toplam	195	100

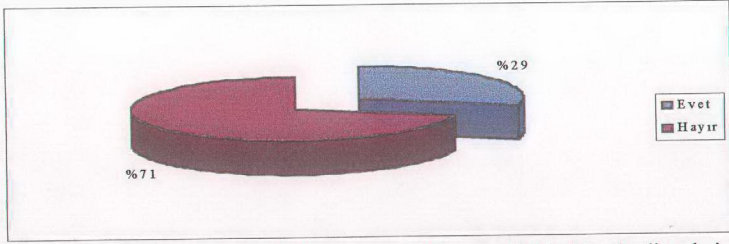
Şekil 4.33. Açık alanlarda en çok rahatsız edici faktör

Sabit Halk Pazarının Kullanımı

Açık alan kullanıcılarının %71'inin Beşiktaş Sabit Halk Pazarı'nı kullanmadığı, %29'unun kullandığı saptanmıştır.

Tablo 4.29. Kullanıcıların sabit halk pazarının kullanımına ilişkin değerlendirmeleri

Beşiktaş Sabit Halk Pazarını Kullanıyormusunuz?	Sıklık	%
Evet	57	29
Hayır	138	71
Toplam	195	100

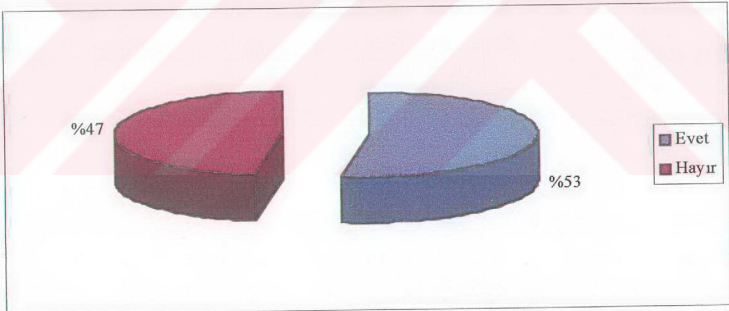
Şekil 4.34. Kullanıcıların sabit halk pazarının kullanımına ilişkin değerlendirmeleri

Pazar ile İlgili Görüşler

Ankete katılan kullanıcıların %53'ü Beşiktaş Sabit Halk Pazarı'nın kaldırılması gerektiğini, %47'si de kaldırılmaması gerektiğini belirtmektedir.

Tablo 4.30. Kullanıcıların pazarın kaldırılmasına ilişkin değerlendirmeleri

Beşiktaş Sabit Halk Pazarı Kaldırılmalı Mı?	Sıklık	%
Evet	103	53
Hayır	92	47
Toplam	195	100

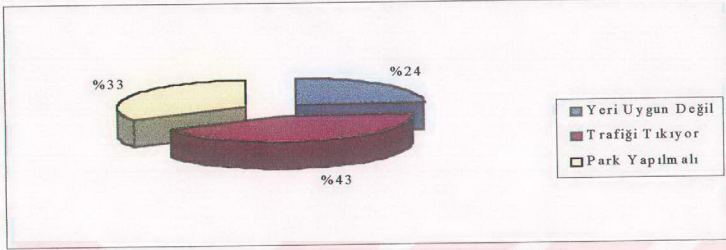
Şekil 4.35. Kullanıcıların pazarın kaldırılmasına ilişkin değerlendirmeleri

Pazarın Kaldırılması İçin Nedenler

Yapılan anket çalışmasında 195 kişiden %53 oranla 103 kişi Beşiktaş Sabit Halk Pazarı'nın kaldırılmasını istemektedir. Kaldırılma nedenleri olarak da 103 kişinin %43'ü trafiği tıkamasını, %33'ü park alanı yapılması gerektiğini ve %24'ü de yerinin uygun olmadığını belirtmektedir.

Tablo 4.31. Kullanıcılara göre halk pazarının kaldırılma nedenleri

Beşiktaş Sabit Halk Pazarının Kaldırılma Nedenleri	Sıklık	%
Yeri Uygun Değil	25	24
Trafiği Tıkıyor	44	43
Park Yapılmalı	34	33
Toplam	103	100

Şekil 4.36. Kullanıcılara göre halk pazarının kaldırılma nedenleri

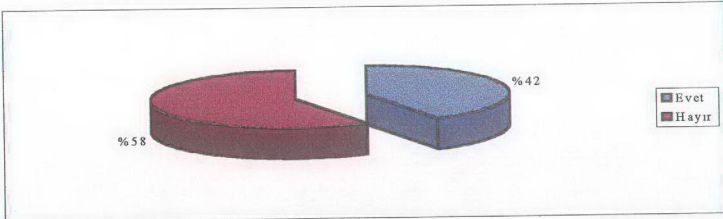
- Estetik - Form

Kullanıcıların 75. Yıl Anıtı'nı Değerlendirmeleri

Açık alan kullanıcılarına yeni yapılan anıtı beğenip beğenmedikleri sorulduğunda, %58 oranla beğenmediklerini, % 42 oranla da beğendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.32. Kullanıcıların 75. Yıl Anıt'ını değerlendirmeleri

Yeni Yapılan Anıtı Beğeniyormusunuz?	Sıklık	%
Evet	81	42
Hayır	114	58
Toplam	195	100

Şekil 4.37. Kullanıcıların 75. Yıl Anıt'ını değerlendirmeleri

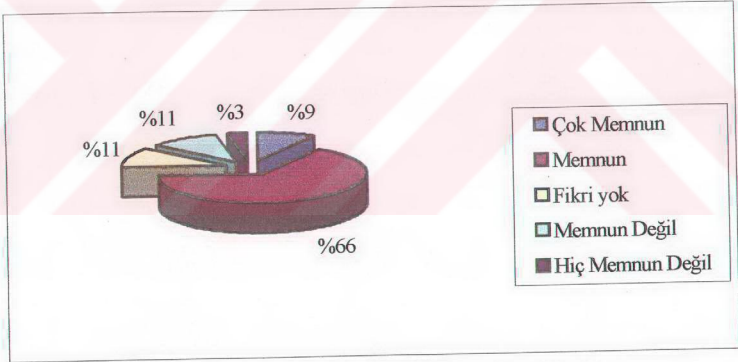
- Yaşanabilirlik

Kullanıcıların Toplumsal Güvenlikten Memnuniyet Düzeyi

Açık alan kullanıcılarının sosyal açıdan güvenlikten memnuniyetleri incelendiğinde, %66 oranı ile çoğunluğun memnun olduğu, kullanıcıların %11'inin bir fikir belirtmediği, %11'inin memnun olmadığı, %9'unun çok memnun olduğu ve %3'ünün de hiç memnun olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.33. Kullanıcıların toplumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi

Güvenlik	Sıklık	%
Çok Memnun	18	9
Memnun	129	66
Fikri yok	21	11
Memnun Değil	21	11
Hiç Memnun Değil	6	3
Toplam	195	100

Şekil 4.38. Kullanıcıların toplumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi

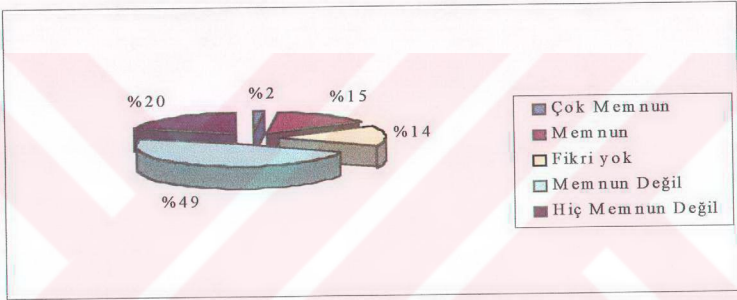
Kullanıcıların Açık Alanların Bakımından Memnuniyet Düzeyi

Ankete katılan kişilerin şehrsel açık alanların bakımı konusunda yaptıkları değerlendirmeler, kullanıcıların %49'unun bakımdan memnun olmadığını, %20'sinin

hiç memnun olmadığını, %14'ünün bir fikir beyan etmediğini ve %2'sinin çok memnun olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.34. Kullanıcıların açık alanların bakımından memnuniyet düzeyi

Bakım	Sıklık	%
Çok Memnun	3	2
Memnun	30	15
Fikri yok	28	14
Memnun Değil	95	49
Hiç Memnun Değil	39	20
Toplam	195	100

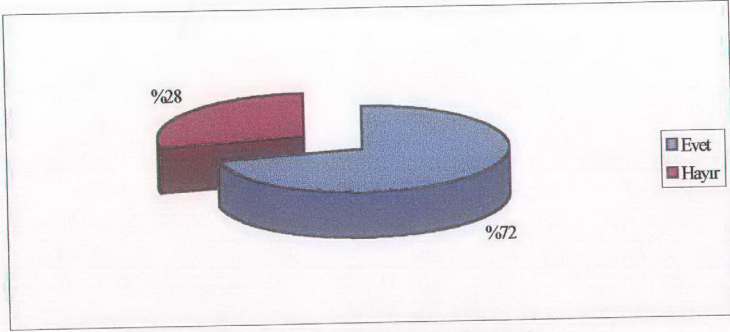
Şekil 4.39. Kullanıcıların açık alanların bakımından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Yaya Güvenliğini Değerlendirmeleri (1)

Ankete katılanların %72 oranla çoğunluğu karşıdan karşıya geçerken sorun yaşadığını, %28'i de karşıdan karşıya geçişlerde bir sorun yaşamadığını belirtmektedir. Kalabalık olması, karmaşanın olması ve güvenliğin olmaması çoğunluk tarafından sorun olarak belirtilmektedir.

Tablo 4.35. Kullanıcıların yaya güvenliğini değerlendirmeleri

Karşıdan Karşıya Geçerken Sorun Yaşıyor musunuz?	Sıklık	%
Evet	140	72
Hayır	55	28
Toplam	195	100

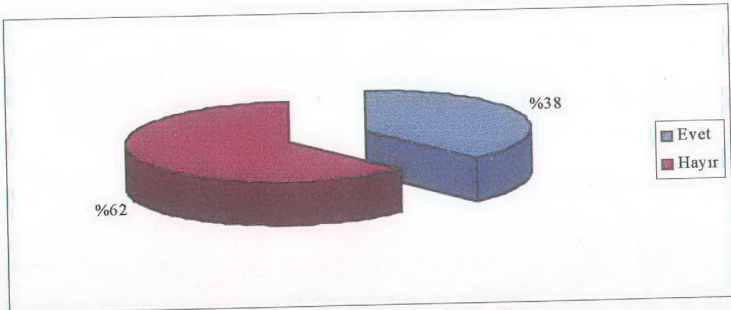
Şekil 4.40. Kullanıcıların yaya güvenliğini değerlendirmeleri

Kullanıcıların Yaya Güvenliğini Değerlendirmeleri (2)

Ankete katılan kullanıcılara sorulan ‘Otobüs Duraklarının olduğu bölgede yaya olarak rahat hareket edebiliyor musunuz?’ sorusuna, kullanıcıların % 62’si ‘Hayır’ ve % 38’i de ‘Evet’ cevabı vermişlerdir.

Tablo 4.36. Kullanıcıların yaya hareketliliğini değerlendirmeleri

Yaya Olarak Rahat Hareket Edebiliyor musunuz?	Sıklık	%
Evet	75	38
Hayır	120	62
Toplam	195	100

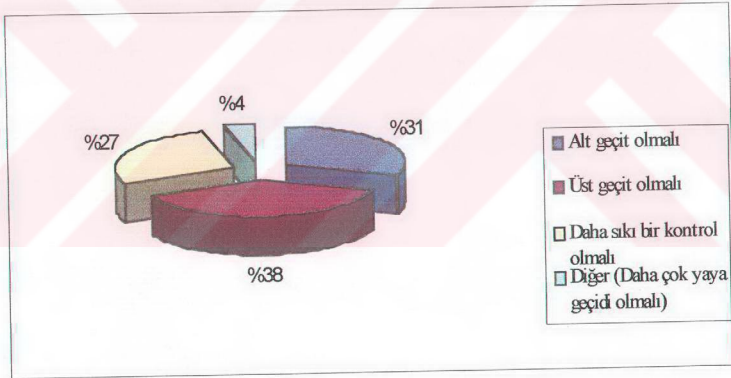
Şekil 4.41. Kullanıcıların yaya hareketliliğini değerlendirmeleri

Kullanıcıların Güvenli Geçiş İçin Önerileri

Ankete katılan açık alan kullanıcıları, daha güvenli geçiş için ne yapılması gerektiği sorulduğunda, %38 oranla üst geçit olması gerektiğini, %31 oranla alt geçit olması gerektiğini, %27 oranla daha sıkı bir kontrol olması gerektiğini ve %4 oranla da daha çok yaya geçidi olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4.37. Kullanıcıların daha güvenli geçiş için önerileri

Daha Güvenli Geçiş İçin Ne Yapılmalı?	Sıklık	%
Alt geçit olmalı	60	31
Üst geçit olmalı	74	38
Daha sıkı bir kontrol olmalı	53	27
Diğer (Daha çok yaya geçidi olmalı)	8	4
Toplam	195	100

Şekil 4.42. Kullanıcıların daha güvenli geçiş için önerileri

- Sosyal Yaşam

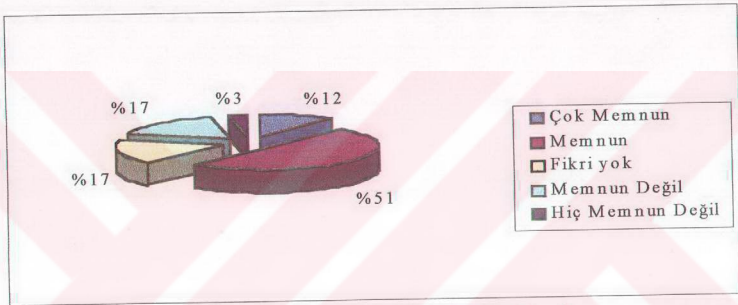
Kullanıcıların Çevrenin Canlılığından Memnuniyet Düzeyi

Açık alan kullanıcılarının çevre canlılığından memnuniyeti incelendiğinde, %51 oranla memnun olanların çoğunluğu oluşturduğu, kullanıcıların %17'sinin fikir

belirtmediği, %17'sinin memnun olmadığı, %12'sinin çok memnun olduğu ve %3'ünün de hiç memnun olmadığını gözlenmektedir.

Tablo 4.38. Kullanıcıların çevrenin canlılığından memnuniyet düzeyi

Çevre Canlılığı	Sıklık	%
Çok Memnun	23	12
Memnun	99	51
Fikri yok	33	17
Memnun Değil	34	17
Hiç Memnun Değil	6	3
Toplam	195	100

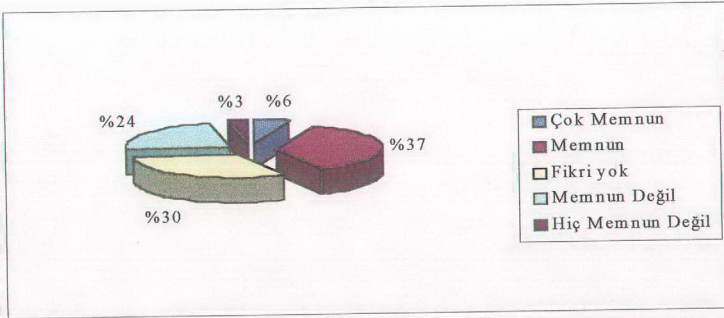
Şekil 4.43. Kullanıcıların çevre canlılığından memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Çevrede Yer Alan Kültürel Aktivitelerden Memnuniyet Düzeyi

Ankete katılan kullanıcıların %37'si bölgede bulunan kültürel aktivitelerden memnun olduğunu, %30'u bir fikri olmadığını, %24'ü memnun olmadığını, %6'sı çok memnun olduğunu ve %3'ü de hiç memnun olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.39 Kullanıcıların çevrede yer alan kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi

Kültürel Aktivite	Sıklık	%
Çok Memnun	11	6
Memnun	73	37
Fikri yok	59	30
Memnun Değil	46	24
Hiç Memnun Değil	6	3
Toplam	195	100

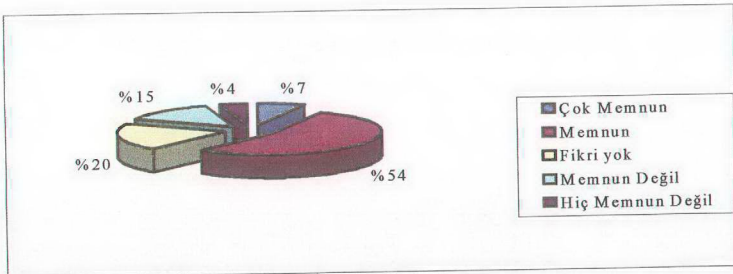
Şekil 4.44 Kullanıcıların çevrede yer alan kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi

Kullanıcıların Sosyal İletişimden Memnuniyet Düzeyi

Ankete katılan 195 kişinin sosyal iletişimden memnuniyeti incelendiğinde, %54 oranla kullanıcıların çoğunluğunun iletişimden memnun olduğu gözlenmektedir. Kullanıcıların %20'si fikir belirtmezken %15'i memnun olmadığını, %7'si çok memnun olduğunu ve %4'ü de hiç memnun olmadığını belirtmektedir.

Tablo 4.40. Kullanıcıların sosyal iletişimden memnuniyet düzeyi

İletişim	Sıklık	%
Çok Memnun	14	7
Memnun	106	54
Fikri yok	39	20
Memnun Değil	28	15
Hiç Memnun Değil	8	4
Toplam	195	100

Şekil 4.45. Kullanıcıların sosyal iletişimden memnuniyet düzeyi

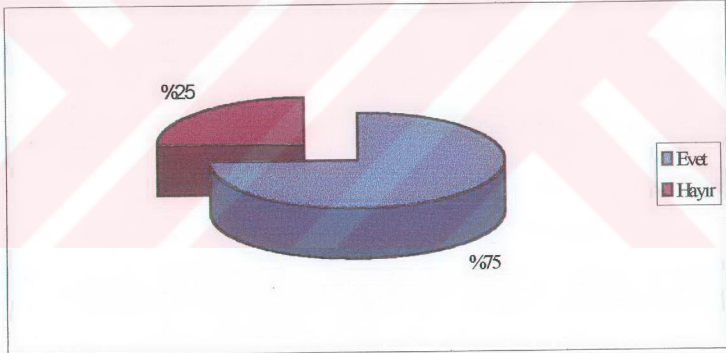
- Kimlik

Kullanıcıların yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı değerlendirmesi

Açık alan kullanıcılarının %75'i yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı kolay bir semt olarak değerlendirirken, %25'i yaşamak, yön bulmak açısından uygun bir yer olmadığını belirtmektedir.

Tablo 4.41 Kullanıcıların yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı değerlendirmesi

Yaşamak, Yön Bulmak Yönünden Kolay Bir Semt mi?	Sıklık	%
Evet	147	75
Hayır	48	25
Toplam	195	100

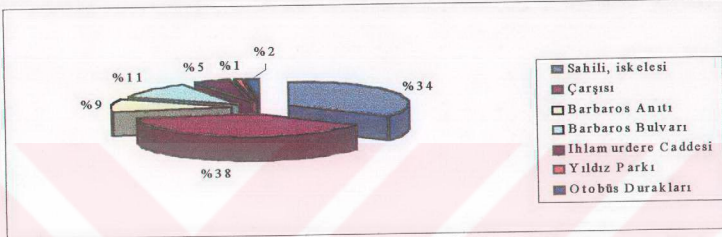
Şekil 4.46 Kullanıcıların yaşamak, yön bulmak açısından Beşiktaş'ı değerlendirmesi

Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en önemli yeri

Anket sonuçları incelendiğinde, %38 oranla çarşısı, %34 oranla sahili, iskelesi, %11 oranla Barbaros Bulvarı, %9 oranla Barbaros Anıtı, %5 oranla İhlamurdere Caddesi, %2 oranla otobüs duraklarının olduğu bölge ve %1 oranla Yıldız Parkı Beşiktaş'ın en önemli imaj elemanları, odak ve referans noktaları olarak tespit edilmiştir..

Tablo 4.42. Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en önemli yeri

Beşiktaş'ın En Önemli Yeri	Sıklık	%
Sahili, iskelesi	67	34
Çarşısı	74	38
Barbaros Anıtı	18	9
Barbaros Bulvarı	21	11
İhlamurdere Caddesi	9	5
Yıldız Parkı	2	1
Otobüs Durakları	4	2
Toplam	195	100

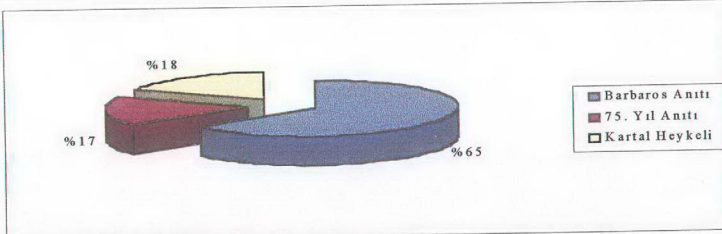
Şekil 4.47. Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en önemli yeri

Kullanıcıların Çevreye En Uygun Anıt Konusunda Değerlendirmeleri

Açık alan kullanıcılarının %65'i Barbaros Anıtı'nı, %18'i Kartal Heykeli'ni ve %17'si 75.yıl Anıtı'nı çevreye en uygun anıt olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 4.43. Kullanıcıların çevreye en uygun anıt konusunda değerlendirmeleri

Çevreye En Uygun Anıt	Sıklık	%
Barbaros Anıtı	127	65
Atatürk Cumhuriyet ve Demokrasi Anıtı (75.Yıl Anıtı)	33	17
Kartal Heykeli	35	18
Toplam	195	100

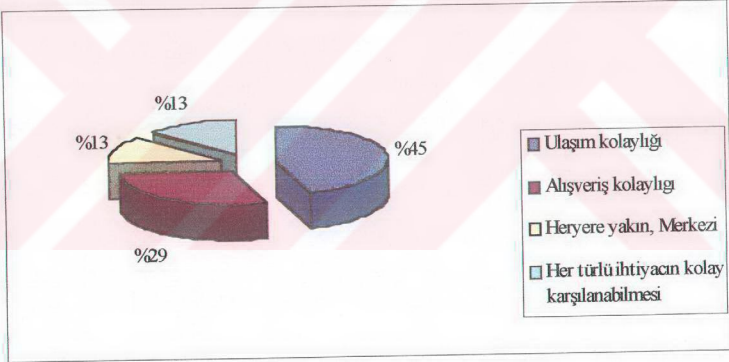
Şekil 4.48. Kullanıcıların çevreye en uygun anıt konusunda değerlendirmeleri

Kullanıcılara Göre Beşiktaş'ın En Olumlu Yönü

Anket çalışmasının sonuçları incelendiğinde, Beşiktaş'ın en olumlu yönü, %45 oranla ulaşım kolaylığı, %29 oranla alışveriş kolaylığı, %13 oranla konumundan kaynaklanan heryere yakın, merkezi olması, % 3 oranla da her türlü ihtiyacın kolay karşılanabilmesi olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.44 Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumlu yönü

Beşiktaş'ın En Olumlu Yönü	Sıklık	%
Ulaşım kolaylığı	88	45
Alışveriş kolaylığı	56	29
Heryere yakın, Merkezi	25	13
Her türlü ihtiyacın kolay karşılanabilmesi	26	13
Toplam	195	100

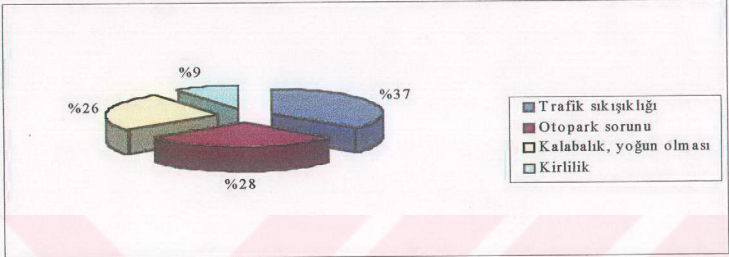
Şekil 4.49 Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın en olumlu yönü

Kullanıcılara Göre Beşiktaş'ın En Olumsuz Yönü

Kentsel açık alan kullanıcılarının değerlendirmelerine göre Beşiktaş'ın en olumsuz yönü olarak %37 oranla trafik sıkışıklığı birinci sırada yer alırken bunu %28 oranla otopark sorunu, %26 oranla kalabalık, yoğun olması ve %9 oranla kirlilik takip etmektedir.

Tablo 4.45 Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın olumsuz yönü

Beşiktaş'ın En Olumsuz Yönü	Sıklık	%
Trafik sıkışıklığı	71	37
Otopark sorunu	55	28
Kalabalık, yoğun olması	51	26
Kirlilik	18	9
Toplam	195	100

Şekil 4.50 Kullanıcılara göre Beşiktaş'ın olumsuz yönü

4.2.3.4. Değişkenler Arası İlişkilerinin Çapraz Tablolar ile Değerlendirilmesi

Bu bölümde, anket formunda yer alan değişkenlerin birbiriyle ilişkilerini değerlendirmek amacıyla çapraz tablo yapılmıştır.

Yaşanılan yer ile açık alanlara geliş amacı arasında çapraz tablo yapıldığında (Tablo 4.46), Beşiktaş'ta yaşayanların (%38,8'inin) alışveriş amacıyla, Beşiktaş dışında yaşayanların ise daha çok (%45,4 oranla) geçiş amacıyla kentsel açık alanları tercih ettikleri görülmektedir.

Geliş amacı ile açık alanlarda kalma süresi arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 4.47), yaya olarak geçiş amacıyla açık alanlara gelenlerin %98,2'sinin 5-10 dakika, işi burada olduğu için gelenlerin tamamı bir saatten fazla, alışveriş amacıyla gelenlerin %48'i yarım saatten az, özel işleri için gelenlerin %40'ı yarı saat-bir saat arası, otobüse, minibüse binmek için gelenlerin %57,1'i yarım saatten az, dinlenmek amacıyla açık alanlara gelenlerin %59,1'i yarım saat-bir saat arası, deniz taşıtlarına binmek için gelenlerin tamamı yarım saatten az ve arkadaşlarıyla buluşmak için gelenlerin tamamı 5-10 dakika açık alanları kullanmaktadırlar.

Tablo 4.46 Yaşanılan yer – Geliş amacı

	Yaya olarak geçiş için	İş Burada	Alışveriş	Geliş Amacı					Toplam
				Özel işleri için (banka, doktor)	Okulise, minibüse binmek için	Dinlenmek, hava almak için	Vapura, motora binmek için	Arkadaşlarıyla buluşmak için	
Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı 16 16,3%	Sayı 1 1,0%	Sayı 38 38,8%	Sayı 6 6,1%	Sayı 3 3,1%	Sayı 30 30,6%	Sayı 2 2,0%	Sayı 2 2,0%	Sayı 98 100,0%
Beşiktaş dışında Yaşayanlar	Sayı 44 45,4%	Sayı 6 6,2%	Sayı 12 12,4%	Sayı 4 4,1%	Sayı 11 11,3%	Sayı 14 14,4%	Sayı 3 3,1%	Sayı 3 3,1%	Sayı 97 100,0%
Toplam	Sayı 60 30,8%	Sayı 7 3,6%	Sayı 50 25,6%	Sayı 10 5,1%	Sayı 14 7,2%	Sayı 44 22,6%	Sayı 5 2,6%	Sayı 5 2,6%	Sayı 195 100,0%

Tablo 4.47 Geliş amacı – Açık alanda kalma süresi

			Açık Alanda Kalma Süresi				Toplam
			5-10 Dakika	Yarım saatten az	Yarım saat-Bir saat arası	Bir saatten fazla	
Geliş Amacı	Yaya olarak geçiş için	Sayı %	59 98,3%	1,00 1,7%			60 100,0%
	İşi Burada	Sayı %				7 100,0%	7 100,0%
	Alışveriş	Sayı %		24 48,0%	18 36,0%	8 16,0%	50 100,0%
	Özel işleri için (banka, doktor)	Sayı %	1 10,0%	2 20,0%	4 40,0%	3 30,0%	10 100,0%
	Otobüse, minibüse binmek	Sayı %	4 28,6%	8 57,1%	2 14,3%		14 100,0%
	Dinlenmek, hava almak için	Sayı %			26 59,1%	18 40,9%	44 100,0%
	Vapura, motora binmek için	Sayı %		5 100,0%			5 100,0%
	Arkadaşlarıyla buluşmak için	Sayı %	5 100,0%				5 100,0%
	Toplam	Sayı %	69 35,4%	39 20,0%	50 25,6%	37 19,0%	195 100,0%

Meslek ve geliş amacı karşılaştırıldığında (Tablo 4.48), çalışanların ve serbest meslek sahiplerinin yaya olarak geçiş amacıyla, emeklilerin dinlenmek, hava almak amacıyla (%49,6 oranla), ev hanımlarının alışveriş amacıyla (%32,5 oranla), öğrencilerin geçiş amacıyla (%40 oranla) açık alanları kullandıkları gözlenmektedir.

Cinsiyet ile kullanıcıların kentsel mobilyalardan memnuniyeti karşılaştırıldığında (Tablo 4.49), oturma elemanlarından çok memnun olanların %66,7'sinin ve memnun olmayanların %53,6'sının bayan, memnun olanların %64,4'ünün ve fikir belirtmeyenlerin %58,8'inin ve hiç memnun olmayanların %55,3'ünün erkek, kullanıcılar oldukları, çöp kutularından memnuniyet incelendiğinde, memnun olanların %64,9'unun, fikri olmayanların %80'inin ve memnun olmayanların %53,8'inin erkek ve hiç memnun olmayanların %50,8'inin bayan kullanıcılar oldukları gözlenmektedir. Aydınlatma elemanlarından çok memnun olanların %57,1'inin bayan, memnun olanların %59,1'inin, hiç memnun olmayanların %57,9'unun bayan, fikri olmayanların %52,2'sinin, memnun olmayanların %52,8'inin erkek kullanıcılar oldukları saptanmıştır. Döşeme kaplamalarından çok memnun olanların %83,3'ünün bayan, memnun olanların %56,1'inin, fikir belirtmeyenlerin %57,6'sının, memnun olmayanların %56,4'ünün, hiç memnun olmayanların %52,6'sının erkek kullanıcılar oldukları gözlenmektedir.

Tablo 4.48 Meslek – Geliş amacı

Meslek	Sayı	Yaya olarak geçiş için	İşi Burada	Geliş Amacı						Toplam
				Alışveriş	Özel işleri için (banka, doktor)	Obi, bisiklet, minibüs	Dinlenmek, hava almak için	Vapura, motora binmek için	Arkadaşlarıyla buluşmak için	
Memur	Sayı %	4 19,0%	2 9,5%	8 38,1%		1 4,8%	5 23,8%	1 4,8%		21 100,0%
İşçi	Sayı %	14 45,2%	1 3,2%	6 19,4%	1 3,2%	1 3,2%	6 19,4%	2 6,5%		31 100,0%
Özel Sektörde Üretici	Sayı %	12 57,1%	1 4,8%	5 23,8%	2 9,5%			1 4,8%		21 100,0%
Serbest Meslek	Sayı %	5 31,3%	2 12,5%	3 18,8%	2 12,5%		4 25,0%			16 100,0%
Emekli	Sayı %	2 6,3%		11 34,4%	1 3,1%	2 6,3%	15 46,9%		1 3,1%	32 100,0%
Ev Hanımı	Sayı %	11 27,5%		13 32,5%	3 7,5%	6 15,0%	6 15,0%	1 2,5%		40 100,0%
Öğrenci	Sayı %	12 40,0%	1 3,3%	4 13,3%	1 3,3%	4 13,3%	4 13,3%		4 13,3%	30 100,0%
Diğer (İşsiz)	Sayı %						4 100,0%			4 100,0%
Toplam	Sayı %	60 30,8%	7 3,6%	50 25,6%	10 5,1%	14 7,2%	44 22,6%	5 2,6%	5 2,6%	195 100,0%

Tablo 4.49 Cinsiyet – Kentsel mobilyalardan memnuniyet

	CINSİYET	%	Kadın	Erkek	Toplam
Oturma Elemanları	Çok Memnun	%	66,7	33,3	100
	Memnun	%	35,6	64,4	100
	Fikri Yok	%	41,2	58,8	100
	Memnun Değil	%	53,6	46,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	44,7	55,3	100
Çöp Kutuları	Çok Memnun	%	100		100
	Memnun	%	35,1	64,9	100
	Fikri Yok	%	20	80	100
	Memnun Değil	%	46,2	53,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	50,8	49,2	100
Aydınlatma Elemanları	Çok Memnun	%	57,1	42,9	100
	Memnun	%	40,9	59,1	100
	Fikri Yok	%	47,8	52,2	100
	Memnun Değil	%	47,2	52,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	57,9	42,1	100
Döşeme Kaplamaları	Çok Memnun	%	83,3	16,7	100
	Memnun	%	43,9	56,1	100
	Fikri Yok	%	42,4	57,6	100
	Memnun Değil	%	43,6	56,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	47,4	52,6	100
Toplam		%	45,1	54,9	100

Cinsiyet ile çevresel değerlerden memnuniyet arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.50), yeşil alanlardan çok memnun olan bir kullanıcının, memnun olanların %53,3'ünün, bir fikir belirtmeyenlerin tamamının, memnun olmayanların %54,1'inin erkek, hiç memnun olmayan kullanıcıların %50,9'unun bayan kullanıcılar oldukları saptanmıştır. Otoparklardan memnuniyet konusunda bir fikir belirtmeyenlerin %53,8'inin bayan, memnun olmayanların %55,4'ünün ve hiç memnun olmayanların %55,6'sının erkek kullanıcılar oldukları saptanmıştır. Çevrenin genel tasarımından çok memnun olanların %50 oranlarla bayan ve erkek kullanıcılar, memnun olanların %61,7 oranla, fikir belirtmeyenlerin %54,3 oranla, memnun olmayanların %52,6 oranla ve hiç memnun olmayanların %51,4 oranla erkek kullanıcılar oldukları görülmektedir. Yaya geçişlerinden çok memnun olan bir kişinin, memnun olanların %66'sının, bir fikir belirtmeyenlerin %66,7'sinin erkek, memnun olmayanların %50,6'sının ve hiç memnun olmayanların %51,6'sının erkek kullanıcılar oldukları saptanmıştır. Çevre canlılığından çok memnun olanların %69,6'sının, memnun olanların %55,6'sının erkek, bir fikir belirtmeyenlerin %57,6'sının bayan, memnun olmayanların %55,9'unun erkek ve hiç memnun olmayanların %50'sinin bayan, %50'sinin erkek kullanıcılar oldukları gözlenmektedir. Kültürel aktivitelerden çok

memnun olanların %54,5'i bayan, memnun olanların %57,5'i, bir fikir belirtmeyenlerin %55,9'u erkek, memnun olmayanların %50'si erkek ve %50'si bayan ve hiç memnun olmayanların %66,7'si erkek kullanıcılarıdır. İletişimden çok memnun olanların %64,3'ü, bir fikir belirtmeyenlerin %61,5'i bayan, memnun olanların %61,3'ü, memnun olmayanların %60,7'si ve hiç memnun olmayanların %62,5'i erkek kullanıcılarıdır. Anket sonuçlarına göre toplumsal güvenlikten çok memnun olanların %55,6'sının bayan, memnun olanların %56,6'sının, bir fikir belirtmeyenlerin %52,4'ünün ve memnun olmayanların %57,1'inin erkek ve hiç memnun olmayanların %50'sinin bayan, %50'sinin de erkek kullanıcılar oldukları görülmektedir. Bakımdan çok memnun olanların %66,7'sinin, memnun olanların %63,3'ünün, fikir belirtmeyenlerin %60,7'sinin , memnun olmayanların %52,6'sının erkek ve hiç memnun olmayanların %51,3'ünün bayan kullanıcılar oldukları görülmektedir.

Yaş gruplarına göre çevredeki kentsel mobilyalardan memnuniyet incelendiğinde (Tablo 4.51), oturma elemanlarından çok memnun olanların %66,7 oranla, memnun olanların %27,1 oranla 56 yaş ve üstü gruba ait oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %35,3 oranla ve hiç memnun olmayanların %31,9 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları ve memnun olmayanların da %27,5 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları gözlenmektedir. Çöp kutularından memnuniyet incelendiğinde, 56 yaş ve üstü yaş grubundan bir kişinin çok memnun olduğu, memnun olanların %32,4 oranla 26-35 yaş grubu oldukları, fikir belirtmeyenlerin %60 oranla ve memnun olmayanların %29 oranla 18-25 yaş grubu oldukları ve hiç memnun olmayanların ise %32,2 oranla 36-45 yaş grubu oldukları tespit edilmiştir. Aydınlatma elemanlarından memnuniyet incelendiğinde, çok memnun olanların %28,6 oranlarla 18-25 yaş ve 56 üstü yaş grubuna ait oldukları, memnun olanların %23,6 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları, fikir belirtmeyenlerin %39,1 oranla, memnun olmayanların %27,8 oranla ve hiç memnun olmayanların da %36,8 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları görülmektedir. Döşeme elemanlarından çok memnun olanların %50 oranla ve memnun olanların %22,4 oranla 56 ve üstü yaş grubuna, fikir belirtmeyenlerin %42,4 oranla, memnun olmayanların %33,3 oranla ve hiç memnun olmayanların da %36,8 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4.50 Cinsiyet – Çevresel değerlerden memnuiyet

	CINSİYET	%	Kadın	Erkek	Toplam
Yeşil Alanlar	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	46,7	53,3	100
	Fikri Yok	%		100	100
	Memnun Değil	%	45,9	54,1	100
	Hiç Memnun Değil	%	50,9	49,1	100
Otopark	Fikri Yok	%	53,8	46,2	100
	Memnun Değil	%	44,6	55,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	44,4	55,6	100
Tasarım	Çok Memnun	%	50	50	100
	Memnun	%	38,3	61,7	100
	Fikri Yok	%	45,7	54,3	100
	Memnun Değil	%	47,4	52,6	100
	Hiç Memnun Değil	%	48,6	51,4	100
Yaya Geçişleri	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	34	66	100
	Fikri Yok	%	33,3	66,7	100
	Memnun Değil	%	50,6	49,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	48,4	51,6	100
Çevre Canlılığı	Çok Memnun	%	30,4	69,6	100
	Memnun	%	44,4	55,6	100
	Fikri Yok	%	57,6	42,4	100
	Memnun Değil	%	44,1	55,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	50	50	100
Kültürel Aktiviteler	Çok Memnun	%	54,5	45,5	100
	Memnun	%	42,5	57,5	100
	Fikri Yok	%	44,1	55,9	100
	Memnun Değil	%	50	50	100
	Hiç Memnun Değil	%	33,3	66,7	100
İletişim	Çok Memnun	%	64,3	35,7	100
	Memnun	%	38,7	61,3	100
	Fikri Yok	%	61,5	38,5	100
	Memnun Değil	%	39,3	60,7	100
	Hiç Memnun Değil	%	37,5	62,5	100
Güvenlik	Çok Memnun	%	55,6	44,4	100
	Memnun	%	43,4	56,6	100
	Fikri Yok	%	47,6	52,4	100
	Memnun Değil	%	42,9	57,1	100
	Hiç Memnun Değil	%	50	50	100
Bakım	Çok Memnun	%	33,3	66,7	100
	Memnun	%	36,7	63,3	100
	Fikri Yok	%	39,3	60,7	100
	Memnun Değil	%	47,4	52,6	100
	Hiç Memnun Değil	%	51,3	48,7	100
Toplam		%	45,1	54,9	100

Tablo 4.51 Yaş grupları – Kentsel mobilyalardan memnuniyet

Yaş Grupları		%	18-25	26-35	36-45	46-55	56 ve üstü	Toplam
Oturma Elemanları	Çok Memnun	%				33,3	66,7	100
	Memnun	%	23,7	22	11,9	15,3	27,1	100
	Fikri Yok	%	35,3	29,4	17,6	5,9	11,8	100
	Memnun Değil	%	27,5	15,9	26,1	18,8	11,6	100
	Hiç Memnun Değil	%	31,9	6,4	27,7	19,1	14,9	100
Çöp Kutuları	Çok Memnun	%					100	100
	Memnun	%	24,3	32,4	8,1	10,8	24,3	100
	Fikri Yok	%	60	20		20		100
	Memnun Değil	%	29	15,1	20,4	18,3	17,2	100
	Hiç Memnun Değil	%	25,4	8,5	32,2	18,6	15,3	100
Aydınlatma Elemanları	Çok Memnun	%	28,6	14,3	14,3	14,3	28,6	100
	Memnun	%	23,6	19,1	15,5	20	21,8	100
	Fikri Yok	%	39,1	13	30,4	8,7	8,7	100
	Memnun Değil	%	27,8	11,1	33,3	13,9	13,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	36,8	15,8	21,1	15,8	10,5	100
Döşeme Elemanları	Çok Memnun	%	16,7	16,7		16,7	50	100
	Memnun	%	19,4	19,4	17,3	21,4	22,4	100
	Fikri Yok	%	42,4	15,2	27,3	9,1	6,1	100
	Memnun Değil	%	33,3	15,4	23,1	15,4	12,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	36,8	5,3	31,6	10,5	15,8	100
Toplam		%	27,7	16,4	21	16,9	17,9	100

Yaş grupları ile çevresel değerlerden memnuniyet arasında çapraz tablo yapıldığında (Tablo 4.52), çevredeki yeşil alanlardan çok memnun olan bir kişinin, memnun olanların %26,7'sinin, fikir belirtmeyenlerin %44,4'ünün, memnun olmayanların %24,5'inin ve hiç memnun olmayanların da %29,8'inin 18-25 yaş grubuna ait oldukları görülmektedir. Otoparklardan memnuniyet konusunda fikir belirtmeyenler %30,8 oranla, otoparklardan memnun olmayanlar %27 oranla 18-25 yaş grubuna, hiç memnun olmayanlar da %27,8 oranla 18-25 yaş grubuna ait kullanıcılarıdır. Çevrenin genel tasarımıyla memnuniyet incelendiğinde, çok memnun olanların %50 oranlarla 18-25 yaş ve 56 üstü yaş gruplarına ait oldukları, memnun olanların %23,4 oranlarla yine 18-25 yaş ve 56 üstü yaş grubuna ait oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %25,7 oranla 46-55 yaş grubuna ait oldukları, memnun olmayanların %34,2 oranla ve hiç memnun olmayanların %31,4 oranla 18-25 yaş grubuna ait oldukları görülmektedir. Yaya geçişlerinden memnuniyet konusunda çok memnun olanların 26-35 yaş grubuna, memnun olanların %27,7 oranlarla 18-25 ve 26-35 yaş gruplarına, fikir belirtmeyenlerin %50 oranla 18-25 yaş grubuna, memnun olmayanların %31,2 oranla 18-25 yaş grubuna ve hiç memnun olmayanların %21,9 oranlarla 18-25 ve 56 üstü yaş gruplarına ait olduğu görülmektedir. 26-35 yaş

grubuna ait kullanıcıların %30,4'ünün çevre canlılığından çok memnun oldukları, 18-25 yaş grubuna ait kullanıcıların %29,3 oranla memnun oldukları, %39,4 oranla bir fikir belirtmedikleri, 46-55 yaş grubuna ait kullanıcıların %29,4 oranla memnun olmadıkları ve %33,3 oranla hiç memnun olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Kültürel aktivitelerden çok memnun olan kullanıcıların %27,3 oranlarla 46-55 ve 56 üstü yaş gruplarına ait oldukları, memnun olanların %28,8'inin 18-25 yaş grubuna ait oldukları, fikir belirtmeyenlerin %27,1 oranla 36-45 yaş grubu oldukları, memnun olmayanların %32,6'sının ve hiç memnun olmayanların %50'sinin 18-25 yaş grubuna ait oldukları tespit edilmiştir. İletişimden %35,7 oranla 46-55 yaş grubuna ait kişilerin çok memnun oldukları, memnun olanların %22,6'sının, fikir belirtmeyenlerin %46,2'sinin, memnun olmayanların %35,7'sinin 18-25 yaş grubuna ait oldukları ve hiç memnun olmayanların %50 oranla 26-35 yaş grubuna ait oldukları gözlenmektedir. Toplumsal güvenlikten %27,8 oranla 56 ve üstü yaş grubunun çok memnun olduğu, memnun olanların %24,8'inin, bir fikir belirtmeyenlerin %47,6'sının, memnun olmayanların %42,9'unun 18-25 yaş grubuna ait oldukları, hiç memnun olmayanların ise %33,3 oranlarla 36-45 ve 46-55 yaş gruplarına ait oldukları gözlenmektedir. Bakımdan çok memnun olanların %66,7'sinin, memnun olanların %30'unun, fikir belirtmeyenlerin %25'inin, memnun olmayanların %30,5'inin 18-25 yaş, hiç memnun olmayanların ise %30,8'inin 36-45 yaş grubuna ait oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Öğrenim durumu ile çevredeki kentsel mobilyalardan memnuniyet karşılaştırıldığında (Tablo 4.53), oturma elemanlarından memnun olanların %37,3'ünün lise, fikir belirtmeyenlerin %47,1'inin üniversite, memnun olmayanların %50,7'sinin ve hiç memnun olmayanların %51,1'inin lise mezunu oldukları görülmektedir. Çöp kutularından memnun olanların %43,2'sinin lise, fikir belirtmeyenlerin %40'ının üniversite, memnun olmayanların %43'ünün ve hiç memnun olmayanların %50,8'inin lise mezunu oldukları saptanmıştır. Aydınlatma elemanlarından çok memnun olanların %28,6'sının ortaokul, lise ve üniversite mezunu, memnun olanların %41,8'inin, memnun olmayanların %55,6'sının ve hiç memnun olmayanların %57,9'unun, bir fikir belirtmeyenlerin %39,1'inin üniversite mezunu oldukları gözlenmektedir. Döşeme elemanlarından memnun olanların %44,9'unun fikir belirtmeyenlerin %45,5'inin, memnun olmayanların %43,6'sının ve hiç memnun olmayanların %47,4'ünün lise mezunu oldukları görülmektedir.

Tablo 4.52 Yaş grupları – Çevresel değerlerden memnuniyet

Yaş Grupları		%	18-25	26-35	36-45	46-55	56 ve üstü	Toplam
Yeşil Alanlar	Çok Memnun	%	100					100
	Memnun	%	26,7	16,7	10	23,3	23,3	100
	Fikri Yok	%	44,4	11,1	11,1		33,3	100
	Memnun Değil	%	24,5	19,4	23,5	15,3	17,3	100
	Hiç Memnun Değil	%	29,8	12,3	24,6	19,3	14	100
Otopark	Fikri Yok	%	30,8	15,4	15,4	23,1	15,4	100
	Memnun Değil	%	27	14,9	18,9	13,5	25,7	100
	Hiç Memnun Değil	%	27,8	17,6	23,1	18,5	13	100
Tasarım	Çok Memnun	%	50				50	100
	Memnun	%	23,4	21,3	12,8	19,1	23,4	100
	Fikri Yok	%	14,3	20	20	25,7	20	100
	Memnun Değil	%	34,2	13,2	26,3	10,5	15,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	31,4	14,3	22,9	20	11,4	100
Yaya Geçişleri	Çok Memnun	%		100				100
	Memnun	%	27,7	27,7	21,3	10,6	12,8	100
	Fikri Yok	%	50		16,7	33,3		100
	Memnun Değil	%	31,2	13	18,2	18,2	19,5	100
	Hiç Memnun Değil	%	21,9	12,5	25	18,8	21,9	100
Çevre Canlılığı	Çok Memnun	%	8,7	30,4	21,7	17,4	21,7	100
	Memnun	%	29,3	16,2	25,3	11,1	18,2	100
	Fikri Yok	%	39,4	12,1	15,2	18,2	15,2	100
	Memnun Değil	%	26,5	5,9	17,6	29,4	20,6	100
	Hiç Memnun Değil	%	16,7	50		33,3		100
Kültürel Aktivite	Çok Memnun	%	18,2	9,1	18,2	27,3	27,3	100
	Memnun	%	28,8	15,1	17,8	20,5	17,8	100
	Fikri Yok	%	22	13,6	27,1	13,6	23,7	100
	Memnun Değil	%	32,6	21,7	21,7	13	10,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	50	33,3		16,7		100
İletişim	Çok Memnun	%	14,3	14,3	14,3	35,7	21,4	100
	Memnun	%	22,6	16	21,7	17,9	21,7	100
	Fikri Yok	%	46,2	10,3	23,1	5,1	15,4	100
	Memnun Değil	%	35,7	17,9	17,9	21,4	7,1	100
	Hiç Memnun Değil	%		50	25	12,5	12,5	100
Güvenlik	Çok Memnun	%	16,7	16,7	22,2	16,7	27,8	100
	Memnun	%	24,8	16,3	21,7	17,8	19,4	100
	Fikri Yok	%	47,6	19	19	4,8	9,5	100
	Memnun Değil	%	42,9	14,3	14,3	19	9,5	100
	Hiç Memnun Değil	%		16,7	33,3	33,3	16,7	100
Bakım	Çok Memnun	%	66,7				33,3	100
	Memnun	%	30	20	16,7	13,3	20	100
	Fikri Yok	%	25	10,7	17,9	25	21,4	100
	Memnun Değil	%	30,5	18,9	20	12,6	17,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	17,9	12,8	30,8	25,6	12,8	100
Toplam		%	27,7	16,4	21	16,9	17,9	100

Tablo 4.53 Öğrenim durumu – Kentsel mobilyalardan memnuniyet

	Öğrenim Durumu	%	Eğitimsiz	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Toplam
Oturma Elemanları	Çok Memnun	%		33,3	33,3		33,3	100
	Memnun	%	1,7	11,9	20,3	37,3	28,8	100
	Fikri Yok	%		11,8	5,9	35,3	47,1	100
	Memnun Değil	%	1,4	4,3	8,7	50,7	34,8	100
	Hiç Memnun Değil	%		4,3	14,9	51,1	29,8	100
Çöp Kutuları	Çok Memnun	%		100				100
	Memnun	%		5,4	21,6	43,2	29,7	100
	Fikri Yok	%	20	20		20	40	100
	Memnun Değil	%	1,1	9,7	9,7	43	36,6	100
	Hiç Memnun Değil	%		3,4	16,9	50,8	28,8	100
Aydınlatma Elemanları	Çok Memnun	%		14,3	28,6	28,6	28,6	100
	Memnun	%	0,9	8,2	15,5	41,8	33,6	100
	Fikri Yok	%	4,3	13	8,7	34,8	39,1	100
	Memnun Değil	%			8,3	55,6	36,1	100
	Hiç Memnun Değil	%		10,5	15,8	57,9	15,8	100
Döşeme Elemanları	Çok Memnun	%	16,7	16,7	16,7	33,3	16,7	100
	Memnun	%		7,1	15,3	44,9	32,7	100
	Fikri Yok	%	3	6,1	9,1	45,5	36,4	100
	Memnun Değil	%		7,7	15,4	43,6	33,3	100
	Hiç Memnun Değil	%		10,5	10,5	47,4	31,6	100
Toplam		%	1	7,7	13,8	44,6	32,8	100

Öğrenim durumu ile çevresel değerlerden memnuniyet incelendiğinde (Tablo 4.54), çevredeki yeşil alanlardan çok memnun olan bir kişinin lise mezunu olduğu, memnun olanların %53,3'ünün lise mezunu oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %33,3 oranlarla lise ve üniversite mezunu oldukları, memnun olmayanların %41,8'inin üniversite mezunu oldukları ve hiç memnun olmayanların %50,9'unun lise mezunu oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Otoparklar konusunda fikir belirtmeyenlerin %38,5'inin, otoparklardan memnun olmayanların %48,6'sının ve hiç memnun olmayanların %42,6'sının lise mezunu oldukları gözlenmektedir. Çevrenin genel tasarımından %50 oranlarla ilkökul ve lise mezunlarının çok memnun oldukları, memnun olanların %38,3'ünün lise mezunu, bir fikir belirtmeyenlerin %37,1'inin, memnun olmayanların %47,4'ünün ve hiç memnun olmayanların %54,3'ünün lise mezunu oldukları gözlenmektedir. Yaya geçişlerinden memnun olanların %40,4'ünün, memnun olmayanların %45,5'inin ve hiç memnun olmayanların %46,9'unun lise mezunu oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %33,3 oranlarla ilkökul, lise ve üniversite mezunu oldukları gözlenmektedir. Çevre canlılığından çok memnun olanların %43,5 oranlarla lise ve üniversite mezunu oldukları, memnun olanların %44,4'ünün lise mezunu oldukları, bir fikir

belirtmeyenlerin %48,5'inin lise mezunu oldukları, memnun olmayanların %44,1'inin üniversite mezunu oldukları ve hiç memnun olmayanların da %50 oranla lise mezunu oldukları tespit edilmiştir. Kültürel aktivitelerden çok memnun olanların %36,4 oranlarla ortaokul ve lise mezunu oldukları, memnun olanların %39,7'sinin ve bir fikir belirtmeyenlerin %42,4'ünün lise mezunu oldukları, memnun olmayanların %52,2'sinin ve hiç memnun olmayanların %83,3'ünün lise mezunu oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. İletişimden çok memnun olanların %50'sinin, memnun olanların %40,6'sinin, memnun olmayanların %46,4'ünün ve hiç memnun olmayanların %50'sinin lise mezunu oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %51,3'ünün de lise mezunu oldukları saptanmıştır. Güvenlikten çok memnun olanların %38,9'unun, bir fikir belirtmeyenlerin %42,9'unun üniversite, memnun olanların %48,8'inin, memnun olmayanların %42,9'unun ve hiç memnun olmayanların %50'sinin lise mezunu oldukları gözlenmektedir. Bakımdan çok memnun olanların %66,7'sinin ortaokul, memnun olanların %36,7'sinin lise mezunu oldukları, bir fikir belirtmeyenlerin %42,9'unun üniversite mezunu oldukları, memnun olmayanların %48,4'ünün lise mezunu oldukları ve hiç memnun olmayanların %53,8'inin de lise mezunu oldukları saptanmıştır.

Gelir grubu ile kullanıcıların kentsel mobilyalardan memnuniyeti arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.55), otuma elemanlarından memnun olanların %32,2'sinin, memnun olmayanların %36,2'sinin ve hiç memnun olmayanların %44,7'sinin orta gelir grubuna, fikir belirtmeyenlerin %35,3'ünün ise alt-orta gelir grubuna ait oldukları gözlenmektedir. Çöp kutularından memnun olanların %37,8'inin orta, fikir belirtmeyenlerin %40'nın alt-orta, memnun olmayanların %31,2'sinin ve hiç memnun olmayanların %45,8'inin orta gelir grubuna ait oldukları görülmektedir. Aydınlatma elemanlarından çok memnun olanların %57,1'inin, memnun olanların %37,3'ünün ve fikir belirtmeyenlerin %43,5'inin orta gelir grubuna ait oldukları, memnun olmayanların %38,9'unun ve hiç memnun olmayanların %36,8'inin üst-orta gelir grubuna ait oldukları tespit edilmiştir. Döşeme kaplamalarından çok memnun olanların %50'sinin, memnun olanların %37,8'inin, fikir belirtmeyenlerin %36,4'ünün, memnun olmayanların %35,9'unun orta gelir grubuna, hiç memnun olmayanların da %31,6 oranlarla orta ve üst-orta gelir gruplarına ait oldukları gözlenmektedir.

Tablo 4.54 Öğrenim durumu – Çevresel değerlerden memnuniyet

	Öğrenim Durumu	%	Eğitimsiz	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Toplam
Yeşil Alanlar	Çok Memnun	%				100		100
	Memnun	%	3,3	16,7	13,3	53,3	13,3	100
	Fikri Yok	%		22,2	11,1	33,3	33,3	100
	Memnun Değil	%		5,1	14,3	38,8	41,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	1,8	5,3	14	50,9	28,1	100
Otopark	Fikri Yok	%	15,4	7,7	15,4	38,5	23,1	100
	Memnun Değil	%		8,1	14,9	48,6	28,4	100
	Hiç Memnun Değil	%		7,4	13	42,6	37	100
Tasarım	Çok Memnun	%		50		50		100
	Memnun	%		10,6	14,9	38,3	36,2	100
	Fikri Yok	%	5,7	5,7	17,1	37,1	34,3	100
	Memnun Değil	%		6,6	14,5	47,4	31,6	100
	Hiç Memnun Değil	%		5,7	8,6	54,3	31,4	100
Yaya Geçişleri	Çok Memnun	%				100		100
	Memnun	%	2,1	14,9	10,6	40,4	31,9	100
	Fikri Yok	%		33,3		33,3	33,3	100
	Memnun Değil	%	1,3	5,2	18,2	45,5	29,9	100
	Hiç Memnun Değil	%		3,1	12,5	46,9	37,5	100
Çevre Canlılığı	Çok Memnun	%		4,3	8,7	43,5	43,5	100
	Memnun	%	1	6,1	15,2	44,4	33,3	100
	Fikri Yok	%	3	12,1	18,2	48,5	18,2	100
	Memnun Değil	%		5,9	8,8	41,2	44,1	100
	Hiç Memnun Değil	%		33,3	16,7	50		100
Kültürel Aktivite	Çok Memnun	%		9,1	36,4	36,4	18,2	100
	Memnun	%	2,7	8,2	8,2	39,7	41,1	100
	Fikri Yok	%		5,1	20,3	42,4	32,2	100
	Memnun Değil	%		8,7	10,9	52,2	28,3	100
	Hiç Memnun Değil	%		16,7		83,3		100
İletişim	Çok Memnun	%	7,1	7,1	14,3	50	21,4	100
	Memnun	%	0,9	8,5	15,1	40,6	34,9	100
	Fikri Yok	%		2,6	12,8	51,3	33,3	100
	Memnun Değil	%		7,1	10,7	46,4	35,7	100
	Hiç Memnun Değil	%		25	12,5	50	12,5	100
Güvenlik	Çok Memnun	%		5,6	27,8	27,8	38,9	100
	Memnun	%	0,8	7,8	12,4	48,8	30,2	100
	Fikri Yok	%		14,3	9,5	33,3	42,9	100
	Memnun Değil	%	4,8	4,8	14,3	42,9	33,3	100
	Hiç Memnun Değil	%			16,7	50	33,3	100
Bakım	Çok Memnun	%			66,7	33,3		100
	Memnun	%	3,3	20	10	36,7	30	100
	Fikri Yok	%		10,7	17,9	28,6	42,9	100
	Memnun Değil	%	1,1	4,2	12,6	48,4	33,7	100
	Hiç Memnun Değil	%		5,1	12,8	53,8	28,2	100
Toplam		%	1	7,7	13,8	44,6	32,8	100

Tablo 4.55 Gelir grubu – Kentsel mobilyalardan memnuniyet

	Gelir Grubu	%	Alt	Alt-Orta	Orta	Üst- Orta	Üst	Toplam
Oturma Elemanları	Çok Memnun	%			100			100
	Memnun	%	11,9	27,1	32,2	23,7	5,1	100
	Fikri Yok	%	11,8	35,3	23,5	11,8	17,6	100
	Memnun Değil	%	2,9	18,8	36,2	31,9	10,1	100
	Hiç Memnun Değil	%	2,1	12,8	44,7	31,9	8,5	100
Çöp Kutuları	Çok Memnun	%			100			100
	Memnun	%	11	21,6	37,8	24,3	5,4	100
	Fikri Yok	%	20	40	20		20	100
	Memnun Değil	%	6,5	24,7	31,2	25,8	11,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	1,7	13,6	45,8	33,9	5,1	100
Aydınlatma Elemanları	Çok Memnun	%	14,3	14,3	57,1	14,3		100
	Memnun	%	7,3	26,4	37,3	25,5	3,6	100
	Fikri Yok	%	8,7	21,7	43,5	13	13	100
	Memnun Değil	%		11,1	30,6	38,9	19,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	5,3	10,5	31,6	36,8	15,8	100
Döşeme Kaplamaları	Çok Memnun	%	16,7	16,7	50	16,7		100
	Memnun	%	6,1	23,5	37,8	27,6	5,1	100
	Fikri Yok	%	6,1	24,2	36,4	24,2	9,1	100
	Memnun Değil	%	5,1	17,9	35,9	28,2	12,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	5,3	10,5	31,6	31,6	21,1	100
Toplam		%	6,2	21	36,9	27,2	8,7	100

Gelir grubu ile çevresel değerlerden memnuniyet Tablo 4.56’da sunulmuştur. Bu göre yeşil alanlardan çok memnun olan bir kişi alt-orta gelir grubuna aittir. Memnun olanların %36,7’si alt-orta, fikir belirtmeyenlerin %33,3 oranlarla alt ve orta, memnun olmayanların %38,8’inin orta, ve hiç memnun olmayanların da %36,8 oranlarla orta ve üst-orta gelir gruplarına ait oldukları görülmektedir. Otoparklar konusunda bir fikir belirtmeyenlerin %46,2’sinin alt-orta gelir grubuna, memnun olmayanların %40,5 oranla orta gelir grubuna ve hiç memnun olmayanların da %34,3 oranla orta gelir grubuna ait oldukları görülmektedir. Çevrenin genel tasarımından memnuniyet konusunda çok memnun olanların %50 oranlarla alt-orta ve orta gelir gruplarına, memnun olanların %31,9’unun, fikir belirtmeyenlerin %45,7’sinin orta gelir grubuna, memnun olmayanların %34,2 oranlarla orta ve üst-orta gelir gruplarına ait oldukları, hiç memnun olmayanların da %40 oranla orta gelir grubuna ait oldukları saptanmıştır. Yaya geçişlerinden çok memnun olan bir kişi orta gelir grubuna aittir. Memnun olanların %31,9’u alt-orta gelir grubuna, bir fikir belirtmeyenler %33,3 oranlarla alt ve orta gelir gruplarına, memnun olmayanların %37,7’sinin orta gelir grubuna, hiç memnun olmayanların %37,5’i orta gelir grubuna aittir. Çevre canlılığından çok memnun olanların %34,8’i, memnun olanların

%39,4'ü orta, bir fikir belirtmeyenler %30,3 oranlarla alt-orta ve üst-orta, memnun olmayanların %44,1'i orta ve hiç memnun olmayanların %50'si alt-orta gelir grubuna aittir. Kültürel aktivitelerden çok memnun olanların %36,4'ü, memnun olanların %35,6'sı, bir fikir belirtmeyenlerin %40,7'si, memnun olmayanların %34,8'i orta ve hiç memnun olmayanların %50'si alt-orta gelir grubuna aittir. İletişimden çok memnun olanların %35,7'si, memnun olanların %41,5'i orta gelir grubuna, bir fikir belirtmeyenlerin %43,6 oranla üst-orta gelir grubuna, memnun olmayanların %35,7'sinin orta gelir grubuna ve hiç memnun olmayanların %62,5'inin alt-orta gelir grubuna ait oldukları tespit edilmiştir. Güvenlikten çok memnun olanların %44,4'ünün ve memnun olan kullanıcıların %40,3'ünün orta gelir grubuna, fikir belirtmeyenlerin %28,6 oranlarla orta ve üst gelir gruplarına, memnun olmayanların %28,6'sının ve hiç memnun olmayanların %66,7'sinin alt-orta gelir grubuna ait oldukları saptanmıştır. Bakımdan memnun olan kullanıcıların %43,3'ünün, bir fikir belirtmeyenlerin %43'ünü, memnun olmayanların %36'sının ve hiç memnun olmayanların %33'ünün orta gelir grubuna ait oldukları tespit edilmiştir.

Yaşanılan yer ile kullanıcıların kentsel mobilyalardan memnuniyeti arasındaki ilişkiler Tablo 4.57'den incelenebilir. Oturma elemanlarından çok memnun olan üç kullanıcıdan ikisinin Beşiktaş'ta yaşadığı saptanmıştır. Memnun olanların %61'inin ve fikir belirtmeyenlerin %64,7'sinin Beşiktaş'ta yaşadığı, memnun olmayanların %50,7'sinin Beşiktaş'ta ve hiç memnun olmayanların da %70,2'sinin Beşiktaş dışında yaşadıkları saptanmıştır. Çöp kutularından çok memnun olduğunu belirten bir kişinin ve bu konuda fikir belirtmeyenlerin Beşiktaş dışında yaşadıkları görülmektedir. Memnun olanların %54,1'inin, memnun olmayanların %57'sinin Beşiktaş'ta ve hiç memnun olmayanların da %57,6'sının Beşiktaş dışında yaşadıkları saptanmıştır. Aydınlatma elemanlarından çok memnun olanların %85,7'sinin Beşiktaş dışında yaşadıkları, memnun olanların %61,8'inin Beşiktaş'ta yaşadıkları, bir fikir belirtmeyenlerin %60,9'unun, memnun olmayanların %58,3'ünün ve hiç memnun olmayanların %73,7'sinin Beşiktaş dışında yaşadıkları gözlenmektedir. Döşeme kaplamalarından çok memnun olanların %66,7'sinin ve bir fikir belirtmeyenlerin %60,6'sının Beşiktaş dışında yaşadıkları, memnun olanların %57,1'inin, memnun olmayanların %53,8'inin Beşiktaş'ta ve hiç memnun olmayanların %68,4'ünün Beşiktaş dışında yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 4.56 Gelir grubu – Çevresel değerlerden memnuniyet

Gelir Grubu		%	Alt	Alt-Orta	Orta	Üst-Orta	Üst	Toplam
Yeşil Alanlar	Çok Memnun	%		100				100
	Memnun	%	3,3	36,7	33,3	23,3	3,3	100
	Fikri Yok	%	33,3	22,2	33,3	11,1		100
	Memnun Değil	%	5,1	20,4	38,8	24,5	11,2	100
	Hiç Memnun Değil	%	5,3	12,3	36,8	36,8	8,8	100
Otopark	Fikri Yok	%	15,4	46,2	38,5			100
	Memnun Değil	%	2,7	25,7	40,5	25,7	5,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	7,4	14,8	34,3	31,5	12	100
Tasarım	Çok Memnun	%		50	50			100
	Memnun	%	8,5	25,5	31,9	27,7	6,4	100
	Fikri Yok	%	11,4	17,1	45,7	17,1	8,6	100
	Memnun Değil	%	3,9	17,1	34,2	34,2	10,5	100
	Hiç Memnun Değil	%	2,9	25,7	40	22,9	8,6	100
Yaya Geçişleri	Çok Memnun	%			100			100
	Memnun	%	2,1	31,9	34	21,3	11	100
	Fikri Yok	%	33,3	16,7	33,3		17	100
	Memnun Değil	%	9,1	16,9	37,7	28,6	7,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	3,1	18,8	37,5	32,8	7,8	100
Çevre Canlılığı	Çok Memnun	%		30,4	34,8	26,1	8,7	100
	Memnun	%	6,1	16,2	39,4	27,3	11,1	100
	Fikri Yok	%	6,1	30,3	27,3	30,3	6,1	100
	Memnun Değil	%	8,8	14,7	44,1	26,5	5,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	16,7	50	16,7	16,7		100
Kültürel Aktiviteler	Çok Memnun	%	9,1	27,3	36,4	27,3		100
	Memnun	%	8,2	23,3	35,6	21,9	11	100
	Fikri Yok	%	5,1	16,9	40,7	30,5	6,8	100
	Memnun Değil	%	4,3	17,4	34,8	32,6	10,9	100
	Hiç Memnun Değil	%		50	33,3	16,7		100
İletişim	Çok Memnun	%	7,1	28,6	35,7	28,6		100
	Memnun	%	5,7	21,7	41,5	22,6	8,5	100
	Fikri Yok	%	5,1	7,7	30,8	43,6	12,8	100
	Memnun Değil	%	7,1	21,4	35,7	25	10,7	100
	Hiç Memnun Değil	%	12,5	62,5	12,5	12,5		100
Güvenlik	Çok Memnun	%		16,7	44,4	33,3	5,6	100
	Memnun	%	5,4	20,2	40,3	28,7	5,4	100
	Fikri Yok	%	9,5	9,5	28,6	23,8	28,6	100
	Memnun Değil	%	14,3	28,6	19	23,8	14,3	100
	Hiç Memnun Değil	%		66,7	33,3			100
Bakım	Çok Memnun	%	33,3	33,3		33,3		100
	Memnun	%	6,7	30	43,3	10	10	100
	Fikri Yok	%	7,1	14,3	43	28,6	7,1	100
	Memnun Değil	%	6,3	18,9	36	30,5	8,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	2,6	23,1	33	30,8	10,3	100
Toplam		%	6,2	21	36,9	27,2	8,7	100

Tablo 4.57 Yaşanılan yer – Kentsel mobilyalardan memnuniyet

Yaşanılan yer		%	Beşiktaş'ta yaşayanlar	Beşiktaş dışında yaşayanlar	Toplam
Oturma Elemanları	Çok Memnun	%	66,7	33,3	100
	Memnun	%	61	39	100
	Fikri Yok	%	64,7	35,3	100
	Memnun Değil	%	50,7	49,3	100
	Hiç Memnun Değil	%	29,8	70,2	100
Çöp Kutuları	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	54,1	45,9	100
	Fikri Yok	%		100	100
	Memnun Değil	%	57	43	100
	Hiç Memnun Değil	%	42,4	57,6	100
Aydınlatma Elemanları	Çok Memnun	%	14,3	85,7	100
	Memnun	%	61,8	38,2	100
	Fikri Yok	%	39,1	60,9	100
	Memnun Değil	%	41,7	58,3	100
	Hiç Memnun Değil	%	26,3	73,7	100
Düşeme Kaplamaları	Çok Memnun	%	33,3	66,7	100
	Memnun	%	57,1	42,9	100
	Fikri Yok	%	39,4	60,6	100
	Memnun Değil	%	53,8	46,2	100
	Hiç Memnun Değil	%	31,6	68,4	100
Toplam		%	50,3	49,7	100

Yaşanılan yer ile çevresel değerlerden memnuniyet arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.58), yeşil alanlardan çok memnun olan bir kişinin Beşiktaş dışında yaşadığı, memnun olanların %56,7'sinin, memnun olmayanların %56,1'inin Beşiktaş'ta, bir fikir belirtmeyenlerin %77,8'inin ve hiç memnun olmayanların %49,7'sinin Beşiktaş dışında yaşadığı görülmektedir. Otoparklar konusunda bir fikir belirtmeyenlerin %61,5 oranla Beşiktaş dışında yaşadıkları, otoparklardan memnun olmayanların %50 oranlarla Beşiktaş'ta ve Beşiktaş dışında yaşadıkları, hiç memnun olmayanların %51,9'unun Beşiktaş'ta yaşadıkları saptanmıştır. Çevrenin genel tasarımıından memnun olanların %55,3'ünün, bir fikir belirtmeyenlerin %54,3'ünün Beşiktaş'ta, memnun olmayanların %53,9'unun Beşiktaş dışında ve hiç memnun olmayanların %51,4'ünün Beşiktaş'ta yaşadıkları tespit edilmiştir. Yaya geçişlerinden memnun olanların %59,6'sı ve bir fikir belirtmeyenlerin %66,7'si Beşiktaş dışında, memnun olmayanların %53,2'si ve hiç memnun olmayanların %56,3'ü Beşiktaş'ta yaşamaktadır. Çevre canlılığından çok memnun olanların %52,2'sinin, memnun olmayanların %55,9'unun Beşiktaş'ta, memnun olanların %50,5'inin ve fikir belirtmeyenlerin %57,6'sının Beşiktaş dışında yaşadığı ve hiç

memnun olmayanların %66,7'sinin Beşiktaş'ta yaşadığı tespit edilmiştir. Kültürel aktivitelerden çok memnun olanların %63,6'sının Beşiktaş dışında, memnun olanların %58,9'unun Beşiktaş'ta yaşadığı, fikir belirtmeyenlerin %55,9'unun ve memnun olmayanların %52,2'sinin Beşiktaş dışında yaşadıkları, hiç memnun olmayanların ise %50 oranlarla Beşiktaş'ta ve Beşiktaş dışında yaşadıkları saptanmıştır. İletişimden çok memnun olanlar %50 oranlarla Beşiktaş'ta ve Beşiktaş dışında yaşamaktadırlar. Memnun olanların %51,9'u Beşiktaş'ta, bir fikir belirtmeyenlerin %56,4'ü ve memnun olmayanların %53,6'sı Beşiktaş dışında, hiç memnun olmayanların %75'i Beşiktaş'ta yaşamaktadır. Güvenlikten çok memnun olanların %55,6'sı ve memnun olanların %50,4'ü, bir fikir belirtmeyenlerin %66,7'si Beşiktaş dışında, memnun olmayanların %61,9'unun ve hiç memnun olmayanların tamamının Beşiktaş'ta yaşadıkları saptanmıştır. Bakımdan çok memnun olanların %66,7'si, memnun olanların %53,3'ü, bir fikir belirtmeyenlerin %53,6'sı Beşiktaş dışında, memnun olmayanların %51,6'sı, hiç memnun olmayanların %53,8'i Beşiktaş'ta yaşamaktadır.

Cinsiyet, öğrenim durumu, gelir grubu ile açık alanlarda en çok rahatsız eden faktör arasındaki ilişkiler Tablo 4.59'dan incelenebilir.

Cinsiyet ile açık alanlarda rahatsız edici faktörler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kadınların en çok kirlilikten (% 31,8 oranla), erkeklerin ise kalabalıktan (% 30,8 oranla) rahatsız oldukları saptanmıştır.

Öğrenim durumu ile rahatsız edici faktörler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, açık alan kullanıcılarından üniversite mezunlarının en çok otopark sorunundan (%31,3 oranla), lise mezunlarının %31 oranla kalabalıktan, ortaokul mezunlarının %29,6 oranla kirlilikten ve ilkökul mezunlarının da en çok gürültüden (%40 oranla) rahatsız oldukları saptanmıştır.

Gelir grubuna göre rahatsız edici faktörler incelendiğinde, üst gelir grubunun en çok otopark sorunundan (%58,8 oranla), üst-orta gelir grubunun %32,1 oranla kirlilikten, orta gelir grubunun %29,2 oranla en çok kalabalıktan, alt-orta gelir grubunun %31,7 oranla kirlilikten ve kalabalıktan ve alt gelir grubunun %41,7 oranla en çok gürültüden rahatsız oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.58 Yaşanılan yer – Çevresel değerlerden memnuniyet

Yaşanılan yer		%	Beşiktaş'ta yaşayanlar	Beşiktaş dışında yaşayanlar	Toplam
Yeşil Alanlar	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	56,7	43,3	100
	Fikri Yok	%	22,2	77,8	100
	Memnun Değil	%	56,1	43,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	42,1	49,7	100
Otopark	Fikri Yok	%	38,5	61,5	100
	Memnun Değil	%	50	50	100
	Hiç Memnun Değil	%	51,9	48,1	100
Tasarım	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	55,3	44,7	100
	Fikri Yok	%	54,3	45,7	100
	Memnun Değil	%	46,1	53,9	100
	Hiç Memnun Değil	%	51,4	48,6	100
Yaya Geçişleri	Çok Memnun	%		100	100
	Memnun	%	40,4	59,6	100
	Fikri Yok	%	33,3	66,7	100
	Memnun Değil	%	53,2	46,8	100
	Hiç Memnun Değil	%	56,3	43,8	100
Çevre Canlılığı	Çok Memnun	%	52,2	47,8	100
	Memnun	%	49,5	50,5	100
	Fikri Yok	%	42,4	57,6	100
	Memnun Değil	%	55,9	41,1	100
	Hiç Memnun Değil	%	66,7	33,3	100
Kültürel Aktivite	Çok Memnun	%	36,4	63,6	100
	Memnun	%	58,9	41,1	100
	Fikri Yok	%	44,1	55,9	100
	Memnun Değil	%	47,8	52,2	100
	Hiç Memnun Değil	%	50	50	100
İletişim	Çok Memnun	%	50	50	100
	Memnun	%	51,9	48,1	100
	Fikri Yok	%	43,6	56,4	100
	Memnun Değil	%	46,4	53,6	100
	Hiç Memnun Değil	%	75	25	100
Güvenlik	Çok Memnun	%	44,4	55,6	100
	Memnun	%	49,6	50,4	100
	Fikri Yok	%	33,3	66,7	100
	Memnun Değil	%	61,9	38,1	100
	Hiç Memnun Değil	%	100		100
Bakım	Çok Memnun	%	33,3	66,7	100
	Memnun	%	46,7	53,3	100
	Fikri Yok	%	46,4	53,6	100
	Memnun Değil	%	51,6	48,4	100
	Hiç Memnun Değil	%	53,8	46,2	100
Toplam		%	50,3	49,7	100

Tablo 4.59 Cinsiyet, öğrenim durumu, gelir grubu – En çok rahatsız eden faktör

En Çok Rahatsız Eden Faktör			Kirlilik	Gürültü	Kalabalık	Otopark	Toplam
Cinsiyet	Kadın	Sayı	28	25	20	15	88
		%	31,8	28,4	22,7	17	100
	Erkek	Sayı	22	25	33	27	107
		%	20,6	23,4	30,8	25,2	100
Öğrenim Durumu	Eğitimsiz	Sayı	1	1			2
		%	50	50			100
	İlkokul	Sayı	5	6	2	2	15
		%	33,3	40	13,3	13,3	100
	Ortaokul	Sayı	8	7	6	6	27
		%	29,6	25,9	22,2	22,2	100
	Lise	Sayı	22	24	27	14	87
		%	25,3	27,6	31	16,1	100
Üniversite	Sayı	14	12	18	20	64	
	%	21,9	18,8	28,1	31,3	100	
Gelir Grubu	Alt (0-150 milyon)	Sayı	3	5	3	1	12
		%	25	41,7	25	8,3	100
	Alt-Orta (150-300 milyon)	Sayı	13	11	13	4	41
		%	31,7	26,8	31,7	9,8	100
	Orta (300-450 milyon)	Sayı	15	18	21	18	72
		%	20,8	25	29,2	25	100
	Üst- Orta (450-600 milyon)	Sayı	17	14	13	9	53
		%	32,1	26,4	24,5	17	100
	Üst (600 milyondan çok)	Sayı	2	2	3	10	17
		%	11,8	11,8	17,6	58,8	100
Toplam	Sayı	50	50	53	42	195	
	%	25,6	25,6	27,2	21,5	100	

Yaşanılan yer ile en çok rahatsız eden faktör karşılaştırıldığında (Tablo 4.60), Beşiktaş'ta yaşayanların %28,6 oranla en çok gürültüden, Beşiktaş dışında yaşayanların ise %30,9 oranla en çok kalabalıktan rahatsız oldukları gözlenmektedir.

Tablo 4.60 Yaşanılan yer – En çok rahatsız eden faktör

			En Çok Rahatsız Eden Faktör				Toplam
			Kirlilik	Gürültü	Kalabalık	Otopark Sorunu	
Yaşanılan yer	Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı	27	28	23	20	98
		%	27,6%	28,6%	23,5%	20,4%	100,0%
	Beşiktaş dışında yaşayanlar	Sayı	23	22	30	22	97
		%	23,7%	22,7%	30,9%	22,7%	100,0%
Toplam	Sayı	50	50	53	42	195	
	%	25,6%	25,6%	27,2%	21,5%	100,0%	

Yaşanılan yer ile çevreye en uygun anıt konusunda değerlendirmeler incelendiğinde (Tablo 4.61), Beşiktaş'ta yaşayanlar tarafından %69,4 oranla ve Beşiktaş dışında yaşayanlar tarafından %60,8 oranla Barbaros Anıtı çevreye en uygun anıt olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.61 Yaşanılan yer – Çevreye en uygun anıt

		Çevreye En Uygun Anıt			Toplam
		Barbaros Anıtı	75. Yıl Anıtı	Kartal Heykeli	
Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı	68	15	15	98
	%	69,4%	15,3%	15,3%	100,0%
Beşiktaş dışında yaşayanlar	Sayı	59	18	20	97
	%	60,8%	18,6%	20,6%	100,0%
Toplam	Sayı	127	33	35	195
	%	65,1%	16,9%	17,9%	100,0%

Yaşanılan yer ile kullanıcıların Beşiktaş'ın en önemli yeri konusunda değerlendirmeleri arasında çapraz tablo yapıldığında (Tablo 4.62), Beşiktaş'ta yaşayanlara göre %37,8 oranla ve Beşiktaş dışında yaşayanlara göre %38,1 oranla çarşısı, özellikle Köyiçi Bölgesi en önemli yer olarak saptanmıştır. Bunun ardından %36,7 ve %32 oranlarıyla sahili, iskele bölgesi gelmektedir.

Yaşanılan yer ile Beşiktaş'ın en olumlu yönü arasındaki çapraz tablo Tablo 4.63'te sunulmuştur. Buna göre Beşiktaş'ta yaşayanlar %39,8 oranla ve Beşiktaş dışında yaşayanlar da %50,5 oranla ulaşım kolaylığını Beşiktaş'ın en büyük kolaylığı olarak saptamışlardır. Bunun ardından Beşiktaş'ta yaşayanların %28,6'sı tarafından ve Beşiktaş dışında yaşayanların %28,9'u tarafından alışveriş kolaylığı Beşiktaş'ın olumlu yönü olarak belirtilmiştir.

Yaşanılan yer ile Beşiktaş'ın en olumsuz yönü arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.64), Beşiktaş'ta yaşayanlar %31,6 oranla ve Beşiktaş dışında yaşayanlar %41,2 oranla trafik sıkışıklığını Beşiktaş'ın en büyük zorluğu olarak tespit etmişlerdir. Bunun ardından Beşiktaş'ta yaşayanların %28,6'sı tarafından ve Beşiktaş dışında yaşayanların %27,8'i tarafından otopark sorunu zorluk olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.61 Yaşanılan yer – Beşiktaş'ın en önemli yeri

		Beşiktaş'ın En Önemli Yeri						
		Sahili, iskelesi	Çarşısı	Barbaros Anıtı	Barbaros Bulvarı	İhlamurdere Caddesi	Yıldız Parkı	Otobüs Durakları
Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı	36	37	12	7	3	2	1
	%	36,7%	37,8%	12,2%	7,1%	3,1%	2,0%	1,0%
								98
								100,0%
Beşiktaş dışında yaşayanlar	Sayı	31	37	6	14	6		3
	%	32,0%	38,1%	6,2%	14,4%	6,2%		3,1%
								100,0%
Toplam	Sayı	67	74	18	21	9	2	4
	%	34,4%	37,9%	9,2%	10,8%	4,6%	1,0%	2,1%
								100,0%

Tablo 4.63 Yaşanılan yer – Beşiktaş’ın en olumlu yönü

		Beşiktaş'ın En Olumlu Yönü				Toplam
		Ulaşım Kolaylığı	Alışveriş Kolaylığı	Heryere yakın, Merkezi olması	Her Türlü İhtiyacın Karşılama bilmesi	
Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı	39	28	11	20	98
	%	39,8%	28,6%	11,2%	20,4%	100,0%
Beşiktaş dışında yaşayanlar	Sayı	49	28	14	6	97
	%	50,5%	28,9%	14,4%	6,2%	100,0%
Toplam	Sayı	88	56	25	26	195
	%	45,1%	28,7%	12,8%	13,3%	100,0%

Tablo 4.64 Yaşanılan yer – Beşiktaş’ın en olumsuz yönü

		Beşiktaş'ın En Olumsuz Yönü				Toplam
		Trafik Sıkışıklığı	Otopark Sorunu	Kalabalık olması	Kirlilik	
Beşiktaş'ta Yaşayanlar	Sayı	31	28	26	13	98
	%	31,6%	28,6%	26,5%	13,3%	100,0%
Beşiktaş dışında yaşayanlar	Sayı	40	27	25	5	97
	%	41,2%	27,8%	25,8%	5,2%	100,0%
Toplam	Sayı	71	55	51	18	195
	%	36,4%	28,2%	26,2%	9,2%	100,0%

4.2.3.5. Beşiktaş Merkez Bölgesi’nde Yer Alan Kentsel Açık Alanlar ile Kullanım Özellikleri, Tasarım Elemanlarından, Fiziksel ve Sosyal Çevreden Memnuniyet ve Kullanıcıların Algılamaları, Değerlendirmeleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Beşiktaş Merkez Bölgesi’nde yer alan açık alanlar, Şekil 4.8 ‘de görüldüğü gibi sahil bölgesi (1,2,3,4,13), pazar bölgesi (5,6,7) ve çarşı bölgesi (8,9,10,11,12) olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır.

Bu bölgelerin geliş amacı ile çapraz tablosu yapıldığında (Tablo 4.65), sahil bölgesinin en çok %46,7 oranla yaya olarak geçiş amacıyla, pazar bölgesinin en çok %36 oranla alışveriş amacıyla ve çarşı bölgesinin de en çok %51,1 oranla alışveriş amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4.65 Bölgeler – Geliş amacı

		Geliş Amacı								Toplam
		Yaya olarak geçiş için	İşi Burada	Alışveriş	Özel işleri için (banka, doktor)	Otobüs, minibüs binmek için	Dinlenmek, hava almak için	Vapura, motora binmek için	Arkadaşlarıyla buluşmak için	
Bölgeler	Sahil	Sayı 35 %	2 2,7%			8 10,7%	25 33,3%	5 6,7%		75 100,0%
	Pazar	Sayı 20 %	5 6,7%	27 36,0%	5 6,7%	4 5,3%	12 16,0%		2 2,7%	75 100,0%
	Çarşı	Sayı 5 %		23 51,1%	5 11,1%	2 4,4%	7 15,6%		3 6,7%	45 100,0%
Toplam		Sayı 60 %	7 3,6%	50 25,6%	10 5,1%	14 7,2%	44 22,6%	5 2,6%	5 2,6%	195 100,0%

Bu bölgeler ile kullanıcıların açık alanlara geliş sıklığı arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 4.66), sahil bölgesinde (%29,3 oranla) ve pazar bölgesinde (%33,3 oranla) kullanıcıların hergün, çarşı bölgesinde de %28,9 oranlarla haftada 3-4 gün ve onbeş günde bir açık alanlara geldikleri saptanmıştır.

Tablo 4.66 Bölgeler – Kullanım sıklığı

			Geliş Sıklığı				
			Hergün	Haftada 3-4 gün	Haftada bir	Onbeş günde bir	Ayda bir
Bölgeler	Sahil	Sayı	22	16	12	19	4
		%	29,3%	21,3%	16,0%	25,3%	5,3%
	Pazar	Sayı	25	9	22	15	4
		%	33,3%	12,0%	29,3%	20,0%	5,3%
	Çarşı	Sayı	8	13	9	13	2
		%	17,8%	28,9%	20,0%	28,9%	4,4%
Toplam	Sayı	55	38	43	47	10	
	%	28,2%	19,5%	22,1%	24,1%	5,1%	

Bölgeler ile kullanıcıların açık alanlarda kalma süresi incelendiğinde (Tablo 4.67), kullanıcıların sahil bölgesinde (46,7 oranla) ve pazar bölgesinde (%32 oranla) 5-10 dakika kaldıkları, çarşı bölgesinde ise %40 oranla yarım saat-bir saat arası kaldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.67 Bölgeler – Kullanım süresi

			Kullanım Süresi				Toplam
			5-10 Dakika	Yarım saatten az	Yarım saat-Bir saat arası	Bir saatten fazla	
Bölgeler	Sahil	Sayı	35	11	12	17	75
		%	46,7%	14,7%	16,0%	22,7%	100,0%
	Pazar	Sayı	24	21	20	10	75
		%	32,0%	28,0%	26,7%	13,3%	100,0%
	Çarşı	Sayı	10	7	18	10	45
		%	22,2%	15,6%	40,0%	22,2%	100,0%
Toplam	Sayı	69	39	50	37	195	
	%	35,4%	20,0%	25,6%	19,0%	100,0%	

Bölgeler ile ulaşım araçları arasındaki ilişkiler Tablo 4.68’de sunulmuştur. Buna göre, sahil bölgesinde kullanıcıların %33,3 oranla yaya, %33,3 oranla deniz taşıtlarıyla, pazar bölgesinde %53,3 oranla çoğunlukla yaya olarak, çarşı bölgesinde

de %62,2 oranla kullanıcıların bölgeye çoğunlukla yaya olarak ulaştıkları gözlenmektedir.

Tablo 4.68 Bölgeler – Ulaşım aracı

		Ulaşım Aracı					Toplam
		Özel Oto	Otobüs	Minibüs	Yaya	Vapur, Motor	
Sahil	Sayı	1	21	3	25	25	75
	%	1,3%	28,0%	4,0%	33,3%	33,3%	100,0%
Pazar	Sayı	5	18	11	40	1	75
	%	6,7%	24,0%	14,7%	53,3%	1,3%	100,0%
Çarşı	Sayı	4	8	4	28	1	45
	%	8,9%	17,8%	8,9%	62,2%	2,2%	100,0%
Toplam	Sayı	10	47	18	93	27	195
	%	5,1%	24,1%	9,2%	47,7%	13,8%	100,0%

Bölgeler ile kullanıcıların tasarım elemanlarından memnuniyetleri arasındaki ilişkiler şu şekilde belirtilebilir:

Bölgeler ile oturma elemanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.69), sahil bölgesinde kullanıcıların %33,3 oranla oturma elemanlarından memnun olmadığı, pazar bölgesinde memnun olanların ve olmayanların aynı oranda oldukları (%34,7) gözlenmektedir. Çarşı bölgesinde de en çok %40 oranla kullanıcıların oturma elemanlarından memnun olmadıkları saptanmıştır.

Tablo 4.69 Bölgeler – Oturma elemanlarından memnuniyet düzeyi

		Oturma Elemanlarından Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		23	6	25	21	75
	%		30,7%	8,0%	33,3%	28,0%	100,0%
Pazar	Sayı	1	26	6	26	16	75
	%	1,3%	34,7%	8,0%	34,7%	21,3%	100,0%
Çarşı	Sayı	2	10	5	18	10	45
	%	4,4%	22,2%	11,1%	40,0%	22,2%	100,0%
Toplam	Sayı	3	59	17	69	47	195
	%	1,5%	30,3%	8,7%	35,4%	24,1%	100,0%

Bölgeler ile çöp kutularından memnuniyet arasında çapraz tablo incelendiğinde (Tablo 4.70), sahil bölgesinde en çok %41,3 oranla, pazar bölgesinde en çok %49,3 oranla ve çarşı bölgesinde de en çok %55,6 oranla kullanıcıların nitelik ve sayı bakımından çöp kutularından memnun olmadıkları gözlenmektedir.

Tablo 4.70 Bölgeler – Çöp kutularından memnuniyet düzeyi

		Çöp Kutularından Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		14	3	31	27	75
	%		18,7%	4,0%	41,3%	36,0%	100,0%
Pazar	Sayı	1	18		37	19	75
	%	1,3%	24,0%		49,3%	25,3%	100,0%
Çarşı	Sayı		5	2	25	13	45
	%		11,1%	4,4%	55,6%	28,9%	100,0%
Toplam	Sayı	1	37	5	93	59	195
	%	,5%	19,0%	2,6%	47,7%	30,3%	100,0%

Bölgeler ile aydınlatma elemanları arasında çapraz tablo yapıldığında (Tablo 4.71), sahil bölgesinde en çok %50,7 oranla, pazar bölgesinde en çok %56 oranla ve çarşı bölgesinde de en çok %66,7 oranla kullanıcıların aydınlatma elemanlarından memnun oldukları görülmektedir.

Tablo 4.71 Bölgeler – Aydınlatma elemanlarından memnuniyet düzeyi

		Aydınlatma Elemanlarından Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	3	38	10	15	9	75
	%	4,0%	50,7%	13,3%	20,0%	12,0%	100,0%
Pazar	Sayı	4	42	8	13	8	75
	%	5,3%	56,0%	10,7%	17,3%	10,7%	100,0%
Çarşı	Sayı		30	5	8	2	45
	%		66,7%	11,1%	17,8%	4,4%	100,0%
Toplam	Sayı	7	110	23	36	19	195
	%	3,6%	56,4%	11,8%	18,5%	9,7%	100,0%

Bölgeler ile döşeme kaplamalarından memnuniyet arasındaki çapraz tablo sonucunda (Tablo 4.72), sahil bölgesinde ve pazar bölgesinde %52 oranlarla ve çarşı bölgesinde de %44,4 oranla kullanıcıların döşeme kaplamalarından memnun oldukları saptanmıştır.

Tablo 4.7 Bölgeler – Döşeme kaplamalarından memnuniyet düzeyi

		Döşeme Kaplamalarından Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	3	39	15	10	8	75
	%	4,0%	52,0%	20,0%	13,3%	10,7%	100,0%
Pazar	Sayı	3	39	14	14	5	75
	%	4,0%	52,0%	18,7%	18,7%	6,7%	100,0%
Çarşı	Sayı		20	4	15	6	45
	%		44,4%	8,9%	33,3%	13,3%	100,0%
Toplam	Sayı	6	98	33	39	19	195
	%	3,1%	50,3%	16,9%	20,0%	9,7%	100,0%

Bölgeler ile fiziksel ve sosyal çevre koşullarından memnuniyet arasındaki ilişkiler incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Bölgeler ile yeşil alanlar arasındaki ilişkiler Tablo 4.73'ten incelenebilir. Buna göre, sahil bölgesinde kullanıcıların en çok %41,3 oranla, pazar bölgesinde %48 oranla ve çarşı bölgesinde de %68,9 oranla yeşil alanlardan memnun olmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.73 Bölgeler – Çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeyi

		Çevredeki Yeşil Alanlardan Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		14	3	31	27	75
	%		18,7%	4,0%	41,3%	36,0%	100,0%
Pazar	Sayı	1	14	3	36	21	75
	%	1,3%	18,7%	4,0%	48,0%	28,0%	100,0%
Çarşı	Sayı		2	3	31	9	45
	%		4,4%	6,7%	68,9%	20,0%	100,0%
Toplam	Sayı	1	30	9	98	57	195
	%	,5%	15,4%	4,6%	50,3%	29,2%	100,0%

Bölgeler ile otoparklardan memnuniyet arasındaki çapraz tablo incelendiğinde (Tablo 4.74), sahil bölgesinde en çok %48 oranla kullanıcıların otoparklardan hiç memnun olmadıkları, pazar bölgesinde kullanıcıların %50,7'sinin memnun değilim cevabı verdiği ve çarşı bölgesinde de %86,7 oranla çoğunluğun hiç memnun olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.74 Bölgeler – Otoparklardan memnuniyet düzeyi

			Otoparklardan Memnuniyet Düzeyi			Toplam
			Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Bölgeler	Sahil	Sayı	8	31	36	75
		%	10,7%	41,3%	48,0%	100,0%
	Pazar	Sayı	4	38	33	75
		%	5,3%	50,7%	44,0%	100,0%
	Çarşı	Sayı	1	5	39	45
		%	2,2%	11,1%	86,7%	100,0%
Toplam	Sayı	13	74	108	195	
	%	6,7%	37,9%	55,4%	100,0%	

Bölgelere göre genel olarak çevresel düzenlemelerden memnuniyet incelendiğinde (Tablo 4.75), kullanıcıların sahil bölgesinde en çok %41,3 oranla, pazar bölgesinde en çok %37,3 oranla ve çarşı bölgesinde de en çok %37,8 oranla tasarımı elemanlarından memnun olmadıkları gözlenmektedir.

Tablo 4.75 Bölgeler – Çevresel düzenlemelerden memnuniyet düzeyi

		Çevresel Düzenlemelerden Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		17	13	31	14	75
	%		22,7%	17,3%	41,3%	18,7%	100,0%
Pazar	Sayı	2	20	12	28	13	75
	%	2,7%	26,7%	16,0%	37,3%	17,3%	100,0%
Çarşı	Sayı		10	10	17	8	45
	%		22,2%	22,2%	37,8%	17,8%	100,0%
Toplam	Sayı	2	47	35	76	35	195
	%	1,0%	24,1%	17,9%	39,0%	17,9%	100,0%

Bölgelere göre yaya geçişlerinden memnuniyet dereceleri Tablo 4.76'dan incelenebilir. Buna göre, sahil bölgesinde kullanıcıların en çok %44 oranla, pazar bölgesinde %38,7 oranla ve çarşı bölgesinde de %33,3 oranla kullanıcıların yaya geçişlerinden memnun değilim yanıtı verdikleri görülmektedir.

Bölgeler ile çevre canlılığından memnuniyet arasındaki ilişkileri tespit etmek için yapılan çapraz tablonun (Tablo 4.77) değerlendirilmesi sonucunda, kullanıcıların genel olarak her üç bölgede de çevre canlılığından memnun oldukları gözlenmektedir. buna göre sahil bölgesinde %56 oranla, pazar bölgesinde %48,7

oranla ve çarşı bölgesinde de %48,9 oranla kullanıcıların çevre canlılığından memnun oldukları saptanmıştır.

Tablo 4.76 Bölgeler – Yaya geçişlerinden memnuniyet düzeyi

		Yaya Geçişlerinden Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		13	1	33	28	75
	%		17,3%	1,3%	44,0%	37,3%	100,0%
Pazar	Sayı	1	21	2	29	22	75
	%	1,3%	28,0%	2,7%	38,7%	29,3%	100,0%
Çarşı	Sayı		13	3	15	14	45
	%		28,9%	6,7%	33,3%	31,1%	100,0%
Toplam	Sayı	1	47	6	77	64	195
	%	,5%	24,1%	3,1%	39,5%	32,8%	100,0%

Tablo 4.77 Bölgeler – Çevre canlılığından memnuniyet düzeyi

		Çevre Canlılığından Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	11	42	13	9		75
	%	14,7%	56,0%	17,3%	12,0%		100,0%
Pazar	Sayı	7	35	13	17	3	75
	%	9,3%	46,7%	17,3%	22,7%	4,0%	100,0%
Çarşı	Sayı	5	22	7	8	3	45
	%	11,1%	48,9%	15,6%	17,8%	6,7%	100,0%
Toplam	Sayı	23	99	33	34	6	195
	%	11,8%	50,8%	16,9%	17,4%	3,1%	100,0%

Bölgeler ile kullanıcıların kültürel aktivitelerden memnuniyeti Tablo 4.78'den incelenebilir. Buna göre, sahil bölgesinde kullanıcıların en çok %38,7 oranla memnun oldukları, pazar bölgesinde en çok %32 oranla bir fikir belirtilmediği ve çarşı bölgesinde de en çok %60 oranla kullanıcıların kültürel aktivitelerden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bölgeler ile kullanıcıların iletişimden memnuniyeti Tablo 4.79'da sunulmuştur. Buna göre her üç bölgede de kullanıcıların genel olarak iletişimden memnun oldukları gözlenmektedir. Sahil bölgesinde kullanıcıların %54,7'sinin, pazar bölgesinde %52'sinin ve çarşı bölgesinde de %57,8'inin çoğunlukla memnun oldukları saptanmıştır.

Tablo 4.78 Bölgeler – Mevcut kültürel aktivitelerden memnuniyet düzeyi

		Mevcut Kültürel Aktivitelerden Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	5	29	23	18		75
	%	6,7%	38,7%	30,7%	24,0%		100,0%
Pazar	Sayı	5	17	24	23	6	75
	%	6,7%	22,7%	32,0%	30,7%	8,0%	100,0%
Çarşı	Sayı	1	27	12	5		45
	%	2,2%	60,0%	26,7%	11,1%		100,0%
Toplam	Sayı	11	73	59	46	6	195
	%	5,6%	37,4%	30,3%	23,6%	3,1%	100,0%

Tablo 4.79 Bölgeler – İletişimden memnuniyet düzeyi

		İletişimden Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	7	41	16	9	2	75
	%	9,3%	54,7%	21,3%	12,0%	2,7%	100,0%
Pazar	Sayı	5	39	18	11	2	75
	%	6,7%	52,0%	24,0%	14,7%	2,7%	100,0%
Çarşı	Sayı	2	26	5	8	4	45
	%	4,4%	57,8%	11,1%	17,8%	8,9%	100,0%
Toplam	Sayı	14	106	39	28	8	195
	%	7,2%	54,4%	20,0%	14,4%	4,1%	100,0%

Bölgeler ile kullanıcıların güvenlikten memnuniyeti arasındaki ilişkiler incelendiğinde (Tablo 4.80), kullanıcıların genel olarak her üç bölgede de güvenlikten memnun oldukları gözlenmektedir. Sahil bölgesinde %70,7 oranla, pazar bölgesinde %70,7 oranla ve çarşı bölgesinde de %51,1 oranla kullanıcıların çoğunluğunun güvenlikten memnun olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8 Bölgeler – Toplumsal güvenlikten memnuniyet düzeyi

		Toplumsal Güvenlikten Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı	4	53	8	8	2	75
	%	5,3%	70,7%	10,7%	10,7%	2,7%	100,0%
Pazar	Sayı	8	53	9	5		75
	%	10,7%	70,7%	12,0%	6,7%		100,0%
Çarşı	Sayı	6	23	4	8	4	45
	%	13,3%	51,1%	8,9%	17,8%	8,9%	100,0%
Toplam	Sayı	18	129	21	21	6	195
	%	9,2%	66,2%	10,8%	10,8%	3,1%	100,0%

Bölgelere göre kullanıcıların bakımdan memnuniyeti Tablo 4.81'den incelenebilir. Buna göre kullanıcılar, sahil bölgesinde en çok %56 oranla, pazar bölgesinde en çok %41,3 oranla ve çarşı bölgesinde de en çok %48,9 oranla bakımdan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.81 Bölgeler – Çevresel bakımdan memnuniyet düzeyi

		Çevresel Bakımdan Memnuniyet Düzeyi					Toplam
		Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil	
Sahil	Sayı		8	12	42	13	75
	%		10,7%	16,0%	56,0%	17,3%	100,0%
Pazar	Sayı	3	16	12	31	13	75
	%	4,0%	21,3%	16,0%	41,3%	17,3%	100,0%
Çarşı	Sayı		6	4	22	13	45
	%		13,3%	8,9%	48,9%	28,9%	100,0%
Toplam	Sayı	3	30	28	95	39	195
	%	1,5%	15,4%	14,4%	48,7%	20,0%	100,0%

Bölgeler ile kullanıcıların algılamaları, değer yargıları arasındaki ilişkiler incelendiğinde şu sonuçlar gözlenmektedir:

Bölgeler ile erişilebilirlik arasındaki ilişkilere göre (Tablo 4.82) Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin genel olarak ulaşılabilirliği yüksek bir bölge olduğu saptanmıştır. Sahil bölgesinde kullanıcılar %85,3 oranla, pazar bölgesinde %82,7 ve çarşı bölgesinde de %82,2 oranla kolay ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.82 Bölgeler – Erişilebilirlik

			Kolay Ulaşabiliyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Bölgeler	Sahil	Sayı	64	11	75
		%	85,3%	14,7%	100,0%
	Pazar	Sayı	62	13	75
		%	82,7%	17,3%	100,0%
	Çarşı	Sayı	37	8	45
		%	82,2%	17,8%	100,0%
Toplam	Sayı	163	32	195	
	%	83,6%	16,4%	100,0%	

Bölgeler ile otobüs duraklarının olduğu alanlarda yaya olarak hareketlilik arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde (Tablo 4.83), kullanıcıların her üç bölgede de yaya olarak rahat hareket edemedikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Sahil bölgesinde %64 oranla, pazar bölgesinde %54,7 oranla ve çarşı bölgesinde de %68,9 oranla kullanıcıların çoğunluğunun yaya olarak hareketlilikten memnun olmadıkları gözlenmektedir.

Tablo 4.83 Bölgeler – Yaya olarak rahat hareket edebilme

			Yaya Olarak Rahat Hareket Edebiliyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Bölgeler	Sahil	Sayı	27	48	75
		%	36,0%	64,0%	100,0%
	Pazar	Sayı	34	41	75
		%	45,3%	54,7%	100,0%
	Çarşı	Sayı	14	31	45
		%	31,1%	68,9%	100,0%
	Toplam	Sayı	75	120	195
		%	38,5%	61,5%	100,0%

Bölgelere göre karşıdan karşıya geçişlerde sorun yaşanıp yaşanmadığı konusunda çapraz tablo yapıldığında (Tablo 4.84), her üç bölgede de kullanıcılar karşıdan karşıya geçişlerde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sahil bölgesinde %77,3 oranla, pazar bölgesinde %68 oranla ve çarşı bölgesinde de %68,9 oranla kullanıcıların çoğunluğunun sorun yaşadığı gözlenmektedir.

Tablo 4.84 Bölgeler – Yaya geçişlerinde sorun

			Karşıdan Karşıya Geçerken Sorun Yaşıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Bölgeler	Sahil	Sayı	58	17	75
		%	77,3%	22,7%	100,0%
	Pazar	Sayı	51	24	75
		%	68,0%	32,0%	100,0%
	Çarşı	Sayı	31	14	45
		%	68,9%	31,1%	100,0%
Toplam	Sayı	140	55	195	
	%	71,8%	28,2%	100,0%	

Bölgeler ile en çok rahatsız edici faktör arasındaki çapraz tablo sonuçlarına göre (Tablo 4.85), kullanıcıların sahil bölgesinde en çok kalabalıktan (%34,7 oranla), pazar bölgesinde gürültüden (%26,7 oranla) ve otopark sorunundan (%26,7 oranla), çarşı bölgesinde de gürültüden (%28,9 oranla) rahatsız oldukları gözlenmektedir.

Tablo 4.85 Bölgeler – En çok rahatsız edici faktör

			En Çok Rahatsız Eden Faktör				Toplam
			Kirlilik	Gürültü	Kalabalık	Otopark Sorunu	
Bölgeler	Sahil	Sayı	21	17	26	11	75
		%	28,0%	22,7%	34,7%	14,7%	100,0%
	Pazar	Sayı	19	20	16	20	75
		%	25,3%	26,7%	21,3%	26,7%	100,0%
	Çarşı	Sayı	10	13	11	11	45
		%	22,2%	28,9%	24,4%	24,4%	100,0%
Toplam	Sayı	50	50	53	42	195	
	%	25,6%	25,6%	27,2%	21,5%	100,0%	

Bölgeler ile Beşiktaş'ın en önemli yeri konusunda kullanıcıların değerlendirmeleri arasındaki ilişkiler Tablo 4.86'da sunulmuştur. Buna göre, sahil bölgesinde kullanıcıların en çok %41,3'ü sahilini, iskelesini, pazar bölgesinde en çok %41,3'ü ve çarşı bölgesinde de en çok %48,9'u çarşısını en önemli yeri olarak algılamaktadır.

Bölgelere göre Beşiktaş'ın en olumlu yönü konusunda kullanıcı değerlendirmeleri incelendiğinde (Tablo 4.87), her üç bölgede de ulaşım kolaylığı en büyük kolaylık olarak saptanmıştır. Sahil bölgesinde kullanıcıların %56'sı, pazar bölgesinde %38,7'si ve çarşı bölgesinde de %37,8'i ulaşım kolaylığı cevabını vermişlerdir.

Bölgeler ile Beşiktaş'ın en olumsuz yönü konusunda kullanıcı değerlendirmeleri arasındaki çapraz tablo incelendiğinde (Tablo 4.88) her üç bölgede de trafik sıkışıklığı en büyük zorluk olarak belirtilmiştir. Sahil bölgesinde %37,3 oranla en çok, pazar bölgesinde %34,7 oranla en çok ve çarşı bölgesinde de %37,8 oranla en çok trafik sıkışıklığı cevabı verilmiştir.

Tablo 4.86 Bölgeler – Beşiktaş’ın en önemli yeri

		Beşiktaş’ın En Önemli Yeri							Toplam
		Sahili, iskelesi	Çarşısı	Barbaros Anıtı	Barbaros Bulvarı	İhlamurdere Caddesi	Yıldız Parkı	Otobüs Durakları	
Bölgeler	Sahil	Sayı 31 41,3%	21 28,0%	7 9,3%	8 10,7%	4 5,3%	2 2,7%	2 2,7%	75 100,0%
	Pazar	Sayı 26 34,7%	31 41,3%	7 9,3%	7 9,3%	3 4,0%		1 1,3%	75 100,0%
	Çarşı	Sayı 10 22,2%	22 48,9%	4 8,9%	6 13,3%	2 4,4%		1 2,2%	45 100,0%
Toplam		Sayı 67 34,4%	74 37,9%	18 9,2%	21 10,8%	9 4,6%	2 1,0%	4 2,1%	195 100,0%

Tablo 4.87 Bölgeler – Beşiktaş’ın en olumlu yönü

			Beşiktaş'ın En Olumlu Yönü				Toplam 1.
			Ulaşım Kolaylığı	Alışveriş Kolaylığı	Heryere yakın, Merkezi olması	Her Türlü İhtiyacın Kolay Karşılanabilmesi	
Bölgeler	Sahil	Sayı	42	21	8	4	75
		%	56,0%	28,0%	10,7%	5,3%	100,0%
	Pazar	Sayı	29	25	11	10	75
		%	38,7%	33,3%	14,7%	13,3%	100,0%
	Çarşı	Sayı	17	10	6	12	45
		%	37,8%	22,2%	13,3%	26,7%	100,0%
Toplam	Sayı	88	56	25	26	195	
	%	45,1%	28,7%	12,8%	13,3%	100,0%	

Tablo 4.88 Bölgeler – Beşiktaş’ın en olumsuz yönü

			Beşiktaş'ın En Olumsuz Yönü				Toplam
			Trafik Sıkışıklığı	Otopark Sorunu	Kalabalık olması	Kirlilik	
Bölgeler	Sahil	Sayı	28	21	19	7	75
		%	37,3%	28,0%	25,3%	9,3%	100,0%
	Pazar	Sayı	26	20	20	9	75
		%	34,7%	26,7%	26,7%	12,0%	100,0%
	Çarşı	Sayı	17	14	12	2	45
		%	37,8%	31,1%	26,7%	4,4%	100,0%
Toplam	Sayı	71	55	51	18	195	
	%	36,4%	28,2%	26,2%	9,2%	100,0%	

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlar hem bireysel, hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak için kentsel açık alanlara ihtiyaç duyarlar. Ortak kullanım alanları ya da açık alanlar farklı geçmişe, kültüre, ekonomik ve sosyal yapıya sahip insanlar arasındaki etkileşimi güçlendiren, sosyal bütünleşmeyi sağlayan niteliğe sahiptir. Toplumun kültürünü, değerlerini, gelişim sürecini yansıtan mekanlardır. Toplumun yaşam biçimindeki değişimler açık mekan kullanımını etkileyen ve belirleyen önemli faktörlerdir. Açık mekanların başarısı, bu mekanların kullanımıyla orantılıdır.

Ancak nüfus artışı ve kentleşme birçok sosyo-ekonomik sorun yaratmakta, özellikle büyük kentlerde toplumsal yaşam için önemli ögeler olan açık alanlar bozulmakta, yok olmakta ve bunun sonucu olarak toplumsal yaşam kalitesi bozulmaktadır. Bu nedenle önemi giderek artan kamusal açık alanlarla ilgili araştırmalara ağırlık verilmesi ve yapılan kamusal açık alan düzenlemelerinde tasarım kriterlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Böylece açık alanların başarısının, kullanımının ve kalitesinin artırılması sağlanacaktır.

Bu çalışmada, açık alanların sürdürülebilir kullanımları ve geliştirilebilmeleri için, kentsel gelişme kriterleri ve tasarım kriterleri ile birlikte, kullanıcıların istek ve değerlendirmelerinin bir bütün içinde ele alınmasının gerekliliği ortaya konmaya çalışılmıştır. Çevresel değerlendirme ve tasarım modelleri ile ilgili çalışmalarda katılımın ve kullanıcıların değerlendirmelerinin rolü vurgulanmaktadır. Kamusal açık alanların kullanılması ve yaşanabilir olması, o alanları kullanan kişilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle kullanıcıların istekleri ve değerlendirmeleri bu alanların tasarımında önemli bir faktördür. Farklı sosyal, kültürel ve ekonomik yapıya sahip kent halkının tercihlerinin gözönüne alınması gerekmektedir.

Bu çalışmada, kullanıcıların istek ve değerlendirmelerini saptamak amacıyla oluşturulan değerlendirme kriterlerine dayanarak Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde saptanan kentsel açık alanlar değerlendirilmektedir.

Kullanıcıların fonksiyon, kimlik, güvenlik, sosyal yaşam, form kriterleri açısından memnuniyet düzeyleri ölçülmüş, istek ve beklentilerinin neler olabileceği saptanmaya çalışılmıştır.

Saptanan amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmektedir:

- Kullanıcıların sosyo demografik özellikleri;

Anket sonuçlarına göre, açık alan kullanıcılarının %55'i erkek, %45'i de kadındır. Çoğunluğunun lise (%45) ve üniversite (%27) mezunu olduğu saptanmıştır. Kullanıcıların büyük kısmını ev hanımları (%20), üniversite öğrencileri (%16), emekliler (%16) ve çalışanlar (%16) oluşturmaktadır. Kullanıcıların çoğunluğunun orta gelir grubuna (%37) ve orta-üst gelir grubuna (%27) mensup olduğu saptanmıştır.

Anket sonuçları incelendiğinde, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan kentsel açık alanlar yalnız Beşiktaş'ta yaşayanlar tarafından değil, İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasında yer alan birçok semtte yaşayan kişiler tarafından kullanıldığı saptanmıştır. Bir transit nokta niteliğinde olması ve bölgede iskelelerin yer alması geçiş amaçlı kullanıma neden olmaktadır. Yaşanılan yer ile geliş amacı arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Beşiktaş'ta yaşayanların daha çok (%38,8 oranla) alışveriş, Beşiktaş dışında yaşayanlar ise daha çok (%45,4 oranla) geçiş amacıyla açık alanları kullandıkları görülmektedir.

- Kullanıcıların açık alanları kullanım şekline ilişkin özellikler;

Kullanıcıların açık alanlara geliş amacı incelendiğinde, çoğunluğun geçiş amacıyla (%30), alışveriş amacıyla (%25) ve dinlenmek amacıyla (%22,5) geldikleri görülmektedir.

Ev hanımı ve emeklilerin daha çok gezmek ve alışveriş amaçlı, üniversite öğrencileri ve çalışanların ise daha çok geçiş amaçlı ve ulaşım araçlarını kullanmak amacıyla bölgeye geldikleri anlaşılmaktadır.

Açık alanlara hergün gelenlerin oranı %29 ile sınırlıdır. Alanda kalma süresi incelendiğinde de 5-10 dakika kalanların oranı %35 ile en fazladır. Bu grubu daha çok geçiş amacıyla bu alanlara gelenler oluşturmaktadır.

Geliş amacı ile kullanım süresi karşılaştırıldığında, transit kullanım amacıyla açık alanlara gelen kullanıcıların %98'inin 5-10 dakika, işi burada olduğu için gelenlerin tamamının bir saatten fazla, alışveriş amacıyla gelenlerin %48'inin yarım saatten az, özel işleri için gelenlerin %40'ının yarım saat-bir saat arası bu alanları kullandıkları saptanmıştır. Otobüse, minibüse binmek için gelenlerin %57,1'i yarım saatten az, dinlenmek amacıyla gelenlerin %59,1'i yarım saat-bir saat arası, deniz taşıtlarını kullananların tamamı yarım saatten az ve arkadaşlarıyla buluşmak için gelenlerin tamamı birkaç dakika bu açık alanları kullanmaktadır.

- Kullanıcıların memnuniyeti ve değerlendirmeleri;

Değerlendirme modelinde tanımlanan ve açık alanların kalitesini oluşturan kriterler çerçevesinde, kullanıcıların Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanları değerlendirmeleri incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır;

Erişilebilirlik – fonksiyon açısından; Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan erişilebilirliği yüksek bölgeler olarak nitelendirilebilir. Kullanıcıların %84'ü açık alanların erişilebilir olduğunu belirtmektedirler.

Ayrıca Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin fonksiyonların çeşitliliğine sahip olduğu gözlenmektedir. Transit geçişin, ticaret ve iş aktivitelerinin yoğun olarak yer aldığı bir bölgedir.

Kullanıcıların %71'i Beşiktaş Halk Pazarı'nı kullanmamaktadır. Kullanıcıların %53'ü pazarın kaldırılmasını uygun görmektedir. Kaldırılma nedeni olarak yerinin uygun olmaması gösterilmektedir.

Çevredeki yeşil alanlar kullanıcılar tarafından yetersiz bulunmuştur. Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre, kullanıcıların %50'si çevredeki yeşil alanlardan memnun olmadığını, %29'u da hiç memnun olmadığını belirtmiştir.

Form – Biçim – Estetik açısından; Yeni yapılan (75. Yıl) Anıt kullanıcıların %58'i tarafından beğenilmemektedir. Çok yüksek olması, bir anlam ifade etmemesi beğenilmeme nedenleri olarak saptanmıştır.

Yaşanabilirlik açısından; Açık alanların konfor açısından değerlendirilmesi yapıldığında, kullanıcıların genel olarak oturma elemanlarından ve çöp kutularından nitelik ve sayı açısından memnun olmadıkları, aydınlatma elemanları ve döşeme kaplamalarından ise memnun oldukları görülmektedir. Özellikle otobüs durakları ve iskelelerin bulunduğu bölgede yeterli oturma elemanları ve çöp kutuları olmadığı belirtilmektedir.

Beşiktaş Merkez Bölgesi toplumsal açıdan güvenli bir bölge olarak nitelendirilebilir. Kullanıcıların %66'sı toplumsal güvenlikten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ancak kullanıcılar genel olarak yaya güvenliğinden memnun olmadıklarını, yaya geçitlerinde ve otobüs duraklarının bulunduğu bölgede hareket etmekte güçlük çektiklerini belirtmektedirler. Kalabalık bir çevre oluşu ve yaya güvenliğinin olmaması sorun olarak tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarından bir diğeri kullanıcıların kentsel açık alanların bakımından memnun olmamalarıdır. Kullanıcıların %49'u bakımdan memnun değil ve %20'si de hiç memnun değildir. Kirliliğin alanda rahatsız edici bir faktör olduğu ve bölgenin daha fazla bakıma ihtiyacı olduğu belirtilmiştir.

Sosyal yaşam açısından; Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yer alan açık alanlar sosyal iletişimin gerçekleştiği alanlar olarak nitelendirilebilir. Kullanıcıların genel olarak çevre canlılığından, kültürel aktivitelerden ve sosyal iletişimden memnun oldukları saptanmıştır. Kullanıcıların %51'i çevre canlılığından, %37'si kültürel aktivitelerden ve %54'ü de sosyal iletişimden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Kimlik ögeleri açısından; araştırmalarımız sonucunda, Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde kimlik ve imaj ile ilgili sorunların yaşandığını ve bölgenin bir kimlik arayışı içerisinde olduğunu söyleyebiliriz.

Açık alan kullanıcılarının çoğunluğu (%65) Barbaros Anıtı'nı çevreye en uygun anıt olarak saptamıştır. Kullanıcılar tarafından bu cevabın verilmesinde Anıt'ın tarihi niteliğinin olması önemli bir etken olmuştur.

Kullanıcıların çoğunluğu Beşiktaş'ın yaşamak, yön bulmak yönünden kolay bir semt olduğunu düşünmektedir. Beşiktaş'ın çarşısı ve sahil kesimi en önemli yerleri olarak saptanmıştır.

Kullanıcılar tarafından ulaşım kolaylığı Beşiktaş'ın en olumlu yönü olarak kabul edilirken, trafik sıkışıklığı da en olumsuz yönü olarak belirtilmektedir.

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde yapılan anket çalışması ve gözlemler sonucunda genel olarak ulaşım sorunları, yaya güvenliği, otopark sıkıntısı, kullanım yoğunluğu ve kirlilik sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beşiktaş alışveriş geçiş amaçlı kullanımın yoğun olduğu bir bölgedir. Yaya ve taşıt kullanımının yoğun olarak birlikte bulunması nedeniyle Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde trafiğin düzenlenmesi gerekmektedir. Knack (1982), Michigan'da 1960 ve 1970 yılları arasında yayalar tarafından yoğun kullanımın gözlemlendiği 150 bölgenin yayalaştırıldığını, sonuçta bu bölgelerin kullanımının ve kalitesinin arttığını belirtmektedir. Beşiktaş Merkez Bölgesi'nde de trafik düzeninin arazi kullanım kararları ile birlikte yeniden düzenlenmesi, yayaların rahat hareket edebilmesini sağlamak amacıyla çarşı bölgesinin yayalaştırılması bu bölgenin kalitesinin artırılmasını sağlayacaktır.

Sahil bölgesi ile çarşı bölgesi arasında yaya olarak ulaşım açısından kopukluk olduğu tespit edilmiştir. Bu bölgenin yayalar için güvenli ve rahat hareket edilebilir nitelikte olması, sahil ve ticaret alanı arasında güvenli yaya ilişkisinin kurulması gerekmektedir.

Beşiktaş Merkez Bölgesi'nin ana ulaşım akslarının düğüm noktasında yer alması nedeniyle bölgede kentsel açık alanlar arasında kopukluk söz konusudur. Bu kopukluğu önlemek amacıyla yaya ulaşımının ön planda olduğu düzenlemeler yapılmalıdır.

Beşiktaş Halk Pazarı'nın trafik problemleri yaratması nedeniyle kullanıcılarca yeri uygun bulunmamaktadır. Ayrıca yeni yapılan 75. Yıl Anıtı çok yüksek olması ve bir anlam ifade etmemesi nedeniyle kullanıcıların çoğunluğu tarafından beğenilmemektedir. Bu nedenlerle bu bölge kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde yeniden düzenlenmelidir.

Halkın Beşiktaş'ta meydan olarak algıladığı bölge sahilde yer alan Barbaros Anıtı ve çevresidir. Açık alan kullanıcıları bu bölgenin tarihi önemini vurgulamaktadırlar. Ancak alanı kazanmak için yapılan düzenlemeler kullanıcının isteklerine cevap vermemektedir. Bu bölgenin mekan olarak algılanmasının sağlanması gerekmektedir.

Beşiktaş Merkez Bölgesi, iş merkezlerinin bulunduğu ve yoğun kentsel kullanım olduğu bir bölgedir. Özellikle bu tür bölgelerde kentsel açık alanların önemi giderek artmaktadır. Bu nedenle, kullanıcı istek ve değerlendirmeleri doğrultusunda, estetik kaliteye önem verilerek, sosyal yaşamı geliştirici mekanlar oluşturulmalıdır.

Kentsel alanlar geçmişten geleceğe uzanan bir süreçte değerlendirilmeli ve değişen kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Kentsel açık alanların tasarımı ve yönetimi için önemli olduğundan tasarım aşamasında bu faktörler dikkate alınmalıdır. Kullanıcıların istek ve değerlendirmeleri göz önünde bulundurularak tasarlanacak açık alanlar, kentlerde sağlıklı bir toplumsal yaşamın oluşturulmasında önemli rol oynayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akesen, A.,** (1998). Rekreasyon Planlaması ders notları, İ.Ü. Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İstanbul.
- Appleyard, D.,** (1979). The Environment as Social Symbol, Journal of American Planning Association, 45, s:143-153.
- Arslan, R., Ünal, Y., Gül, A., Kılıç, A. ve Sönmez, Ö.,** (1992). Tuzla Kıyı Bandı, Yapı Dergisi, Sayı 131, s:69-74.
- Aru, K.A.,** (1965). Yayalar ve Taşıtlar, İTÜ Matbaası.
- Atasoy, A. ve Turuthan, T.,** 1991. Konut Yakın Çevresi Açık Alanların Kalite Sorunu, Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu 1, M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Avcı, S.,** (1993). Beşiktaş İlçesi, İstanbul Ansiklopedisi.
- Beşiktaş İlçesi Şehir Planlama Çalışmaları,** (1998). Tasarım Dergisi, sayı 87, s:48-60
- MSÜ. FBE, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı,** (1995) Öğrenci çalışması raporları, Beşiktaş Kentsel Tasarım Projesi, MSÜ, İstanbul.
- Beşiktaş Belediyesi,** (1998). Düünden Bugüne Beşiktaş, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Bozkuzu, A.,** (1996). Öğrenci çalışması, Beşiktaş Meydanı Çevre Düzenleme Projesi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Şehirsel Tasarım Programı, İTÜ, İstanbul.
- Brower, S., Dockett, K., Taylor, R.,** (1983). Residents' Perceptions of Territorial Features and Perceived Local Threat, Environment and Behavior, 15, s: 419-426
- Brown, J., Burger, C.,** (1984). Playground Designs and Preschool Children's Behavior, Environment and Behavior, 16, s: 599-626
- Buttler, G.,** (1959). Introduction to Community Recreation, Mc Grow Hill Company, London.
- Carr, S., Lynch, K.,** (1981). Open Space: Freedom and Control, In L. Taylor (Ed.), Urban Open Spaces, New York: Rizzoli.

- Çubuk, M.,** (1994). Şehircilik, Planlama ve Fiziksel Çevre Düzenlemede Temel Yaklaşımlar, Tasarım İlkeleri, Şehircilik Ders Notları, MSÜ, İstanbul.
- Devlet İstatistik Enstitüsü,** (2000). 2000 Yılı Beşiktaş İlçesi Nüfus Sayım Sonuçları, İstanbul.
- Driver, B. L., Knopf, R. C.,** (1977). Personality, Outdoor Recreation and Expected Consequences, Environment and Behavior, Vol.9, s:169-191, Sage Publications Inc.
- Eubank – Ahrens, B.,** (1985). The Impact of Woonerven on Children's Behavior, Childre'n Environments Quarterly, 1, s: 39-45.
- Evcil, N.,** (1991). İstanbul'un Anadolu Yakasındaki Pazarlar, Yapı Dergisi, Sayı 119, s:52-57.
- Francis, M., Cashdan, L., Paxson, L.,** (1984). Community Open Spaces, Washington, DC: Island Press
- Francis, M.,** (1987). Urban Open Spaces, Advances in Environment, Behavior and Design, Volume 1, E. Zube and G. Moore (Eds.), Plenum Press.
- Francis, M.,** (1987a). Some Different Meannigs Attached to a City Park and Coomunity Gardens, Landscape Journal 6.
- Francis, M.,** (1987b). The Making of Democratic Streets, Vernez-Moudon (Ed.), Streets are Public, New York: Van Nostrand Reinhold.
- Francis, M., Carr, S., Rivlin, L.G., Stone, A.,** (1992). Public Open Spaces, Cambridge University Press.
- Friedman, A., Zube, E.,** (1978). Environmental Design Evaluation, Plenum Press, London.
- Giritlioğlu, C.,** (1998). Şehirsel Mekan Ögeleri ve Tasarımı, İTÜ, İstanbul.
- Göğüş, E.,** (1998). İstanbul'un Bakırköy İlçesi'ndeki Açık Alan Kullanımlarının İrdelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Guggenheimer, C. E.,** (1969). Planning for Parks and Recreation Needs in Urban Area, New York.
- Hammer, T. R., Coughlin, R. E., Horn, E.T.,** (1974). The Effect of a Large Urban Parkon Real Estate Values, Journal of the American Planning Association, 40, s: 274-277
- Hatipoğlu, H.,** (1994). Kentsel Yapılaşmış Çevrenin Oluşumunda Dış Mekan Yaşantısının Yeri ve İşlevi: İstanbul Taksim Meydanı Örneği.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Hayward, D., Rothenberg, M., Beasley, R., (1974). Children's Play and Urban Playground Types: A Comparison of Traditional, Contemporary and Edventure Playground Types, Environment and Behavior, 6, s:131-168.

Hayward, J., 1986. Urban Parks: Research, Planning and Social Change, People, Places and Design Research, Northampton.

Hızlan, Z. ve Uzunoglu, S., 1994. Kentsel Mekan Karakterinin Yapısal-Çevre-Meydan Etkileşimi Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Hough, M., (1984). City Form and Natural Process, New York: Van Nostrand Reinhold.

Hull, R.B. and Harvey, A., (1989). Explaining the Emotion People Experience in Suburban Parks, Environment and Behaviour, Vol 21, No:3, s:323-345.

İlze, İ., (1996). Alışveriş Caddeleri ile Alışveriş Merkezlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İstanbul Konseyi Derneği, Beşiktaş Belediyesi, (2000) 'Beşiktaş'ın Kimliği' Paneli, İstanbul.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, (1994). 1989-1994 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Yatırım Projeleri, Belbim, İstanbul Belediyeleri Bilgi İşlem Sanayi ve Ticaret A.Ş. Ofset Tesisleri, İstanbul.

Joardar, S.D., (1989). Use and Image of Neighborhood Parks a Case of Limited Resources, Environment and Behaviour, Vol. 21, No:6, s:734-762.

Kızıltuğ, H., (1997). Şehirselsel Açık Alan Kullanımının Erişilebilirlik ve İşlevsel Çeşitlilik Yönlerinden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kılınçaslan, T., (1996). Kent Sokakları: Ulaşım ve İletişim Mekanları, Yapı Dergisi, Sayı 175, s: 82-87.

Kılınçaslan, T., (1997). Kent Yaşamının Spor ile Bütünleştirilmesi, Yapı Dergisi, Sayı:188, s:78-82

Knack, R., (1982). Pedestrian Malls: Twenty Years Later, Journal of Planning, 48, s:15-19.

- Konuk, G.,** (1987). Türkiye’de Kentsel Dış Mekanların Düzenlenmesi, Tübitak, Ankara.
- Marcus, C.C., Francis, C. and Russell, R.,** (1990). Urban Plazas, New York.
- Meriç, A.,** (1985). Beyoğlu İstiklal Caddesi Düzenleme Önerisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Moore, R.C.,** (1974). Patterns of Activity in Time and Space, The Ecology of a Neighborhood Playground, Psychology and Built Environment, North Carolina State University Press.
- Moore, R.C., Young, D.,** (1978). Childhood Outdoors: Toward a Social Ecology OF The Landscape, In I. Altman and J.F. Wohtwill (Eds.), Human, Behavior and the Environment, New York: Plenum Press.
- Moore, R.C.,** (1989). Playgrounds At The Crossroads, North Carolina State University Press.
- Moughtin, C.,** (1992). Urban Design: Street and Square, Department of Architecture and Planning, University of Nottingham Press.
- Nasar, J.L.,** (1990). Perception, Cognition and Evaluation of Urban Places, The Ohio State University Press.
- Oğuz, D.,** (1998). Kent Parklarının Kullanım Olgusu Üzerine Bir Araştırma, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Oktay, D.,** (1999). Kentsel Ortak Mekanların Niteliği ve Kent Yaşamındaki Rolü, Yapı Dergisi, Sayı 207, s:53-61.
- Onat, F.,** (1998). Yeşil Alan Kullanıcılarının Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi. Beşiktaş İlçesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Oxford Brookes University,** Design Criterias of Urban Design Studies, The School of Architecture, 2000. (<http://www.rudi.net>)
- Özdeş, G.,** (1990). İstiklal Caddesi Yaya Bölgesi Düzenleme Çalışması Raporu, İstanbul.
- Özkal, A.,** (1990). Şehirlerde Yaya Alanları ve Yayalaştırma, Yyayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Perez, C., Hart, R.,** (1980). Beyond Playgrounds: Children’s Accessibility to the Landscape, In Wilkinson (Ed.), Innovations in Play Environments, New York: St. Martin’s Press.

- San Francisco Department of City Planning, (1985).** The San Francisco Downtown Plan.
- Sezgin, B., (1996).** Taksim Maçka Yeşil Alanının Evrimi ve Kullanım Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sommer, R., (1985).** Farmers Markets as Community Events, University of California Press.
- Southworth, M., (1987).** Theory and Practice of Contemporary Urban Design: A Look at Recent Urban Design Plans, University of California at Berkeley Press.
- Takaz, P., (1995).** Maçka Demokrasi Parkı'nın İrdelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tankel, B.S., (1969).** Cities and Spaces, The John Hopkins Press Ltd., London.
- Tantan, B., (1996).** Açık Mekan Kullanımı ile Kullanıcı İsteklerinin İrdelenmesi: Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkı Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Taylor, L., (1981).** Urban Open Spaces, Academy Editions, London.
- Yazıcı, S., (1989).** Alışveriş Yapıları ve Kapalı Alışveriş Merkezlerinin Planlama Kriterleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zeren, N., (1991).** Dinlenme Amaçlı Kentsel Açık Mekanlardan Örnekler, Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu 1, MSÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Zube, E. H., (1980).** Environmental Evaluation: Perception and Public Policy, Brookes/Cole Pub. Co.

EKLER

EK A

ANKET SORULARI

A- KİMLİK BİLGİLERİ

V1- Cinsiyet

- 1) Kadın 2) Erkek

V2- Yaşınız

- 1) 18-25 2) 26-35 3) 36-45 4) 46-55 5) 56 üstü

V3- Medeni Haliniz

- 1) Evli 2) Bekar 3) Dul

V4- Öğrenim Durumunuz

- 1) Eğitimsiz 5) Üniversite
2) İlkokul 6) Diğer
3) Ortaokul
4) Lise

V5- Mesleğiniz

- 1) Memur 5) Emekli
2) İşçi 6) Ev Hanımı
3) Ücretli 7) Öğrenci
4) Serbest Meslek 8) Diğer

V6- Gelir Grubu

- 1) Alt Gelir Grubu (0-150 milyon)
2) Alt-Orta Gelir Grubu (150-300 milyon)
3) Orta Gelir Grubu (300-450 milyon)
4) Üst- Orta Gelir Grubu (450-600 milyon)
5) Üst Gelir Grubu (600 milyondan çok)

V7- Arabanız var mı?

- 1) Evet 2) Hayır

V8- Kaç yıldır İstanbul'da yaşıyorsunuz?

- 1) 5 yıldan az 4) 16-20 yıl
2) 6-10 yıl 5) 20 yıldan fazla
3) 11-15 yıl

V9- Hangi semtte oturuyorsunuz?

- 1) Beşiktaş 2) Diğer (Mahalle – İlçe)

V10-(Beşiktaş'ta yaşıyorsa) Kaç yıldır bu semtte yaşıyorsunuz?

- 1)0-5 yıl 3) 11-15 yıl 5) 20 yıldan fazla
2) 6-10 yıl 4) 16-20 yıl

B- AÇIK ALAN KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİLER

V11- Beşiktaş'ın bu bölgesine geliş amacınız nedir?

V12- Bu bölgeye hangi ulaşım aracı ile geliyorsunuz?

- 1) Özel oto 4) Taksi
2) Otobüs 5) Yaya
3) Minibüs 6) Diğer

V13- Bu bölgeye geliş sıklığınız nedir?

- 1) Hergün 4) Onbeş günde bir
2) Haftada 3-4 gün 5) Ayda bir
3) Haftada bir 6) Çok ender

V14- Bu alanda kalma süreniz ne kadar?

- 1) 5-10 dakika 3) Yarım saat-bir saat arası
2) Yarım saatten az 4) Bir saatten fazla

C- KULLANICILARIN MEMNUNİYETİ VE DEĞERLENDİRMELERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

- Alanda bulunan kentsel mobilyalardan ne ölçüde memnunsunuz?

	Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	M. Değil	Hiç M. Değil
V15) Oturma el.					
V16) Çöp kutuları					
V17) Aydınlatma el.					
V18) Döşeme kap.					

- Alanın çeşitli özelliklerinden ne ölçüde memnunsunuz?

	Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	M. Değil	Hiç M. Değil
a) Fiziksel Çevre					
V19) Yeşil alanlar					
V20) Otopark					
V21) Tasarım el.					
V22) Yaya geçişleri					
b) Sosyal Çevre					
V23) Çevre canlılığı					
V24) Kültürel aktivite					
V25) İletişim					
V26) Güvenlik					
V27) Bakım					

V28- Karşıdan karşıya geçerken sorun yaşıyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır

V29-Otobüs duraklarının olduğu bölgede yaya olarak rahat hareket edebiliyor musunuz?

- 1) Evet 2) Hayır

V30- Daha güvenli geçiş için ne yapılmalı?

- 1) Alt geçit olmalı
2) Üst geçit olmalı
3) Daha sıkı bir kontrol olmalı
4) Diğer

V31- Alanda rahatsız edici bulduğunuz faktörler nelerdir?

- 1) Kirlilik 4) Otopark sorunu
2) Gürültü 5) Diğer
3) Kullanım yoğunluğu

V32- Beşiktaş sabit halk pazarını kullanıyormusunuz?

- 1) Evet 2) Hayır

V33- Pazar kaldırılmalı mı?

- 1) Evet 2) Hayır

V34- Pazar kaldırılmalı ise, neden?.....

V35- Yaşamak, yön bulmak yönünden kolay bir semt mi?

- 1) Evet 2) Hayır

V36- Beşiktaş'ın en önemli yeri sizce neresidir?.....

V37- Yeni yapılan Anıtı (75.yıl Anıtı) beğeniyormusunuz?

- 1) Evet 2) Hayır

V38- Barbaros Anıtı, 75. Yıl Anıtı ve Kartal Heykeli'ni karşılaştırdığınızda sizce bu çevreye en uygun olanı hangisi?

- 1) Barbaros Anıtı
2) 75. Yıl Anıtı
3) Kartal Heykeli

V39- Beşiktaş'ın en büyük kolaylığı nedir?.....

V40- Beşiktaş'ın en büyük zorluğu nedir?.....

ÖZGEÇMİŞ

Elif Korkmaz, 1976 yılında Erzurum’da doğdu. Ortaöğrenimini Isparta Eğirdir Lisesi’nde tamamladı. 1998 yılında Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nü bitirdi. Aynı yıl, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nde Şehirselle Tasarım Yüksek Lisans Programı’na başladı.

